

**HIIHDONOPETTAJIEN OSAAMISKARTOITUS
RUKAN HIIHTOKOULUSSA**

Pyykkönen Kaisa

Opinnäytetyö
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Liikunnan ja vapaa-ajan koulutus
Liikunnanohjaaja (AMK)

2017

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Liikunnan ja vapaa-ajan koulutus
Liikunnanohjaaja (AMK)

Tekijä	Kaisa Pyykkönen	Vuosi	2017
Ohjaaja	Jarmo Rinkinen		
Toimeksiantaja	Rukan Hiihtokoulun kannatusyhdistys r.y.		
Työn nimi	Hiihdonopettajien osaamiskartoitus Rukan Hiihtokoulussa		
Sivu- ja liitesivumäärä	103 + 15		

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli toteuttaa hiihdonopettajien osaamiskartoitus Rukan Hiihtokoulussa. Tavoitteena oli tuoda tietoa hiihdonopettajien osaamistarpeista. Työn toimeksiantaja on Rukan Hiihtokoulun kannatusyhdistys r.y., jonka jäsenet työskentelevät freelancer-hiihdonopettajina Rukan Hiihtokoulussa. Ennen osaamiskartoituksen toteuttamista oli selvitettävä, mistä koostuu suomalaisen hiihdonopettajan osaaminen.

Tutkimusstrategia sisälsi sekä laadullisen että määrällisen tutkimuksen. Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena oli luoda malli hiihdonopettajan osaamisesta. Tutkimuksessa kartoitettiin hiihdonopettajan osaamisalueita ja laadittiin osaamiselle tarkemmat kuvaukset. Hiihdonopettajan osaamisen malli muodostui suomalaisen valmennusosaamisen sekä osaamisen ja asiantuntijuuden malleja mukailen: sitä täydennettiin Suomen Hiihdonopettajat ry:n koulutusmateriaalien sisällöillä. Hiihdonopettajan osaamisen malli koostuu neljästä osaamisalueesta: liikuntapedagogisesta osaamisesta (opettamis- ja ohjaamisosaaminen, turvallisuusosaaminen); substanssiosaamisesta (lajiosaaminen); työyhteisöosaamisesta (ihmissuhdetaidot, toimintaympäristöosaaminen) ja kehittymisosaamisesta (itsensä kehittämisen taidot). Hiihdonopettajan osaamisen mallia voidaan hyödyntää niin kansallisesti kuin kansainvälisesti hiihtokoulujen ja hiihdonopetuskoulutusorganisaatioiden tarpeisiin.

Osaamiskartoituksen eli määrällisen tutkimuksen aineisto kerättiin strukturoituna verkkokyselynä touko – kesäkuussa 2017. Kyselyyn vastasi 71 Rukan Hiihtokoulun hiihdonopettajaa. Tutkimuksen tavoitteena oli kuvailla osaamiskartoituksessa esille tulevia osaamistarpeita, joiden pohjalta Rukan Hiihtokoulun kannatusyhdistys r.y. kehittää toimintaansa ja yhdistyksen sisäistä hiihdonopettajakoulutusta. Hiihdonopettajan osaamisen mallia hyödynnettiin osaamiskartoituksen laatimisessa. Määrällisen tutkimuksen tulosten perusteella Rukan Hiihtokoulun hiihdonopettajien osaamistarpeiksi nousivat oppijälähtöisen opetuksen suunnittelemisen, oppijan tunteiden säätelyyn (esim. pelkoon) vaikuttavien tekniikoiden hyödyntäminen, verkostoitumistaidot ja lisämyynti asiakaspalvelutilanteissa.

Avainsanat hiihdonopettaja, osaaminen, osaamiskartoitus, Rukan Hiihtokoulu

School of Social Services, Health
and Sports
Degree Programme in Sports and
Leisure Management
Bachelor of Sports

Author	Kaisa Pyykkönen	Year	2017
Supervisor	Jarmo Rinkinen		
Commissioned by	Rukan Hiihtokoulun kannatusyhdistys r.y.		
Subject of thesis	Competence Survey in Ruka Ski School		
Number of pages	103 + 15		

The main purpose of this thesis was to carry out a competence survey in the Ruka Ski School. The goal was to receive information about the ski school instructors' competence needs. The commissioner of this study is the Ruka Ski School Association, the members of which work as freelancer-ski instructors in the Ruka Ski School. Before creating and implementing the competence survey, the competence areas of the Finnish ski instructors were defined.

The research strategy was in two sections: qualitative and quantitative. The goal of the qualitative study was to create a competence model of a ski instructor by mapping the competence areas of the ski instructors and by making detailed descriptions of each area. The basis of the Ski Instructor model was created by modifying The Finnish Coaching Competence model and the areas of competence and expertise model. The basis was completed by the contents of the Finnish Ski Instructor Associations' training material. The Ski Instructor model has four competence areas; sport pedagogical competence (teaching and instruction skills, safety); substance competence (sports specific skills); work community competence (social interaction skills, operational environment skills), and developing competence (self-developing skills). The Ski Instructor Competence model can be applied according to the needs of the ski instructor training organisations nationally and internationally.

The competence survey was the quantitative part of the study. The study material was collected in May – June 2017 by using a structured online survey. There were 71 responds to the survey for the Ruka Ski School ski instructors. The goal was to describe the competence needs based on the survey. The Ruka Ski School Association will improve their internal ski instructor training and operation based on these results. Ski Instructor Competence Model was utilized for composing the competence survey. Based on the results of the quantitative study, the main competence needs for the Ruka Ski School ski instructors were planning a learner centered teaching event, utilizing techniques for helping student's emotion regulation (e.g. sense of fear), networking skills, and add-on sales after lessons.

Key words ski instructor, competence, competence survey, Ruka Ski School

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
1.1	Hiihdonopettajan useat roolit	6
1.2	Osaamiskartoituksesta osaamisen kehittämiseen	7
1.3	Tutkimuksen tavoitteet ja tarkoitus.....	7
2	OSAAMINEN	10
2.1	Osaaminen ja sen lähikäsitteet	10
2.2	Osaamisen johtaminen	13
2.3	Osaamisen luokittelu ja kartoittaminen	15
2.4	Osaamisen malleja liikunta-alalla.....	16
3	SUOMALAINEN HIIHDONOPETUS.....	21
3.1	Hiihdonopettajan toimenkuva ja toimintaympäristö.....	21
3.2	Hiihdonopettajakoulutus Suomessa.....	22
3.3	Rukan Hiihtokoulu.....	26
3.3.1	Historia	26
3.3.2	Toimintamalli ja organisaatio	27
3.4	Rukan Hiihtokoulun kannatusyhdistys r.y.	28
3.4.1	Arvot, missio ja visio.....	29
3.4.2	Osaamisen kehittäminen.....	31
4	HIIHDONOPETTAJAN OSAAMISEN ULOTTUVUUDET	32
4.1	Liikuntapedagoginen osaaminen	32
4.2	Turvallisuuden näkökulma	38
4.3	Opetettavan lajin edellyttämä osaaminen	40
4.4	Ihmissuhdetaidot asiakaspalvelussa ja työyhteisössä	42
4.5	Kehittyminen ja jatkuva oppiminen	45
5	HIIHDONOPETTAJAN OSAAMISEN MALLI.....	48
5.1	Kvalitatiivinen tutkimus.....	48
5.2	Tutkimuksen rajaaminen ja menetelmä	48
5.2.1	Osaamisalueiden muodostaminen	49
5.2.2	Osaamiskuvausten arviointi	50

5.2.3	Mallin hahmottelu	51
5.3	Kvalitatiivisen tutkimuksen tulokset.....	52
5.4	Johtopäätökset	56
6	OSAAMISKARTOITUKSEN TOTEUTUS	58
6.1	Kvantitatiivinen tutkimus	58
6.2	Tutkimuksen rajaaminen.....	58
6.3	Tutkimusmetodin valinta	59
6.3.1	Osaamiskartoituksen laatiminen	60
6.3.2	Osaamiskartoituksen testaaminen ja muokkaaminen	62
6.4	Osaamiskartoituksen toteuttaminen.....	66
6.5	Tutkimuksen perusjoukko	66
7	OSAAMISKARTOITUKSEN TULOKSET	67
7.1	Kvantitatiivisen tutkimuksen tulokset	67
7.1.1	Opettamis- ja ohjaamisosaaminen	70
7.1.2	Turvallisuusosaaminen.....	72
7.1.3	Lajiosaaminen	74
7.1.4	Ihmissuhdetaidot	76
7.1.5	Toimintaympäristöosaaminen	77
7.1.6	Itsensä kehittämisen taidot.....	79
7.1.7	Itsearviointi kehittämistarpeista	82
7.2	Johtopäätökset	83
7.2.1	Vahvuudet osaamisessa	83
7.2.2	Osaamistarpeet.....	85
7.2.3	Aloittelijoiden, kokeneiden ja konkareiden osaamistarpeet	87
8	POHDINTA	89
8.1	Opinnäytetyöprosessin arviointi	89
8.1.1	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	92
8.1.2	Tavoitteiden arviointi	94
8.1.3	Tutkimuksen hyödynnettävyys	95
8.2	Oman osaamisen kehittyminen.....	96
8.3	Jatkotutkimusaiheet	97
	LÄHTEET.....	98

LIITTEET103

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. Opinnäytetyön rakenne	9
Kuvio 2. Osaamisen ja asiantuntijuuden osa-alueet (mukaillen Helakorpi 2005, 155).....	10
Kuvio 3. Osaamisen ja ammattitaidon käsitteitä ja yhteyksiä (Helakorpi 2005, 55)	11
Kuvio 4. Osaamispyramidi (Viitala 2005, 116)	12
Kuvio 5. Organisaation ennakkoinnista osaamisen varmistamiseen (Rovaniemen Koulutuskuntayhtymä 2015, 30).....	14
Kuvio 6. Suomalainen valmennusosaamisen malli (Hämäläinen 2012, 26; 2013, 15).....	18
Kuvio 7. Valmentajan osaaminen (Hämäläinen 2012, 26; 2016, 6)	19
Kuvio 8. Valmentajan toimintaympäristö (Hämäläinen 2016, 8).....	19
Kuvio 9. Suomalaisen hiihdonopetuksen koulutusjärjestelmä (SHOry 2017)....	23
Kuvio 10. Rukan Hiihtokoulun toimintamalli ja organisaatio (RHK 2017)	28
Kuvio 11. RHK:n arvot (RHK 2017).....	29
Kuvio 12. RHK:n missio (RHK 2017)	30
Kuvio 13. RHK:n visio (RHK 2017)	30
Kuvio 14. Nykyaikainen malli taidon oppimisesta (Alppihiihdon opetusohjelma 2012, 7; Lumilautailun opetusohjelma 2012, 7).....	33
Kuvio 15. Ydinkeskeinen motorinen oppimisperiaate (Eloranta & Jaakkola 2003, 4).....	34
Kuvio 16. Tunnin motivaatioilmasto (Alppihiihdon opetusohjelma 2012, 9; Lumilautailun opetusohjelma 2012, 9)	36
Kuvio 17. Maslow'n tarvehierarkia	39
Kuvio 18. Hiihdonopettajan osaaminen.....	52
Kuvio 19. Hiihdonopettajan osaamisen mallinnus.....	63
Kuvio 20. Opetus- ja ohjaamisosaaminen: aloittelijat, kokeneet, konkarit.....	71
Kuvio 21. Turvallisuusosaaminen: aloittelijat, kokeneet, konkarit.....	73
Kuvio 22. Lajiosaaminen: aloittelijat, kokeneet, konkarit	75
Kuvio 23. Palautteen antamisen muodot: aloittelijat, kokeneet, konkarit.....	75
Kuvio 24. Ihmissuhdetaidot: aloittelijat, kokeneet, konkarit	77
Kuvio 25. Toimintaympäristöosaaminen: aloittelijat, kokeneet, konkarit	79
Kuvio 26. Itsensä kehittämisen taidot: aloittelijat, kokeneet, konkarit.....	81

Kuvio 27. Kehitystarpeiden itsearviointi: aloittelijat, kokeneet, konkarit.....	82
---	----

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Vähimmäisvaatimukset (ISIA 2017, 3–5).....	25
Taulukko 2. Ydinkeskeisen motorisen opettamisen kymmenen peruseriaatetta (Eloranta & Jaakkola 2003, 5).....	35
Taulukko 3. Hiihdonopettajan liikuntapedagoginen osaaminen	53
Taulukko 4. Hiihdonopettajan substanssiosaaminen	54
Taulukko 5. Hiihdonopettajan työyhteisöosaaminen	55
Taulukko 6. Hiihdonopettajan kehittymisosaaminen	56
Taulukko 7. Vastaajien koulutustaso.....	67
Taulukko 8. Vastaajien opetuslajit.....	68
Taulukko 9. Vastaajien taitomodulit	68
Taulukko 10. Vastaajien erityisosaaminen.....	69
Taulukko 11. Opettamis ja ohjaamisosaaminen: väittämät alle ja yli keskiarvon	70
Taulukko 12. Turvallisuusosaaminen: väittämät alle ja yli keskiarvon.....	72
Taulukko 13. Lajiosaaminen: väittämät alle ja yli keskiarvon	74
Taulukko 14. Ihmissuhdetaidot: väittämät alle ja yli keskiarvon	76
Taulukko 15. Toimintaympäristöosaaminen: väittämät alle ja yli keskiarvon	78
Taulukko 16. Itsensä kehittämisen taidot: väittämät alle ja yli keskiarvon.....	80

1 JOHDANTO

1.1 Hiihdonopettajan useat roolit

Suomalaisen hiihtokeskuksen palveluihin kuuluu olennaisena osana hiihtokoulu: hiihdonopettajat ovat tuttu näky rinteessä lähes kaikissa hiihtokeskuksissa. Hiihtokoulujen kautta lumilajien oppimisen riemua saavat kokea niin suomalaiset kuin ulkomaalaiset matkailijat aloittelijoista taitaviin laskijoihin. Hiihtokoulu ja hiihdonopettajat ovat merkittävässä roolissa hiihtokeskuksen palveluketjussa: asiakkaan henkilökohtaiseen palveluun käytetty aika on ainutlaatuisen pitkä. Palvelutapah-tuman aikana asiakas voi kokea pieniä ja suuria elämyksiä, oppia uuden taidon ja saada yksityiskohtaista paikallistietämystä. Hiihdonopettaja voi toiminnallaan joko vahvistaa tai heikentää ennakkokäsityksiä opeteltavasta lajista, tunnetta turvallisuudesta tai oppijan käsitystä omista kyvyistään.

Hiihdonopettajan toimintaympäristö on vaihteleva ja vaatii hiihdonopettajalta monipuolista osaamista: yhden työpäivän aikana asiakkaina voi olla aloittelijoista koostuva lapsiryhmä, yksityistunnin ostanut laskettelupelkojen kanssa kamppai-leva aikuinen, laskutekniikkaa hiova rinnetykki ja ulkomaalaisiasiakas, jonka kanssa ei ole yhteistä kieltä. Useamman lajin hiihdonopettaja vaihtaa välineet tuntien välissä sujuvasti lumilaudasta alppisuksiin. Hiihdonopettaja voi olla myös työpäivän aikana järjestämässä rinneaktiviteetteja, kuten lumisählyä tai pulkka-pujottelua. Hiihdonopettajan osaamisen luettelo on laaja: asiakaspalvelua, vuo-rovaikutusta, taidon opettamista, ryhmänhallintaa ja turvallisuudesta huolehti-mista.

Suomen kielessä ja alalla käytetään termejä *hiihdonohjaaja* ja *-opettaja* sekä *hiih-donopetus* lajista riippumatta hiihtokouluissa opetettavien lumilajien (alppihiihto, lumilautailu, telemark, maastohiihto, soveltava alppihiihto) opetustehtäviin koulu-tuksen saaneiden ja alalla toimivien henkilöiden osalta.

1.2 Osaamiskartoituksesta osaamisen kehittämiseen

Opinnäytetyön toimeksiantaja on Rukan Hiihtokoulun kannatusyhdistys r.y. (RHK), jonka jäsenet työskentelevät Rukan Hiihtokoulussa freelancer-hiihdonopettajina vakituisten hiihdonopettajien rinnalla. RHK:n hallitus käynnisti vuonna 2015 toiminnan strategisen kehittämistyön, jonka lähtölaukauksena määritettiin yhdistykselle yhteistoiminnallisesti arvot ja missio. Näiden pohjalta visioitiin tulevaa sekä luotiin kehittämistoimille strategia. Jäsenistön eli Rukan hiihdonopettajien osaamiskartoitus oli luonteva seuraava askel RHK:n toiminnan kehittämistyössä. Osaamiskartoituksesta oletetaan nousevan osaamistarpeita, joiden kehittämiseen vastataan muokkaamalla sisäisen koulutuksen sisältöjä (RHK 2017).

Rukan Hiihtokoulun koulutusorganisaatiosta on tehty toimintatutkimus (Merioja 2000) aikana, jolloin Rukan Hiihtokoulu vielä järjesti hiihdonopettajaksi pätevöitäviä yhdeksän päivän peruskursseja. Koulutusorganisaation merkitys ja toiminta on tähän päivään mennessä muuttunut, koska ainoa hiihdonopettajia kouluttava organisaatio Suomessa on Suomen Hiihdonopettajat ry. RHK:n oman koulutus toiminnan painopisteenä ovat nykyisin Rukan hiihdonopettajien täydennyskoulutus eli koordinaatiot, sekä uusien opettajien työhön perehdyttäminen (RHK 2017).

1.3 Tutkimuksen tavoitteet ja tarkoitus

Tällä tutkimuksella on sekä kartoittava että kuvaileva tarkoitus. Kartoittavan tutkimuksen piirteisiin kuuluu etsiä tutkittavaan asiaan uusia näkökulmia. Kuvailevassa tutkimuksessa puolestaan esittää tarkkoja kuvauksia tutkittavasta ilmiöstä käyttäen esimerkiksi survey-tutkimusta tutkimusmetodinä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 138–139.) Opinnäytetyön tehtävänä on

1. selvittää ja kuvata hiihdonopettajan ammatillisen osaamisen osa-alueet
2. tehdä osaamiskartoitus RHK:n hiihdonopettajille osaamisen kuvauksen pohjalta.

Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä käydään läpi osaamista käsitteenä ja hiihdonopettajan osaamisen ulottuvuuksia, suomalaista hiihdonopetusta ja sen

koulutusjärjestelmää sekä esitellään opinnäytetyön toimeksiantajan organisaatiota. Opinnäytetyön tutkimusstrategia sisältää sekä kvalitatiivisen eli laadullisen että kvantitatiivisen eli määrällisen osuuden: kvalitatiivisessa osassa selvitetään metasynteesin avulla hiihdonopettajan osaamisen osa-alueita kuvauksineen ja kvantitatiivisessa puolestaan paneudutaan kyselytutkimuksena toteutettuun osaamiskartoitukseen. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara (2009, 136) luonnehtivat kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimustavan toimivan toisiaan täydentävänä: tällöin laadullinen tutkimus toimii esikokeena määrälliselle tutkimukselle varmistuen sen, että tutkittavat asiat ovat tarkoituksenmukaisia tutkimuskysymyksiin nähden.

Tutkimuksen kvalitatiiviseksi pääongelmaksi muotoutui seuraava kysymys: Millaista osaamista Suomessa toimiva hiihdonopettaja tarvitsee? Pääongelmaa selventävät siitä johdetut osaongelmat ja niistä saadut vastaukset (Hirsjärvi ym. 2009, 128). Kvalitatiivisen tutkimuksen osaongelmina ovat seuraavat kysymykset:

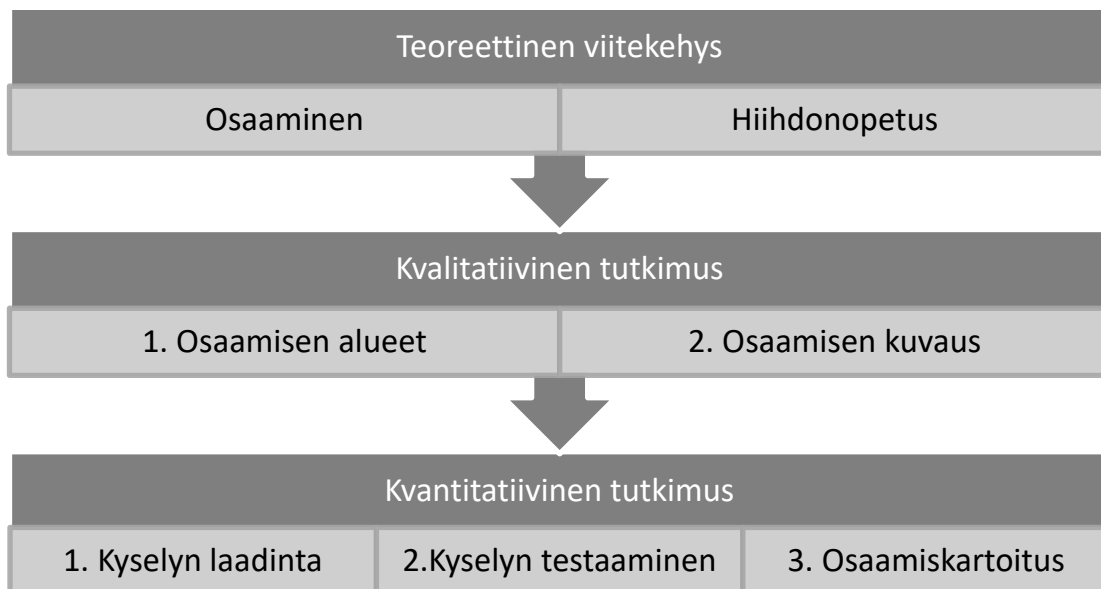
1. Mitkä ovat hiihdonopettajan osaamisen osa-alueiden sisällöt?
2. Mihin hiihdonopettajan osaaminen perustuu?

Kvantitatiivisen tutkimuksen pääongelmassa kysytään, millainen on freelancer-hiihdonopettajan osaaminen Rukan Hiihtokoulussa? Osa-ongelmat muodostuivat seuraaviksi kysymyksiksi:

1. Millaisia ammatillisia kehitystarpeita freelancer-hiihdonopettajalla on?
2. Millaiseksi hiihdonopettaja arvioi omaa osaamistaan?

Opinnäytetyön rakenne (Kuvio 1) muodostui useasta vaiheesta: ennen survey-tutkimuksen laatimista perehdyttiin liikunta-alalla aiemmin selvitettyihin osaamisen kuvauksiin sekä paneuduttiin hiihdonopetusalan koulutusmateriaaleihin sekä kotimaisiin että ulkomaalaisiin vaatimuksiin, joiden pohjalta luotiin malli hiihdonopettajan osaamisesta osaamiskuvauksineen. Tutkimuksen toisen osan muodostaa osaamiskartoitus, jonka tarkoituksena on selvittää RHK:n opettajajäsenistön osaamisen nykytilaa ja löytää mahdollisia tarpeita osaamisen kehittämiseksi.

Tutkimuksen tuloksia osaamistarpeista hyödynnetään RHK:n jäsenistön osaamisen kehittämisessä, esimerkiksi sisäisissä koulutuksissa. Tutkimuksen perusjoukkona ovat RHK:n hiihdonopettajat. Kyselytutkimukseen vastasi 71 hiihdonopettajaa. Kysely toteutettiin ainoastaan suomeksi, joten osaamiskartoituksen otanta voidaan olettaa koostuvan suomalaisista hiihdonopettajista.

Kuvio 1. Opinnäytetyön rakenne

Tämän työn tuloksien hyödynnettävyys koskettaa lähinnä RHK:tä ja sen jäseniä, mutta myös mahdollisesti koko hiihdonopetusalaa. Hiihdonopettajan osaamisen mallin ja kuvauksien muodostamista voisi käyttää esimerkkinä yleisesti liikunta-alalla: osaamisen tekijät ja ulottuvuudet tulisivat tällöin paremmin näkyväksi niin lajin ohjaajille kuin seura- tai lajiorganisaatioissa työskenteleville henkilöille sekä myös lajiin liittyville sidosryhmille. Osaamisen määrittelyn kautta myös lajikohtaisia koulutusjärjestelmiä olisi helpompi laatia selkeämmin osaamisperustaisiksi.

2 OSAAMINEN

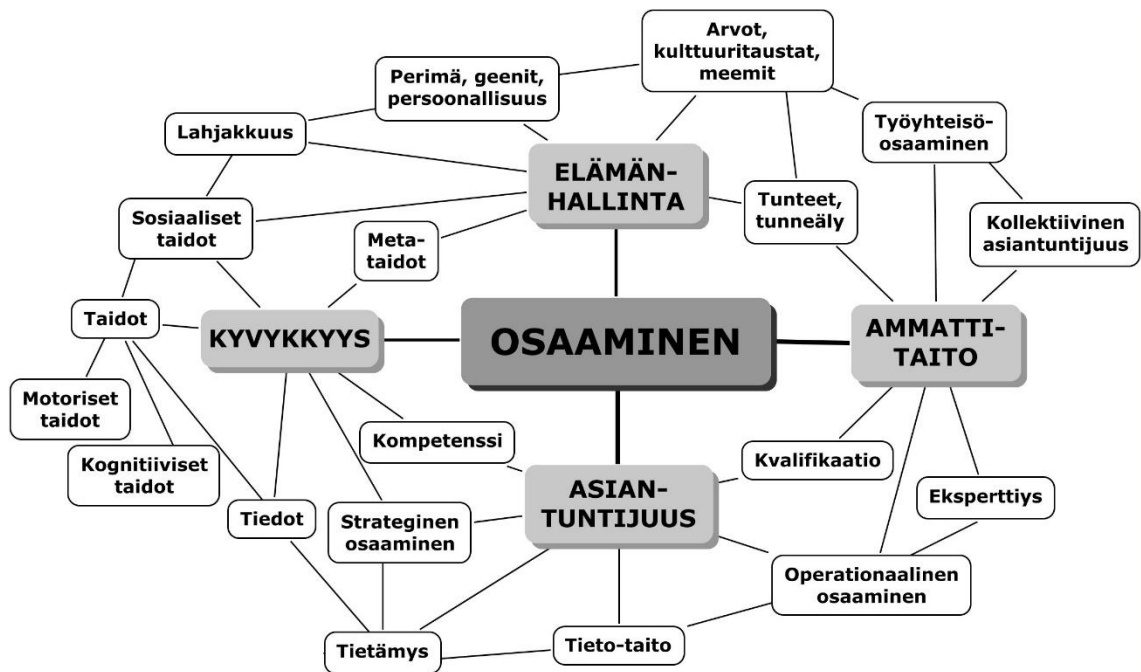
2.1 Osaaminen ja sen lähikäsitteet

Osaamiseen ja työhön liittyvä käsitteistö on usein kirjavaa. Osaamisesta käytetään useita määritelmiä: osaamisen voidaan sanoa olevat yhdistelmä tietoja, taitoja ja asenteita, jonka merkkeinä ovat taitava ja tarkoituksenmukainen toiminta (Harju 2004, 70; Viitala 2005, 126; Kupias, Peltola & Pirinen 2014, 50). Helakorpi (2005, 58) määrittelee osaamiseksi ihmisten käyttäytymiseen liittyviä kykyjä ja valmiuksia, jolloin osaaminen ilmenee taitojen soveltamisena erilaisissa sosiaalisissa konteksteissa, kuten työyhteisössä (Kuvio 2). Osaamisen määrittelyssä sosiaalisella vuorovaikutuksella on aiempaa suurempi painoarvo, koska osaaminen nähdään laajempänä tekemisen hallintana pelkän tietämisen sijaan. Osaamista on sekä yksilöllistä että yhteisöllistä. Osaamiselle on tyypillistä jatkuva arviointi ja kehittäminen, joka tapahtuu reflektion ja ulkoisen arvioinnin kautta. (Helakorpi 2009, 4–5.)

Kuvio 2. Osaamisen ja asiantuntijuuden osa-alueet (mukailten Helakorpi 2005, 155)

Helakorpi (2005) kuvaa osaamiseen ja ammattitaitoon liitettyjä käsitteitä sekä niiden yhteyksiä alla olevan kuvion mukaan (Kuvio 3). Ammatissa tarvittavat tiedot ja taidot muodostavat ammatillisen osaamisen unohtamatta kuitenkin henkilön persoonallisuuden eri puolia. Ammattitaito ja asiantuntijuus -käsitteitä voidaan pitää osaamisesta johdetuiksi alakäsitteiksi. Kuviossa 3 ilmentyy, kuinka osaaminen käsitteenä on kytköksissä kaikille elämän osa-alueille, eikä liity ainoastaan ammatillisen osaamiseen. (Helakorpi 2005, 55–56; 2009, 4.)

Kuvio 3. Osaamisen ja ammattitaidon käsitteitä ja yhteyksiä (Helakorpi 2005, 55)

Helakorpi (2005, 61) kuvailee ammattitaitoa henkilön pysyväksi tekemisvalmiudeksi, joka edellyttää taidokkaan tekemisen lisäksi myös tietoja hallittavasta asiasta. Ammattitaitoa voi olla vaikeaa pilkkoa ja kuvata sanallisesti sen kokonaisvaltaisuuden takia, mutta osaamisen arvioinnin ja kehittämisen kannalta se on välttämätöntä (Viitala 2005, 114). Kvalifikaatiolla tarkoitetaan niitä yleisiä vaatimuksia, mitä jokin tietty työtehtävä vaatii. Kyse on siis tällöin ammattitaitovaatimuksista. (Helakorpi 2005, 58.) Mäkelää (1995) mukailen Viitala (2005, 144) ryhmittelee ammattitaitovaatimukset kolmeen eri luokkaan: yleiset kvalifikaatiot näyttyvät ammattialasta riippumatta (esimerkiksi ongelmanratkaisutaidot, sosiaaliset taidot), ammattikohtaiset kvalifikaatiot taas liittyvät erityisesti ammattialaan

(esimerkiksi pedagoginen osaaminen) ja tehtäväkohtaiset kvalifikaatiot ovat olennaisia tietyssä tehtäväkuvassa (esimerkiksi lajitaidot).

Ammattitaidon osa-alueita voidaan havainnollistaa osaamispyramidin avulla (Kuvio 4). Pyramidin perustan muodostavat kolme kvalifikaatiota kuvaavat metavalmiuksia, joita tarvitaan toimialasta riippumatta. Pyramidin huipun kaksi kvalifikaatiota liittyvät suoritettavaan työtehtävään. (Viitala 2005, 116.)

Kuvio 4. Osaamispyramidi (Viitala 2005, 116)

Kompetenssi eli pätevyys koostuu henkilön kyvyistä ja ominaisuuksista, joiden avulla hän pystyy suoriutumaan tietyistä tehtävistä. Kyvykkyyteen vaikuttavat useat tekijät: se muodostuu sekä perimän määrittelemästä lahjakkuudesta ja henkilön sosiaalisista taidoista sekä koulutuksen ja kokemuksen kautta opituista taidoista ja tiedoista. Kuviossa 3 kuvatut käsitteet eivät ole pysyviä, vaan ne muuttuvat jatkuvasti ihmisen kokemuksen kautta. (Helakorpi 2005, 54.)

Osaamiseen liittyy olennaisesti hiljaisen tiedon käsite. Se on usein tiedostamaton ja omiin henkilökohtaisiin kokemuksiin perustuvaa ymmärrystä ja tulkintaa (Helakorpi 2005, 58). Sen näkyville saattaminen vaatii useiden asioiden toteutumista: kokemusperäinen eli hiljainen tieto vaatii organisaatiolta yhteisöllistä ja vuorovaikuttavaa kulttuuria, jotta sen jakaminen ja kehittäminen on mahdollista

(Viitala 2005, 132; Rovaniemen Koulutuskuntayhtymä 2015, 4). Edellytyksenä on, että joku organisaatiossa huomaa hiljaisen tiedon. Hiljaisen tiedon haltijan tulisi myös itse tunnistaa se ja olla halukas jakamaan hiljainen tietonsa ymmärrettävässä muodossa, mikä puolestaan vaatii käsitteitä ja reflektointikykyä (Viitala 2005, 132).

Käytännön kokemuksen ja teorian lisäksi osaamisessa yhdistyy myös kyky löytää tietoa ja tarvittavia asiantuntijoita, verkostoissa toimiminen ja kumppanuussuhteiden synnyttäminen. Korkeatasoisen osaamisen merkittävä piirre on kyky uusiutua ja vastata niihin haasteisiin, joita kohdataan muuttuvassa työelämässä. (Rovaniemen Koulutuskuntayhtymä 2015, 14.)

2.2 Osaamisen johtaminen

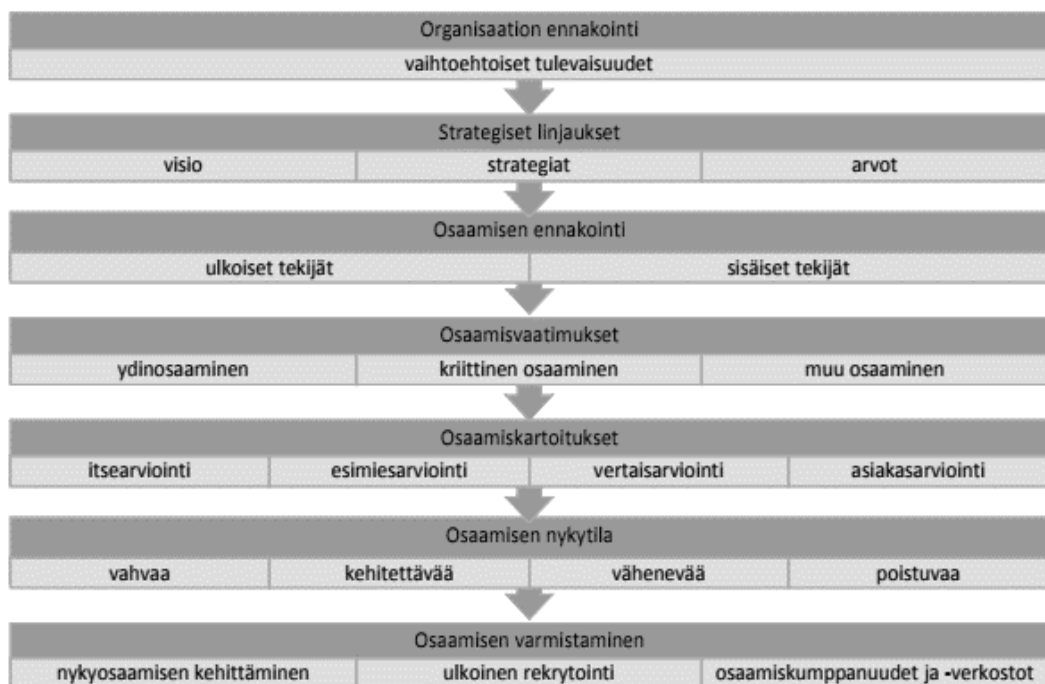
Opinnäytetyön yksi tehtävä on toteuttaa osaamiskartoitus Rukan Hiihtokoulussa. Osaamiskartoitus liittyy osana RHK:n toiminnan kehittämistoimenpiteisiin eli strategiaan, joka on aloitettu vuonna 2015. Strategian toteuttamisessa tärkeä osa on osaamisen johtaminen, jonka tavoitteena on rakentaa silta yksilöiden osaamisen ja strategian välille (Viitala 2005, 67, 109). Osaamiskartoitus on puolestaan yksi osaamisen johtamisen keinoista, jolla voidaan selvittää organisaatiossa olevia osaamistarpeita, kirkastaa ydinosaamista tai kartoittaa tämän hetkinen osaaminen (Kupias ym. 2014, 70).

Osaamisen johtaminen nähdään yhtenä henkilöstön johtamiskeinona tai -järjestelmänä. Ylläpitämällä ja lisäämällä osaamista, organisaation toiminnalle asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa; Osaamisen johtaminen näkyy kehittyneempinä toimintatapoina, palveluina ja lopulta myös taloudellisen tuloksen parantumisena. (Viitala 2005, 38.) Viitala (2005, 8) korostaa kuitenkin, että osaaminen ilmiönä ja sen merkitys ovat kaikissa organisaatioissa yhtä ratkaisevassa asemassa, eikä ainoastaan liike-elämän kontekstissa.

Usein yrityksissä, julkisorganisaatiossa, järjestöissä ja yhdistyksissä tehdään toiminnan kehittämistyötä, joka pohjautuu organisaation nykytilan arvioinnista, arvoista, missiosta ja visiosta johdetuista strategiasta (Harju 2004, 28–47; Viitala

2005, 61–62; Rovaniemen Koulutuskuntayhtymä 2015, 5). Yrityksissä ja järjestöissä toiminta perustuu erilaiselle logiikalle, joten toiminnan kehittämistyön intensiteetti ja vakavuus on myös erityyppistä (Harju 2004, 27). Jokainen yritys, järjestö tai organisaatio on perustettu alun perin joltain tarkoitusta varten ja sille on määritetty missio, toiminta-ajatus. Mission kanssa käsi kädessä kulkevat toimintaa määrittävät aatteet ja arvot, jotka antavat työlle henkisen pohjan ja yhdistävät toiminnassa mukana olevia jäseniä. (Harju 2004, 37.)

Mission ja arvojen lisäksi toimintaa ja sen kehittämistä määrittää visio. Se voidaan nähdä suurena tavoitteena ja haluttuna tavoitetilana. (Harju 2004, 44.) Visio voidaan nähdä käynnistävänä, pakottavana ja suuntaa antavana voimana organisaation osaamispohjan kehittämiseksi (Viitala 2005, 76). Strategiassa konkretisoituvat kaikki ne keinot, joilla visio saavutetaan. Strategian laatimista ei voida tehdä ennen kuin missio, arvot ja visio on määritetty. Kokonaisuudessaan toiminnan kehittämissuunnitelma arvojen ja mission määrittelyineen voi kestää vuosia, ja hyvin toteutettuna, jäsenistön osallistamisen ja sitouttamisen kautta se johtaa voi onnistuneeseen lopputulokseen. (Harju 2004, 47.) Viitala (2005, 63) korostaa, ettei strategian määrittelyssä nykyään riitä vain sen kuvaus, mitä aiotaan tehdä; on myös kysyttävä, millaisen osaamisen varassa tekeminen voi onnistua.

Kuvio 5. Organisaation ennakoinnista osaamisen varmistamiseen (Rovaniemen Koulutuskuntayhtymä 2015, 30)

Varsinaisia tieteellisiä teorioita osaamisen johtamisesta on vähän, mutta näkemyksiä ja näkökulmia selventäviä malleja on esitetty sitäkin enemmän (Viitala 2005, 9). Strategiaorientoitunutta osaamisen johtamisen prosessia on kuvattu yllä olevassa kuvassa (Kuvio 5). Osaamisen johtamisella voidaan varmistaa yrityksen tai organisaation toiminta- ja kilpailukyvyn vahvistaminen sen osaamis- pohjaa hyväksikäyttäen. Osaamisen johtamisen kokonaisuuden sisälle voidaan lukea kaikki tarkoituksenmukainen toiminta, jonka avulla osaamista vaalitaan, kehitetään, uudistetaan ja hankitaan yrityksen tai organisaation strategisista lähtökohdista. (Viitala 2005, 14.) Osaamisen johtamiseen liittyviä yksilö-, tiimi- tai organisaatiotason kehittämismahdollisuuksia voidaan tehdä joko ulkopuolisen avun tuella tai esimiehen ohjauksella: osaamiskartoitukset, mentorointi, fasilitointi, konsultointi ja koulutukset edustavat tyypillisemmin ulkopuolisen asiantuntija-avun muotoja. Esimies voi itse ohjata kehittämistyötä muun muassa kehityskeskusteluiden, kehittämispäivien, palaverien ja perehdyttämisen kautta. (Kupias ym. 2014, 79.)

2.3 Osaamisen luokittelu ja kartoittaminen

Osaamisen kehittämisen ja suuntaamisen edellytyksenä on luokitella tämän hetkinen osaaminen sekä tunnistaa myös tulevaisuudessa tarvittava osaaminen. Organisaatiossa osaamista voidaan luokitella ja eritellä Viitalan (2005) mukaan kahdella tavalla: yhteistoiminnallisesti keskustellen ja ideoinnin kautta nimeten osaamista ja sen alueita; Toinen vaihtoehto on käyttää valmista jäsenystä, josta valitaan omaan toiminta-alaan soveltuvat osaamisalueet ja osaamisalueita täydennetään tarvittaessa. Jäsenyyksen tekeminen on tarpeellista, koska sen avulla tuotetaan tarkempaa tietoa yksilö- ja ryhmätasolle osaamisten ja niiden vahvuuksien sekä kehittämistarpeiden tunnistamiseen. Osaamisen luokittelusta syntynyt malli tuo näkyväksi työn vaatimukset, jolloin sitä on helpompi käsitellä ja käyttää osaamisen johtamisen työkaluna, esimerkiksi osaamisen arvioinnissa ja kehittämisessä. (Viitala 2005, 120–121.) Osaamisalueet määritellään niiden alueiden pohjalta, joiden katsotaan olevat organisaation ydinosaamista. Yleensä osaamisen määrittely sisältää yleisemmän otsikkotason, jonka alle sisältyy yksityiskohteisempaa osaamisen kuvaamista. (Rovaniemen Koulutuskuntayhtymä 2015, 4.)

On olemassa erilaisia tapoja eritellä ja havainnollistaa yksilön osaamista. Näitä ovat esimerkiksi osaamisluetello, osaamispuu tai osaamisympyrä. Osaamisluetelossa on yksinkertaistetusti lueteltu työtehtävässä tarvittava osaaminen. Luetello toimii neutraalina tapana listata osaamisnimikkeet, kuten esimerkiksi ihmishuhtedaidot tai lajjiosaaminen, eikä tärkeysjärjestykseen tai osaamisten välisiin suhteisiin oteta kantaa. Osaamispuussa jaottelu tapahtuu isommasta pienempiin kokonaisuuksiin: isommat osaamisalueet ovat helposti hahmotettavissa, ja niistä johdetuissa kuvauksissa pyritään kuvaamaan käytännön tasolla osaamista. Osaamispuu -menetelmästä esimerkkinä vuorovaikutustaidot: siitä johdettu osaaminen olisi taitavuus kuuntelemisessa, josta konkreettisempi kuvaus olisi empaattinen eläytyvä kuuntelu. Osaamisympyrää laadittaessa piirretään tyhjälle paperille ympyrä, josta viipaloidaan työssä tarvittavan osaamisen alueet. Lisäksi ympyrän sisälle muodostetaan osaamiskehä, joihin määritellään osaamisen tasot. Tämä malli toimii myös osaamiskartoituksen ja itsearvioinnin välineenä. (Viitala 2005, 124–125.)

Organisaation osaamiskartoituksella voi olla erilaisia tarkoituksia: sillä voidaan kartoittaa työntekijöiden tämänhetkinen osaaminen, selvittää eri organisaatiotasolla olevia osaamistarpeita sekä ydinosaamisen kirkastaminen. Osaamiskartoituksessa arvioitava osaaminen tulisi kuvata toimintana käytännönläheisestä näkökulmasta: osaamisen kuvaukset toimivat kehittämisen tavoitteina. Selkeästi toteutettuna tarvittaessa kuka tahansa ulkopuolinenkin pystyy arvioimaan työntekijän osaamista. (Kupias ym. 2014, 70–71.)

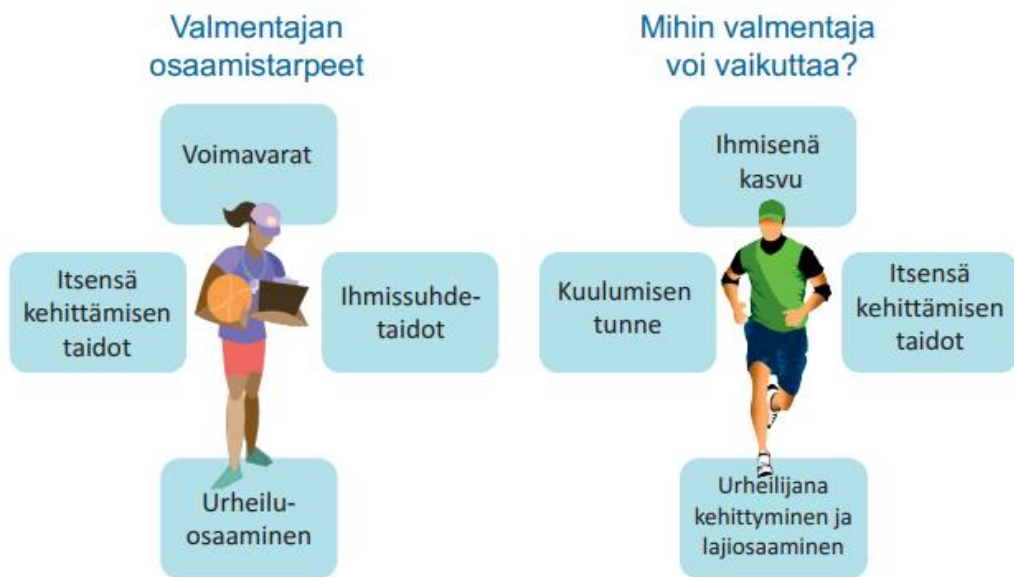
2.4 Osaamisen malleja liikunta-alalla

Hiihdonopettajan osaamiskartoituksen toteuttamisen ja onnistumisen edellytyksenä oli se, että osaaminen on kuvattu selkeinä osa-alueina. Liikunta- ja urheilualan ammatillista osaamista on kuvattu hyvin vähän, jos ollenkaan. Ammatillisessa koulutuksessa ja osaamisperustaisten opetussuunnitelmien pohjalla on kompetenssikartta, kuten Lapin ammattikorkeakoulun liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma, jossa vuonna 2012 ovat määriteltynä yleiset työelämävalmiudet ja koulutusohjelmakohtaiset kompetenssit osaamiskuvauksineen (Liite 1). Liikunnanohjaajan kompetensseina luetellaan oppimisen taidot, eettinen osaami-

nen, työyhteisöosaaminen, liiketoimintaosaaminen, liikuntapedagoginen osaaminen, hyvinvointivalmennus- ja liikuntaterapiaosaaminen sekä kilpa- ja huippu-urheiluvalmennusosaaminen.

Hiihdonopettajan osaamiselle ei ole myöskään tehty luokittelua tai erityistä mallia. Suuntaa antavia pätevyysvaatimuksia on määritelty kansainvälisen hiihdonopettajajärjestön taholta (esim. ISIA 2017), mutta niiden tarkoitus on paremminkin varmistaa koulutusjärjestelmien sisältöjä koskevat vähimmäisvaatimukset (SHOry 2017). Hiihdonopettajan osaamista voisi peilata valmentajan osaamiseen: molemmat toimenkuvat sisältävät ihmissuhdetyötä liikunnan parissa, johon olennaisena osana liittyvät muun muassa motorisen taitojen oppiminen ja opettaminen. Hiihdonopetuksessa oppijan ja hiihdonopettajan välillä vallitsee lyhytkestoisempi asiakassuhde; urheiluvalmennussuhteessa urheilijan ja valmentajan välinen valmennussuhde voi puolestaan kestää useita vuosia. Kuitenkin niin asiakkaan kuin valmennettavan tavoittelemaa taitoa ja sen suorituskykyä pyritään kehittämään. Valmentajan ammattiin liittyvistä käsityksistä ja ihanteista sekä valmentajan osaamisesta löytyy kirjallisuutta ja tutkimuksia.

Valmennusosaamisen käsikirjassa 2012 (Hämäläinen) on esitetty suomalainen valmennusosaamisen malli (Kuvio 6), joka on mukailtu Côtén ja Gilbertin (2009) julkaiseman artikkelin pohjalta. Artikkelissa käsiteltiin valmennuksen vaikuttavuutta kolmen ulottuvuuden kautta: valmentajan osaamistarpeet, mihin valmentaja voi urheilijassa vaikuttaa ja valmentajan toimintaympäristö, joka määrittää valmentajan osaamistarpeita (Côté & Gilbert 2009, 309).

Kuvio 6. Suomalainen valmennusosaamisen malli (Hämäläinen 2012, 26; 2013, 15)

Valmentajan osaaminen (Kuvio 7) koostuu urheiluosaamisesta, ihmissuhdetaidoista ja itsensä kehittämisen taidoista sekä fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista voimavaroista. Urheiluosaaminen käsittää muun muassa lajiosaamisen: valmentajalla on tietoa lajin vaatimuksista, taktisista ja teknisistä tekijöistä sekä myös taitoa ohjata ja opettaa kyseisiä asioita urheilijalle. Ihmissuhdetaitoja vaaditaan valmentajan työssä, jolloin korostuvat muun muassa ihmistuntemus sekä tunne- ja vuorovaikutustaidot. Valmentaja voi itse vaikuttaa oman osaamisensa kehittymiseen, jolloin itsensä kehittämisen taidoilla on suuri merkitys. Kehittyäkseen valmentaja tarvitsee itsearviointitaitoja, itsetuntemusta ja verkostoitumistaitoja. (Hämäläinen 2012, 25–26; Blomqvist & Hämäläinen 2016, 49.)

Fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset voimavarat: Itsetuntemus, luovuus, motivaatio, arvot ja asenteet, jaksaminen, terveys		
Urheiluosaaminen	Ihmissuhdetaidot	Itsensä kehittämisen taidot
<ul style="list-style-type: none"> •Yleinen urheilu-osaaminen •Lajiosaaminen •Opettamis- ja ohjaamisosaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> •Tunne- ja vuorovaikutustaidot •Organisointiosaaminen •Ilmaisu- ja keskustelutaidot •Ongelmanratkaisutaidot •Ihmistuntemus 	<ul style="list-style-type: none"> •Itsearviointitaidot •Oppimaan oppimisen taidot •Verkostoitumistaidot •Tiedon hankinta- ja arviointitaidot •Ajattelun taidot

Kuvio 7. Valmentajan osaaminen (Hämäläinen 2012, 26; 2016, 6)

Valmentajan osaamistarpeita määrittävät valmentajan toimintaympäristöön liittyvät tekijät eli muuttujat (Kuvio 8). Alla olevan kuvion avulla valmentaja voi hahmottaa paremmin omaa toimintaympäristöä ja peilata osaamistarpeitaan sekä pohtia avainosaamistaan. (Blomqvist & Hämäläinen 2016, 51; Hämäläinen 2016, 7.)

Urheilijan ikä	Lapsuusvaihe	Nuoruusvaihe	Aikuvaihe
Urheilijan taso	Harraste	Kilpa	Huippu
Urheilijan sukupuoli	Nainen/tyttö	Mies/poika	Ryhmässä kumpaakin sukupuolta
Harjoittelun organisointi	Yksilö	Ryhmä	Joukkue
Harjoitteluryhmä	Samantasoinen	Eritasoinen	Integroitu eri lajeja ja vammaisurheilijoita
Valmentajan rooli	Henkilökohtainen	Ominaisuus- tai Akatemiavalm.	Päävalmentaja
Kulttuuri	Etninen tausta, uskonto, urheilu- ja valmennuskulttuuri, lajikulttuuri		
Olosuhteet	Paikkakunnan koko, harjoittelu ja kilpailutilat, seuran toiminta, muut toimijat esim. vanhemmat		

Kuvio 8. Valmentajan toimintaympäristö (Hämäläinen 2016, 8)

Valmentajan toimintaympäristöä ja siinä esiintyviä muuttujia voivat olla laji, ikä, sukupuoli, paikkakunta, taso ja joukkuelaji, esimerkiksi rovaniemeläinen 12-vuotiaiden tyttöjen kilpailutason jalkapallojoukkue. Toimintaympäristön muuttujat ovat esimerkkitapauksessa melko pysyviä, eivätkä vaihdu päivittäin. Muuttujien kautta osaamistarpeet ovat tällöin helpommin ennakoitavissa; hiihdonopetuksen toimintaympäristössä muuttujat voivat vaihdella jo yhden työpäivän aikana hyvinkin paljon, jolloin hiihdonopettajan osaamistarpeetkin voivat olla erilaisia tunnista toiseen. Hiihdonopettajan työpäivä voi koostua aloittelijoista taitaviin laskijoihin, lapsista aikuisiin, lumilautailusta maastohiihtoon tai yksilöopetuksesta ryhmäopetukseen.

3 SUOMALAINEN HIIHDONOPETUS

3.1 Hiihdonopettajan toimenkuva ja toimintaympäristö

Hiihdonopettaja työskentelee hiihtokeskuksissa hiihtokoulun palveluksessa. Lähes jokaisessa suomalaisessa hiihtokeskuksessa toimii hiihtokoulu, jonka palvelutarjontaan kuuluu yksilö- ja ryhmäopetusta alppi-, maasto- ja telemarkhiihdon sekä lumilautailun osalta, sekä kestoaltaan erimittaisia erikoiskursseja. Erilaisissa hiihtokoulutuotteissa on pyritty huomioimaan kaikki rinteen käyttäjät aloittelijoista edistyneisiin laskijoihin. Osa hiihtokouluista tarjoaa myös elämyksellisiä erikoistuotteita, esimerkiksi opastettua off-piste-hiihtoa merkittyjen rinteiden ulkopuolella tai tutustumista temppuilun saloihin parkissa laskien.

Hiihdonopettajan pääasiallisiin työtehtäviin kuuluu hiihdonopetuksen ohjaus- ja opetustehtävät sekä hiihtokoulun tapahtumien järjestäminen. Tyypillisesti hiihtokoulut tarjoavat viikko-ohjelmissaan myös muita lumiaktiviteetteja, muun muassa lumisählyä, rattikelkkapujottelua, opastettuja rinnekiertoja ja Suomi Slalom -pujottelukisoja. Pienemmissä hiihtokeskuksissa vakituudessa työsuhhteessa olevan hiihdonopettajan työnkuvaan voi kuulua työsopimuksesta riippuen myös muita rinnekeskuksen työtehtäviä, kuten ski patrol -toiminta, hissi-, asiakaspalvelu- ja vuokraamotyöskentelyä.

Useimmissa Suomen hiihtokouluissa hiihdonopettajaksi hakevalta vaaditaan vähintään 18 vuoden ikä ja hyväksytysti suoritettu Suomen hiihdonopettajat ry:n tai vastaavan ulkomaalaisen organisaation järjestämä hiihdonohjaajakurssi, koskien sekä vakituudessa työsuhhteessa olevia että freelancer-hiihdonopettajia (SHKY 2017a). Suomessa hiihdonopetus ei ole lailla säädeltyä toimintaa, eikä esimerkiksi kuluttajaturvallisuuslaissa (22.7.2011/920 §) ole koulutusvelvoitetta tai pätevyysvaatimuksia hiihdonohjaus- ja opetustehtävissä toimiville henkilöille. Valtaosa hiihtokouluista pitää kuitenkin kiinni pohjoiseurooppalaisesta toimintatavasta valitessaan työntekijöitä palvelukseensa ja hakijoilta vaaditaan täysi-ikäisyyden lisäksi alan koulutus (European Union 2015, 8, 183).

Euroopassa ammattihiihdonopettajalle asetetut ammattivaatimukset vaihtelevat maittain hyvinkin paljon: osassa maista toimintaa ei ole säädelty, kun taas toisissa Euroopan maissa toiminta on tarkoin lailla säädeltyä. Vaihtelevat käytännöt

ja säädökset vaikeuttavat hiihdonopettajan ammatin harjoittamista Euroopan eri maissa, mikä puolestaan sotii vastaan Euroopan Unionin jäsenten perusoikeuksia palvelujen vapaan liikkumisen suhteen. Tästä syystä EU on yhdessä jäsenvaltioiden ja urheilun asiantuntijoiden kanssa laatimassa yhteistä testiä ammattilaishiihdonopettajan pätevyyden tunnustamiseksi kaikissa EU:n jäsenvaltioissa (Direktiivi ammattipätevyyden tunnustamisesta 2005/36/EY). Selvitystyö on edelleen käynnissä, ja se koskee ainoastaan alppihiihdonopetuksen pätevyysvaatimuksia. (European Olympic Committees 2016.)

Hiihtokoulut palkkaavat vakituiseen työsuhteeseen kauden ajaksi hiihtokeskuksesta riippuen tarpeidensa mukaisen määrän hiihdonopettajia. Kausihiihdonopettajien lisäksi useimmat hiihdonopettajat työskentelevät oman työn ohessa freelancer-periaatteella, jolloin opettaja voi itse määritellä hiihtokoululle työskentelyajankohtansa ja -määränsä. Näin hiihtokoulut voivat vastata paremmin huippusezonkien, kuten joulun- ja hiihtoloma-aikojen moninkertaisiin asiakasmääriin, joita ei pystyttäisi hoitamaan pelkästään vakituisen henkilökunnan työpanoksella. Hiihtokoulut voivat asettaa freelancer-opettajille työskentely- ja koulutautumisvelvoitteita, jotka täytettyään hiihdonopettaja voi saada erilaisia henkilökunta- ja väline-etuja. Työskentelyvelvoitteet vaihtelevat 5–10 työpäivän välillä. Tyypillisin henkilökuntaetu on ilmainen kausikortti hiihtokeskukseen, jossa hiihdonopetus toiminta tapahtuu. (RHK 2017.)

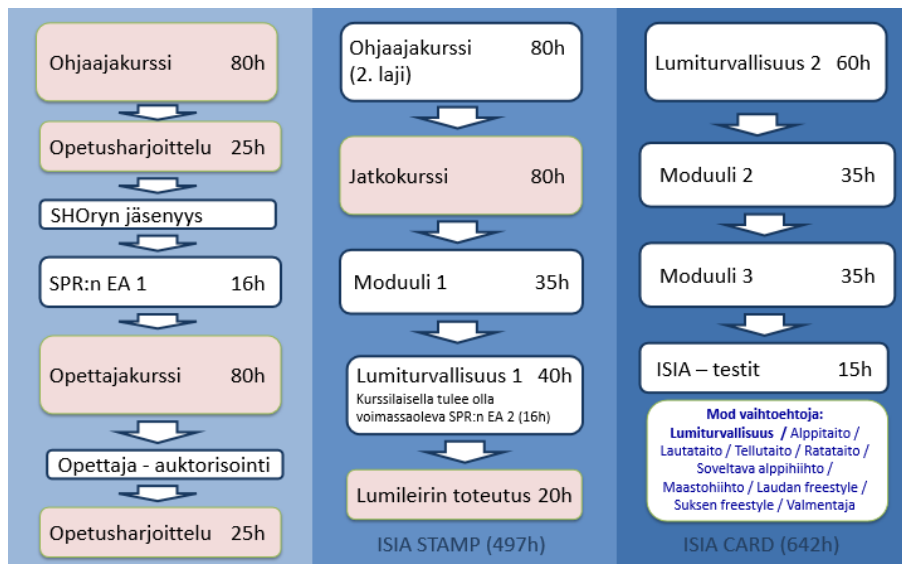
Suomessa hiihtokoulualalla ei ole juurikaan kilpailuasetelmaa, kun taas esimerkiksi Keski-Euroopan hiihtokeskuksissa saattaa toimia useita hiihtokouluja. Suomalaisessa hiihtokeskuksissa toimii pääsääntöisesti vain yksi hiihtokoulutoimija, joka tuottaa palveluja kaupallisissa tarkoituksissa eri asiakasryhmille. Lumilajien valmennus- ja kilpailutoiminnasta huolehtivat tyypillisimmin lajiseururajat. Seurat ja hiihtokoulut tekevät tiivistä yhteistyötä, kuten esimerkiksi Kauniaisten Granissa (GrIFK Alpine 2017).

3.2 Hiihdonopettajakoulutus Suomessa

Suomen Hiihdonopettajat ry (SHOry) on perustettu vuonna 1966. SHOry yleishyödyllisenä yhdistyksenä ylläpitää valtakunnallista hiihdonopetuksen koulutus-

järjestelmää, joka kouluttaa lumilajien ohjaajia ja opettajia alppihihdon, lumilautailun, telemarkin, maastohiihdon ja soveltavan laskettelon tehtäviin. (SHOry 2017.) Yhdistyksellä on yli tuhat jäsentä ja uusia hiihdonopettajia koulutetaan vuodessa noin 120 (SHOry 2017; European Union 2015, 17). Koulutuspaikkana toimivat pääosin Vuokatin urheiluopisto sekä Vuokatin rinteet. SHOry on kansainvälisen hiihdonopettajaliiton ISIA:n (International Ski Instructor Association) jäsen. (SHOry 2017.)

Suomalaisen hiihdonopetuksen koulutusjärjestelmän (Kuvio 9) perustana ovat yhdeksän päivän mittaiset alppihihdon ja lumilautailun ohjaaja-, opettaja- ja jatkokurssit. Peruskurssien sisältö koostuu muun muassa oman laskutaidon kehittämisestä, ohjaamisen ja opettamisen sekä lajimekaniikan perusteista. Kurssilla arvioidaan osallistujan laskutaitoa ennalta määrättyjen testilaskujen perusteella ja tiedollisia taitoja kirjallisella kokeella, jotka molemmat arvioidaan numeerisesti. Myös soveltuvuutta hiihdonopetuksen tehtäviin arvioidaan jatkuvaan näyttöön perustuen. Kursseilla suoritetaan opetusharjoittelunäytöt, joissa oppilaina toimivat kurssikaverit ja mahdollisuuksien mukaan myös oikeat asiakkaat. (SHOry 2017.)

Kuvio 9. Suomalaisen hiihdonopetuksen koulutusjärjestelmä (SHOry 2017)

Suomalainen hiihdonopetuksen koulutusjärjestelmä on luotu täyttämään kansainvälisen hiihdonopetuksen kattojärjestö ISIA:n laatimat standardit. Koulutusjärjestelmän läpäissyt hiihdonopettaja voi saavuttaa ISIA -stamp tason pätevyyden, jolloin ulkomailla hiihdonopetustehtäviin työllistyminen helpottuu ja hiihdonopettaja on oikeutettu erilaisiin etuihin osassa hiihtokeskuksia sekä koti- että ulkomailla. Ehtoina pätevyyden saamiseksi ovat hyväksytysti suoritettujen kahden lajin ohjaajakurssit sekä toisesta lajista opettaja- ja jatkokurssit. Lisäksi tulee suorittaa pakollinen lumiturvallisuus 1 -moduuli, toinen vapaavalintainen taitomoduli sekä ensiapu 1 ja 2 -kurssit. Työharjoittelujaksot hiihtokoulussa (25h) suoritetaan sekä ohjaaja- että opettaja kurssien jälkeen. Harjoittelujakson tunnit raportoidaan reflektoiden opintokirjaan ja hyväksytetään sitten hiihtokoulun johtajalla. (SHOry 2017.)

Jatkokurssin jälkeen osaamisen näyttönä toimii esimerkiksi lumileirin järjestäminen kollegoille omassa hiihtokoulussa. Korkeamman tason ISIA -card edellyttää edellä mainittujen vaatimusten lisäksi hiihdonopettajaa suorittamaan lumiturvallisuus 2 ja kaksi muuta taitomodulia sekä osallistumaan ISIA tekniikka- ja turvallisuus testeihin. (ISIA 2017; SHOry 2017.) Kouluttautumisesta voi olla hyötyä, esimerkiksi Rukan Hiihtokoulussa freelancer-opettajien palkkaportaikko on määriteltä kouluttautumistason, eikä työvuosien mukaan (RHK 2017). Hiihdonopettajana työskentelevien alakohtainen koulutustausta voi vaihdella paljon: Osa alalla toimivista suorittaa vain ohjaaja-kurssin ja siihen liittyvän työharjoittelun, kun taas toisilta voi löytyä 500–600 tuntia koulutusta opetustyön lisäksi.

ISIA on määrittänyt vähimmäisvaatimukset (Taulukko 1) ISIA stamp -tason hiihdonopettajalle, joihin pohjautuu edellä esitelty suomalainen hiihdonopetuksen koulutusjärjestelmä (Kuvio 9). ISIA-hiihdonopettajan osaamisen vähimmäisvaatimuksissa on kuvattu eri osa-alueilla, muun muassa lajitekniikan, rinneturvallisuuden, opettamisen, ensiaputaitojen, matkailun ja viestinnän osalta.

Taulukko 1. Vähimmäisvaatimukset (ISIA 2017, 3–5)

TEKNIikka	<ul style="list-style-type: none"> • Kaiken tasoisten ja ikäisten asiakkaiden opettaminen niin ryhmä- kuin yksityistunneilla. • Laskuteknisesti ekspertin tasolla, myös vaativissakin maastossa (olosuhteissa). • Pystyy opettamaan useita lumilajeja.
TURVALLISUUS merkityillä rinteillä ja off-pisteillä	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa arvioida riskejä ja vaaroja lumeen ja olosuhteisiin liittyen. • Osaa toimia nopeasti ja asiaankuuluvalla tavalla onnettomuustilanteissa.
OPETTAMINEN JA DIDAKTIikka	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää opettamiseen, ohjaamiseen ja harjoitteluun liittyviä tekijöitä sekä pystyy yhdistämään ja toteuttamaan teoreettista tietoa käytäntöön.
ENSIAPU	<ul style="list-style-type: none"> • Tuntee ensiavun periaatteet, erityisesti lumilajien onnettomuustilanteiden osalta, sekä osaa toimia välittömästi ja hälyttää apua.
MATKAILU, KAUPALLISUUS, VIESTINTÄ, PERUSOIKEUDET	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää laadun tärkeyden matkailualalla, sekä ymmärtää kaupallisen ajattelun ja markkinoinnin pääperiaatteet. • Kommunikoii ja viestii aina tilanteeseen sopivalla tavalla.
KIELITAITO	<ul style="list-style-type: none"> • Pystyy opettamaan vähintään yhdellä vieraalla kielellä.
YMPÄRISTÖ JA LUONTO	<ul style="list-style-type: none"> • Tuntee ympäristöön ja luontoon liittyviä säädöksiä.
HISTORIA JA KULTTUURI	<ul style="list-style-type: none"> • Tuntee lumilajien kansallista historiaa. • Tuntee ja tietää sekä kansallisen että kansainvälisen hiihdonopetusorganisaatioiden tehtävät.

Hiihdonopettajana työskentelevien erityispiirteinä voisi mainita sen, että lähes jokaisella hiihdonopettajalla on jonkin muun alan koulutus ja päätoimisesti työskennellään liikunta-alalta täysin poikkeavissa ammateista. Rukan Hiihtokoulun freelancer-opettajista löytyy edustusta lukuisista ammattiryhmistä. (Heikkala 2017.) Tämä tekee hiihdonopettajien ammattikunnasta erittäin monipuolisen ja kirjavan kokonaisuuden, jossa alojen rajoja ylittävää osaamista on valtavasti. Suomessa hiihdonopetuspiirit ovat kohtuullisen pienet ja niiden kautta syntynee helposti verkostoja, jotka ovat hyödyllisiä myös muilla elämänaloilla, esimerkiksi työmarkkinoilla. Hiihdonopettajan työtä on kuvattu melko kiitolliseksi työksi, tekipä sitä ammattilaisena tai freelancer-opettajana: harvassa työssä pääsee yhtä

säännöllisesti tarjoamaan onnistumisen elämyksiä asiakkaille. Samalla oma laskutaito todennäköisesti kohentuu ja työyhteisö koostuu samanhenkisistä ihmisistä, joille laskeminen on intohimo. (Kerkelä 2017.)

3.3 Rukan Hiihtokoulu

Vuonna 1956 perustettu Rukan Hiihtokoulu on Suomen vanhin ja opettajistoltaan suurin hiihtokoulu. Nykyisin hiihtokoulun toiminnasta vastaa Rukakeskus Oy. RHK vastaa Rukalla freelancer-opettajien rekrytoinnista ja palkkauksesta. RHK:n hiihdonopettajat hoitavat kausittain noin puolet opetustunneista (RHK 2017). Hiihtokoulujen myyntilukujen vertailussa Rukan Hiihtokoulu on toisena Levin hiihtokoulun jälkeen (SHKY 2017b, 13).

Vuonna 2016 Rukan Hiihtokoulu juhli 60 –vuotista taivaltaan, muun muassa 230 henkilön letkalaskulla (Karjalainen 2016). Samana vuonna Rukan Hiihtokoulu sai Vuoden hiihtokoulu 2016 -palkinnon, jonka valinnasta päätti Visit Finlandin (FinPro Oy) johtama raati. Raati perusteli valintaa seuraavasti:

”Rukan Hiihtokoulu on ollut yksi suomalaisen hiihdonopetuksen edelläkävijöitä jo vuosikymmeniä. Hiihtokoulun järjestelmät ja raportointi ovat kunnossa, ja koulu näkyy vahvasti hiihtokeskuksessa sekä koko Rukan alueella. Rukan Hiihtokoulu tekee kansainvälistä yhteistyötä ja sen sisäinen koulutus on tunnustettu – Rukan Hiihtokoulu onkin varsin vetovoimainen hiihdonopettajille. Kuudenkymmenen vuoden historia ja määrätietoinen kehitystyö näkyy myös Rukan Hiihtokoulun tuloksessa.” (SHKY 2016b.)

3.3.1 Historia

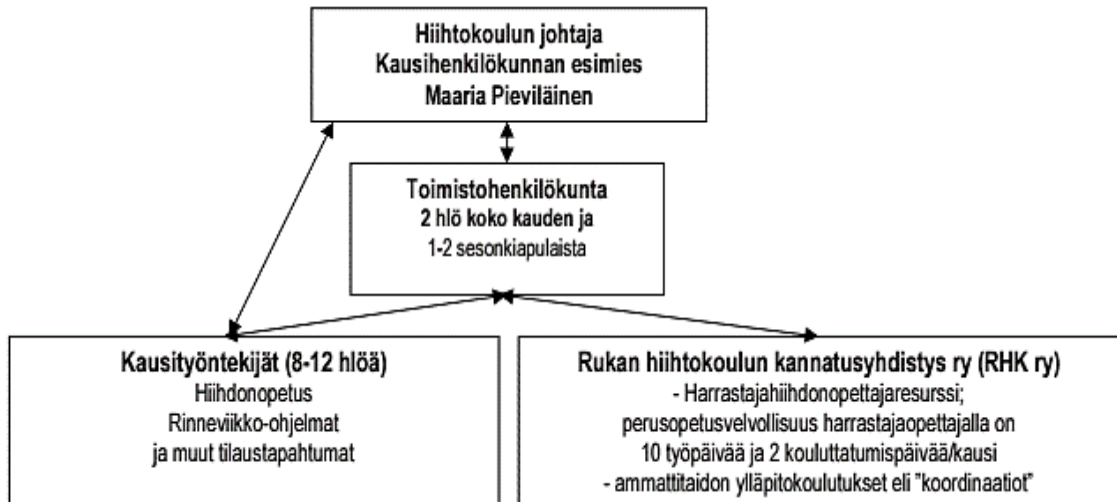
Hiihdonopetustoiminta käynnistyi Rukalla jo 1956, jolloin toimintaa piti yllä muutamien vuosien ajan Kuusamon Erä-Veikkojen (KEV) pujottelujaosto. (Salminen 1985, 11). Samalla luotiin ensiaskeleet koko suomalaiselle hiihdonopetuskulttuurille ja muutamien vuosien kuluttua hiihdonopettajia ilmaantui muidenkin hiihtokeskusten rinnekuvaan (Salminen 1985, 54). KEV:n pujottelujaoston ensimmäiset hiihdonopetusopit haettiin opintomatkoilta Ruotsin Åresta. Osa Rukan Hiihtokoulun hiihdonopettajista on koulutautunut itävaltalaisilla hiihdonopettajakursseilla ja koordinaatioissa 1960-luvulta lähtien. (Salminen 1985, 48). Itävaltalaisen hiihdonopettajien koulutusorganisaation, SBSSV:n (Salzburger Berufschilehrer

und Snowboardlehrer Verband), kanssa yhteistyö koulutuksen osalta on jatkunut näihin päiviin asti (RHK 2016).

KEV:n pujottelujaostosta vuodesta 1958 omaksi yksikökseen irrottautunut hiihtokoulu piti toimintaa yllä RHK:n rekisteröimiseen saakka. Hiihtokoulutoiminta oli laajentunut koko ajan ja vuonna 1972 ”punaiset pirut” järjestäytyivät yhdistykseksi saaden myös toiminnalleen johtajan. (Salminen 1985, 56.) Rukan Hiihtokoulun omia hiihdonopettajakursseja järjestettiin vuosittain vuodesta 1965 lähtien ja RHK jatkoi käytäntöä vuoteen 2005 asti (Heikkala 2017).

3.3.2 Toimintamalli ja organisaatio

RHK jatkoi toiminnanjohtamista vuoteen 2009 asti, jolloin hiihdonopetustoiminnan vastuu Rukalla siirtyi Rukakeskus Oy:lle. Rukan Hiihtokoulun palveluksessa toimivat niin vakituisen työsuhteeseen palkatut kausihiihdonopettajat kuin myös RHK:n freelancer-hiihdonopettajat (Kuvio 10). RHK:lla ja Rukakeskus Oy:llä on toistaiseksi voimassaoleva yhteistyösopimus, jonka puitteissa on sovittu muun muassa hiihtokoulun työtuntien jakautuminen ja hiihdonopettajien sisäinen kouluttaminen. Freelancer-opettajat tekivät n. 56 % Rukan Hiihtokoulun työtunneista kaudella 2015–2016. (RHK 2016.) Yhteistyön myötä hiihdonopetusmyynti on tasaisesti kasvanut aina kaudelle 2015–2016 asti, jolloin saavutettiin Rukan Hiihtokoulun paras myynti. Hiihdonopetusmyynti oli kaudella 2016–2017 hieman alle 0,4 milj.€ (alv 0 %), joka on piirun verran edelliskautta heikompi. (SHKY 2017, 13.)

Kuvio 10. Rukan Hiihtokoulun toimintamalli ja organisaatio (RHK 2017)

3.4 Rukan Hiihtokoulun kannatusyhdistys r.y.

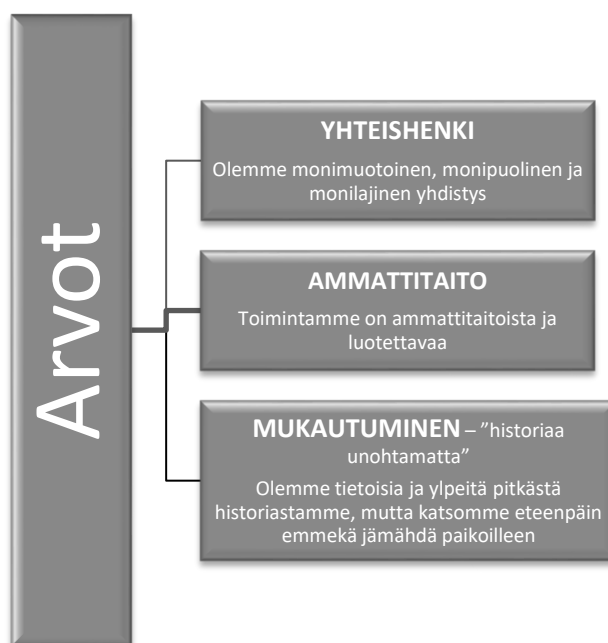
RHK on perustettu vuonna 1972 ja rekisteröity vuonna 1978. RHK on aatteellinen yhdistys, jonka on ilmoittanut päätoimialakseen urheilu- ja liikuntakoulutuksen (Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2017). Yhdistyksen toiminnasta vastaa varsinaisista jäsenistä valittu viisihenkinen hallitus, jonka puheenjohtajana on toiminut vuodesta 2012 Arno Heikkala. Yhdistyksen tärkein yhteistyökumppani on Ruka-keskus Oy: yhteistyösopimuksen puitteissa RHK välittää työvoimaa eli freelancer-hiihdonopettajia Rukan Hiihtokoululle sekä huolehtii kaikkien Rukan hiihdonopettajien sisäisestä kouluttamisesta. (RHK 2017.)

RHK:ssä on äänioikeutettuja, varsinaisia jäseniä 89, jäseniä 157 ja kannattajajäseniä 42. Aktiivisessa opetustyössä toimi 146 opettajaa kaudella 2016–2017. (Huovinen 2017.) Viime vuosina uusia freelancer-opettajia on liittynyt yhdistyksen jäseneksi runsain joukoin: kausien 2014–2015 ja 2015–2016 aikana 80 uutta hiihdonopettajaa aloitti työskentelyn Rukan Hiihtokoulussa (RHK 2016). Jäsenistössä kokemusvuodet hiihdonopettajan työstä jakautuvat juuri kursseilta valmistuneista yli 40 työvuoden konkareihin. Lähes kaikki uudet jäsenet ovat kouluttuneet SHOry:n kursseilla, mutta vanhempi opettajakunta on käynyt ennen vuotta 2005 RHK:n omia hiihdonopettajakursseja (vastaava kuin SHOryn ohjaajakurssi)

sekä jatkokursseja (vastaava kuin opettajakurssi). Osa on myös osallistunut itävaltalaisen SBSSV:n kursseille ja näin täydentänyt omaa osaamistaan. (Heikkala 2017.)

3.4.1 Arvot, missio ja visio

RHK:n hallitus käynnisti toiminnan strategisen suunnittelun, jonka pohjalta yhdistykselle luotiin näkyväksi yhteistoiminnallisesti arvot sekä kirkastettiin missio ja visio. Kauden 2015–2016 koordinaatioissa opettajat nostivat RHK:n tärkeimmiksi arvoiksi (Kuvio 11) yhteishengen, ammattitaidon ja mukautumisen. (RHK 2017.)

Kuvio 11. RHK:n arvot (RHK 2017)

RHK:n toiminta-ajatus eli missio (Kuvio 12) on jaettu neljään toiminnan painopisteeseen: yhdistystoimintaan, opetustoimintaan, koulutustoimintaan ja majoitustoimintaan. Toiminnan suurin painoarvo on yhdistystoiminnalla ja se on edellytyksenä mission muiden osa-alueiden toteutumiselle. RHK kannustaa jäseniään kouluttautumaan sekä suomalaisessa että itävaltalaisessa hiihdonopetuskoulutusjärjestelmissä, muun muassa myöntämällä koulutustukea kurssi- ja matkakulujen kattamiseksi. Yhdistys on tehnyt myös yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaan kesäyliopiston kanssa, jotta SHOry:n yhdeksän päivän kurssseja voitaisiin tarjota myös Rukalla. (RHK 2017.)

Kuvio 12. RHK:n missio (RHK 2017)

Visiossaan (Kuvio 13) RHK määrittelee tavoitteensa mission painopisteiden kautta. Visiosta voidaan tulkita, että yhdistys haluaa panostaa lähitulevaisuudessa jäsenistön osaamisen kehittämiseen vaalien arvoja, joita yhdistyksen jäsenet pitävät tärkeinä yhdistystoiminnan kannalta.

Kuvio 13. RHK:n visio (RHK 2017)

3.4.2 Osaamisen kehittäminen

Kauden 2017–2018 toimintasuunnitelmassa RHK:n hallitus on linjannut strategian pohjalta toimenpiteitä, joilla toimintaa kehitetään. RHK tekee jatkuvaa yhteistyötä Rukakeskuksen kanssa hiihdonopetustuotteiden kehittämisen osalta. Yhteistyössä tehdään myös ohjeistuksia käytännön asioista, muun muassa työhön perehdytyksestä. RHK:n sisäinen viestintä kehittyi syksyllä 2017 intranetin avaamisen myötä. (RHK 2017; Heikkala 2017.)

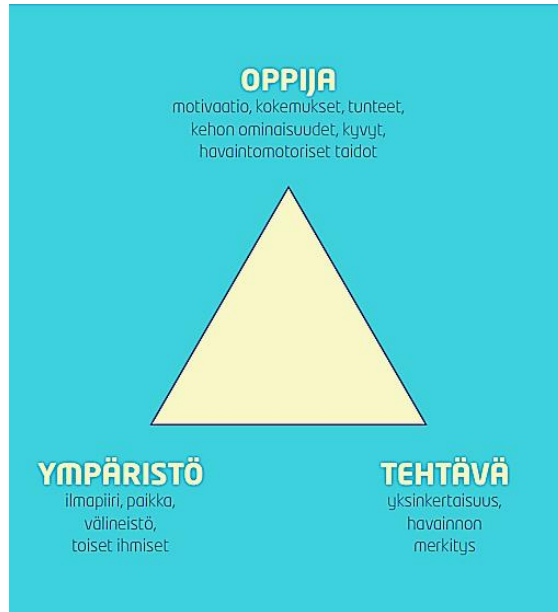
RHK:ssä osaamisen kehittäminen ja johtaminen toteutuu uusien hiihdonopettajien rinne- ja opetustyön osalta työhön perehdytyksenä ja kaikille Rukan hiihdonopettajille tarjolla olevilla sisäisinä koulutuksina eli koordinaatioina. Myös hiihdonopetustyötä tukevia materiaaleja tuotetaan käyttöystävälliseen muotoon. Tämän opinnäytetyön valmistuttua, osaamiskartoituksen tuloksia voidaan hyödyntää muun muassa koulutuksen sisältöjen suunnittelussa, kurssitarjonnassa ja uusien hiihdonopettajien perehdytyksessä. Lisäksi hiihdonopettajan osaamiskuvausta on tarkoitus jalkauttaa yhdistyksen koulutustoimintaan. Mission mukaisten toimintojen tukemista ja kehittämistä jatketaan edelleen, esimerkiksi koulutustukien muodossa ja RHK:n omistaman kiinteistön jatkojalostuksen osalta. (RHK 2017.)

4 HIIHDONOPETTAJAN OSAAMISEN ULOTTUVUUDET

4.1 Liikuntapedagoginen osaaminen

Pedagogiikka tarkoittaa oppia kasvatuksesta teoreettisista ja käytännön näkökulmista, jolloin kasvatuksen kohteena ovat lapset; myös aikuiset oppivat ja heidän oppimista voidaan ohjata (Jaakkola, Liukkonen & Sääkslahti 2013, 17). Pedagogiikan käsitteeseen sisältyy myös didaktiikka: didaktiikka on oppia opettamisesta eli opetukseen liittyvistä teorioista, menetelmistä, sisällöistä ja arvioinneista. (Numminen & Laakso 2001, 32.) Liikuntapedagogiikka ilmiönä yhdistää siis pedagogiikan ja liikunnan, jolloin liikuntaan liittyviä ilmiöitä tarkastellaan kasvatuksellisesta näkökulmasta. Liikuntapedagogiikkaa voidaan toteuttaa nimestään huolimatta ihmisen kaikissa elämän vaiheissa, eikä se kohdistu ainoastaan lapsiin ja nuoriin. Tieteenalana liikuntapedagogiikka tutkii liikuntakasvatusta ja liikunnan opetusta, johon liittyy kasvatuksen ja oppimisen tieteiden lisäksi myös esimerkiksi ihmisen biologiaan, anatomiaan ja fysiologiaan sekä psykologiaan, sosiaalipsykologiaan ja sosiologiaan liittyvät tieteenalat. (Laakso 2007, 16–18; Jaakkola ym. 2013, 18).

Hiihdonopetuksen tarkoituksena on usein uuden motorisen taidon opettelu ja harjoittelu: hiihdonopettajalla tulisi olla laaja-alainen ymmärrys taidon oppimiseen ja opettamiseen vaikuttavista tekijöistä. Suomalaisella hiihdonopetuksella on tavoitteena tarjota asiakkaalle eli oppijalle iloa ja onnistumisen elämyksiä oppimiskemusten kautta. Tällöin oppija on opetustoiminnan keskiössä, yksilöllisineen tavoitteineen ja lähtökohtineen: taidon oppimisen ja opettamisen osalta perustuu nykyaikaiseen käsitykseen taidon oppimisesta malliin (Alppihiihdon opetusohjelma 2012, 7; Lumilautailun opetusohjelma 2012, 7). Opetusohjelmissa kuvattu malli perustuu Newell'n luomaan ekologiseen motorisen oppimisen teoriaan, jonka mukaan yksilöön eli oppijaan, ympäristöön ja tehtävään liittyviä tekijät ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään (Kuvio 14). Näiden lisäksi näkyvät liikkeet, taidot sekä niiden vaatima koordinaatio syntyvät havainto-toimintakehän seurauksena oppijan tekemien ratkaisujen pohjalta. (Jaakkola 2012, 268.)

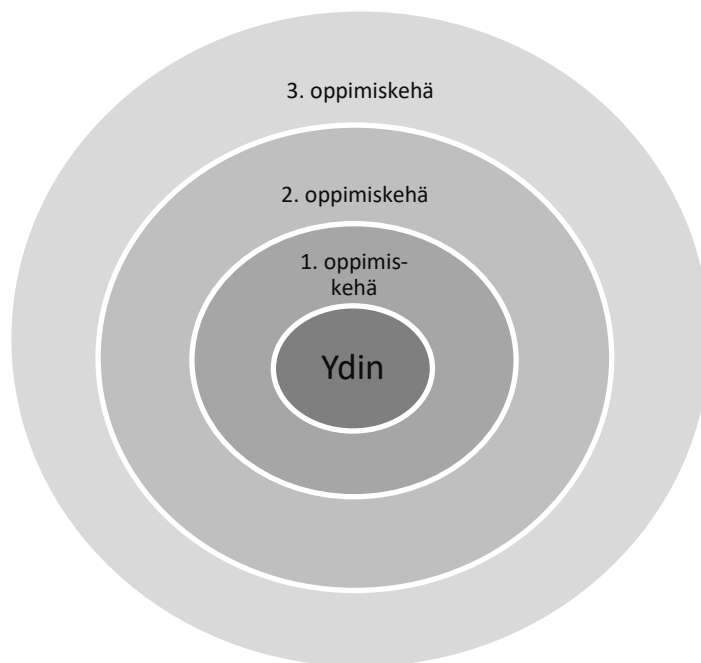

Kuvio 14. Nykyaikainen malli taidon oppimisesta (Alppihiihdon opetusohjelma 2012, 7; Lumilautailun opetusohjelma 2012, 7)

Tässä mallissa oppija pyrkii harjoittelun aikana löytämään optimaalisia tapoja ratkaista motorinen tehtävä ympäristön tarjoamien vihjeiden ja tietojen perustella; aistihavainnoilla on tällöin korostettu merkitys (Kauranen 2011, 313). Oppijan yksilöllisten ominaisuuksien ollessa kehittyneet (esim. voima), muuttaa se myös mallin kahta muutakin piirrettä. Näin ollen hyvät voimaominaisuuksilla omaava laskija pystyy hyödyntämään ympäristöään paremmin ja suorittaa tehtävän vaatimuksia tehokkaammin. (Jaakkola 2012, 268.)

Oppimista tapahtuu sekä tiedostetusti että tiedostamattomasti. Tiedostettu eli eksplisiittinen oppiminen on opettajan määrittelemää ja suunnittelemaa oppimista, jolloin oppija poimii opettajan toimista erilaisia asioita; tiedostamatonta eli implisiittistä taitojen omaksumista tapahtuu harjoittelun aikana. Nykytutkimuksen mukaan tiedostamaton oppiminen on tehokkaampaa kuin tietoinen oppiminen. Tähän näkökulmaan perusten virikkeellisten oppimisympäristöjen luomisella ja oppijan taitotasoon suhteutettujen harjoitteiden avulla opettajan voi tehokkaammin vahvistaa tiedostamatonta oppimista. (Jaakkola 2012, 259.)

Ydinkeskeisen motorisen opettamisen mallissa (Eloranta & Jaakkola 2003, 4–8; Eloranta 2007, 228–230) on kuvattu, miten opetusta suunnitellessa ja toteuttaessa voidaan tehostaa tiedostamatonta oppimista. Mallissa korostuu oppijaa motivoivat, oppimista tehostavat sekä opetusta elävöittävät periaatteet. Ydinkeskeisyydellä tarkoitetaan oppijan osaamiskeeman (kokemuskentän) eli ytimen laajentamista (Kuvio 15). Ytimen muodostavat oppijan tunnesävytteiset kokemukset ja käsitykset opeteltavasta asiasta. Ytimen ympärille rakentuu oppimiskehiä: uusi kehä rakentuu aina edellisen päälle, kun opeteltavaa asiaa harjoitellaan oppijan taitotasoa vastaavalla tasolla. Keskeistä on harjoitella joka tasolla lajin idean olennaisinta asiaa, esimerkiksi uinnissa liukua. Jokaiselle oppijalle pyritään luomaan yksilöllisesti houkuttelevat olosuhteet oppimiselle harjoitella lajin ideaa. Sen tarkoituksena ei ole opettaminen, vaan oppijan oppimisen ohjailu ja pyrkimys löytää siihen avustavat toimenpiteet. (Eloranta & Jaakkola 2003, 5.)

Kuvio 15. Ydinkeskeinen motorinen oppimisperiaate (Eloranta & Jaakkola 2003, 4)

Hiihdonopettajan tulisi tuntea oppimisen taustatekijät, jotka mukailevat ydinkeskeisen motorisen opettamisen kymmentä vaihetta (Taulukko 2). Näiden periaatteiden tulisi vaikuttaa hiihdonopetuksen opettamis- ja ohjaamisprosessin taust-

talla: oppijan motivaation synnyttäminen, toiminnan määrän maksimointi, tehokkaan oppimisympäristön luominen, opetuksen looginen eteneminen ja kokonaisuorituksen harjoittelu. (Alppihiihdon opetusohjelma 2012, 8–12; Lumilautailun opetusohjelma 2012, 8–12.)

Taulukko 2. Ydinkeskeisen motorisen opettamisen kymmenen peruseriaatetta (Eloranta & Jaakkola 2003, 5)

1. Oppilaan motivaation synnyttäminen
2. Positiivisen oppimisympäristön luominen
3. Oppilaan osaamisympäristön laajentaminen
4. Kokonaisuorituksen harjoittaminen
5. Oppilaan tiedostamattoman minän positiivinen huijaaminen
6. Oivaltavaan oppimisen ohjaaminen
7. Johdonmukaiseen toimintaan ohjaaminen
8. Pysyvien oppimismuutoksien tuottaminen
9. Apuopettajien hyödyntäminen
10. Toiminnan ja harjoittelun maksimoiminen

Hiihdonopettajan tulisi tunnin aluksi herättää oppijan mielenkiinto opittavaa asiaa kohtaan ja näin synnyttää oppijan motivaatio (Alppihiihdon opetusohjelma 2012, 8; Lumilautailun opetusohjelma 2012, 8). Ihmisellä on itsemääräämisteorian (Deci & Ryan) mukaan kolme psykologista perustarvetta, jotka ruokkivat ihmisen sisäistä motivaatiota ja hyvinvointia: koettu autonomia, sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja koettu pätevyys. Autonomiata oppija kokee silloin, kun hänellä on mahdollisuus päättää ja vaikuttaa omaan toimintaan liittyviin asioihin. Autonomiata voidaan pitää tärkeimpänä tekijänä sisäisen motivaation syntymisessä. Sosiaalista yhteenkuuluvuutta oppija tuntee parhaiten silloin, kun hän kokee kuuluvansa olennaisena ja hyväksyttynä osana ryhmäänsä. Koetulla pätevyydellä tässä mallissa tarkoitetaan sitä kokemusta, joka oppijalla itsellään on omista kyvyistään hänelle merkityksellisissä asioissa. (Deci & Ryan 2017, 10–11.) Kun annettu tehtävä on lähellä oppijan taitotasoa, on todennäköisempää saavuttaa tunne onnistumisesta, ja siitä saadun palautteen ansiosta lisääntyy myös koettu pätevyyskin. (Alppihiihdon opetusohjelma 2012, 8; Lumilautailun opetusohjelma 2012, 8.)

Positiivisen oppimisilmapiirin luomiseen tulisi kiinnittää huomiota kaikessa opetuksessa, myös lumiliikunnan opettamisessa. Sisäistä motivaatiota tukevalla oppimisympäristöllä eli motivaatioilmastolla tarkoitetaan sitä kokemusta, joka oppijalla on opetuksessa vallitsevasta ilmapiiristä. (Alppihiihdon opetusohjelma 2012, 9). Motivaatioilmastoa voidaan kuvata tehtävä- tai minä-suuntautuneena. Motivaatioilmastoon vaikuttavat TARGET-mallin mukaisesti tehtävien muodostaminen, opettaja auktoriteetti, palauteen antaminen, ryhmittely, arvioiminen ja ajankäyttö. (Liukkonen, Jaakkola & Soini 2007, 163). SHOry:n opetusohjelmissa tunnin motivaatioilmasto (Kuvio 16) on jaettu tehtävä- ja kilpailusuuntautuneeksi: Tehtäväsuuntautuneessa ilmastossa ajankäyttö on joustavaa, yksilöllinen kehitys otetaan huomioon, toiminta on tarpeen mukaan eriytettyä ja oppilaiden toiveet tulevat kuulluksi. Kilpailusuuntautuneessa puolestaan tehtävät ovat kaikille oppilaille samanlaiset ja opettajalla on kontrolloiva rooli, tehtäviä on ryhmitelty kilpailullisiin ja suorituksiin annettu aika on rajattua. (Alppihiihdon opetusohjelma 2012, 9; Lumilautailun opetusohjelma 2012, 9.) Nämä kaksi orientaatiota eivät ole toisiaan poissulkevia, mutta oppilaiden liikuntamotivaation kannalta tunnilla tulisi riittävästi tehtäväsuuntautuneita elementtejä (Liukkonen ym. 207, 162).

Tunnin motivaatioilmasto		
	Kilpailusuuntautunut	Tehtäväsuuntautunut
Tehtävä / resurssit	Samanlaiset kaikille	Eriytyneitä oppilaan edellytysten ja toiveiden mukaisesti
Auktoriteetti / opettajan rooli	Kontrolloiva	Oppilaan vastuullisuutta ja valinnanmahdollisuuksia korostava
Palkitseminen	Julkista, normatiivista kilpailumenestykseen perustuvaa	Yksityistä, yksilölliseen kehittymiseen, yrittämiseen perustuvaa
Ryhmittely	Kilpailullisiin tehtäviin	Yksilöllisiin/yhteistoiminnallisiin tehtäviin
Arviointi	Normatiivista ja julkista, huomio lopputulokseen, virheistä rankaistaan, keskinäistä kilpailua arvostetaan	Yksilölliseen kehitykseen perustuvaa huomio prosessiin virheet osa oppimista yhteistyötä, kiinteyttä arvostetaan
Ajankäyttö	Suoritus aika rajattua	Suoritus aika joustavaa

Kuvio 16. Tunnin motivaatioilmasto (Alppihiihdon opetusohjelma 2012, 9; Lumilautailun opetusohjelma 2012, 9)

Opetuksessa tulisi mahdollistaa oppilaalle kokonaissuorituksen harjoittelemineen. Oppilaalla on omaa taitotasoaan vastaava mielikuva harjoiteltavasta taidosta tai suorituksesta, ja se mielletään aina kokonaissuoritukseksi. (Eloranta & Jaakkola 2003, 7.) Lumilajeissa se on toimintaa suksien tai lumilaudan päällä liukuvalla alustalla, erilaisissa olosuhteissa ja ympäristöissä. Kokonaissuoritusta harjoitellaan oppijan taitotasoon nähden helpoissa olosuhteissa tai riisuttuna mallina, mikä mahdollistaa kokonaissuorituksen harjoittelun jo aloittelijoilla. Olennaista on myös opetuksen looginen eteneminen, jolloin opetuksen tulisi kohdistua taidon kannalta olennaisimman osan harjoitteluun. Opettajalla tulisikin olla hyvä ja tarvittaessa jopa syväkin ymmärrys opetettavasta taidosta. Harjoittelun edetessä ydin ei muutu: tempuissa esimerkiksi ponnistuksen ajoitukseen ja vartalon kiertymiseen keskittyminen on olennaisempaa kuin vaikkapa polvien asentojen huomiointi. (Alppihiihdon opetusohjelma 2012, 10.)

Toiminnan määrän maksimointi mahdollistaa taidon tehokkaan harjoittelun: liikuntataidot opitaan vain tekemisen ja harjoittelun kautta. Tämän vuoksi opettajan tulisi käyttää mahdollisimman vähän aikaa instruktioihin, näyttöihin ja opetusjärjestelyihin. Tehokkaan oppimisympäristön luomisella ja sitä muokkaamalla mahdollistetaan monia mahdollisuuksia ja tapoja oppia. Apuopettajia eli oppimisen apuvälineitä (kepit, kartiot, rinteiden muodot) käytetään ohjaamaan oppimista ja harjoittelua oikeaan suuntaan. Apuopettajilla on myös oppimistoimintaa aktivoiva ja ylläpitävä rooli: ne antavat opettajalle mahdollisuuden havainnoida oppijoiden toimintaa ja muokata havaintojen perusteella oppimisympäristöä tarpeen vaatiessa. Ryhmäopetuksessa apuopettajien avulla muokattu oppimisympäristö mahdollistaa eriyttämisen, ja tällöin samassa ympäristössä voivat harjoitella eri taitotason omaavat oppijat. (Eloranta & Jaakkola 2003, 7–8; Alppihiihdonopetusohjelma 2012, 9; Lumilautailun opetusohjelma 2012, 9.)

Ydinkeskeisen opettamisen soveltavuutta lumilautailun opettamisessa on tutkittu Räsänen (2005) pro gradu -tutkielmassa. Toimintatutkimuksena tuloksena todettiin ydinkeskeisen motorisen oppimisen näkökulman sopivan hyvin lumilautailun opettamiseen sen oppijalähtöisyyden vuoksi: oppilas tekee oppimisprosessissa keskeiset päätökset tunnin tavoitteiden, harjoitteiden, harjoitteluajan ja tavoitteiden arvioinnin suhteen. Opettajan tehtävänä oli toimia oppimisen ohjaajana sekä

mielekkään ja motivoivan oppimisalueen rakentajana. Ydinkeskeisen opettamisen periaatteet (Taulukko 2) toteutuivat hyvin tutkimuksessa. (Räsänen 2005, 60–64).

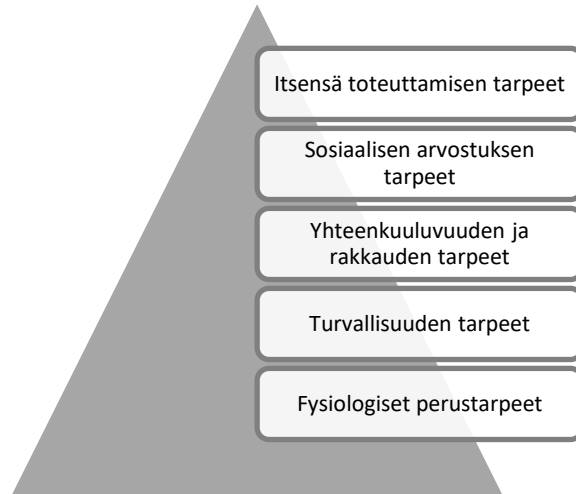
Veräväinen (2014) havaitsi vertaillessaan alppihiihdonopetuksen opetusohjelmia vuosilta 1990 ja 2012 sekä haastatteluiden pohjalta opetuksessa tapahtuneen paljon muutoksia: uudempi opetusohjelma painottaa enemmän oppija- ja asiakaskeskeistä opetusmallia opettajajohtoisen, hieman kaavamaisen mallin sijaan. Elämyksellisyys on noussut myös keskeisempään asemaan, koska asiakas pyrittään ottamaan paremmin mukaan tunnin suunnitteluun omien lähtökohtiensa ja toiveittensa mukaisesti. Vuoden 2012 alppihiihdon opetusohjelman tuo hyvin esiin muun muassa taidon oppimisen perusteita, jotta jokaiselle aloittelevalle hiihdonopettajalle tulisi ymmärrys oppimisesta ja opettamisesta. (Veräväinen 2014, 28–29.)

4.2 Turvallisuuden näkökulma

Turvallisuus on rinnealueella tapahtuvan lumiliikunnan ja hiihdonopetuksen yksi tärkeimmistä kulmakivistä. Hiihdonopettajan tulee huomioida kaikessa toiminnassaan asiakkaiden ja oma turvallisuus. (Soini 2007, 415.) Turvallisuuteen liittyviä asioita tulisi opettaa ja kerrata asiakkaiden kanssa: välineisiin tutustuminen, hissien käytön ja rинnesääntöjen opettaminen. Opetusta organisoidessa tulisi miettiä ryhmän sijoittumista rinnealueella ja sopivien oppimisympäristöjen turvallisuutta asiakkaan taitotasoon nähden. Turvallisuusosaaminen näkyy myös hiihdonopettajan työssä tietona ja ymmärryksenä toimialalle annetuista ohjeistuksista sekä niiden noudattamisesta. Hyvää oppimisympäristöä luotaessa turvallisuus tulisi ymmärtää kokonaisuutena, mikä fyysisen turvallisuuden lisäksi koostuu myös psykologisesta, sosiaalisesta ja pedagogisesta ulottuvuudesta (Lindfors 2011, 16; Piispanen 2008, 176).

Ihmisen psykologisia tarpeita kuvaavat hierarkiat perustuvat ajatukseen, joissa alemman tasolla oleva tarve tulee täyttyä ennen kuin voidaan tavoitella korkeampia tasoja. Maslow'n luomassa hierarkiassa turvallisuus on kuvattu toiselle tasolle heti fysiologisten perustarpeiden jälkeen (Kuvio 17). Tunne turvallisuudesta on yksi ihmisen perustarpeista. Maslow'n malli on luultavasti yksi käytetyimmistä,

vaikkei sen toimivuutta käytännössä ole pystytty näyttämään toteen. (Deci & Ryan 2017, 92–93.)

Kuvio 17. Maslow'n tarvehierarkia

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (2015) on antanut ohjeet laskettelupalveluiden turvallisuuden edistämisestä, jossa on määritelty hiihtokeskustoiminnan osa-alueille erityisiä turvallisuusvaatimuksia sekä toimii myös valvontaviranomaisten apuna laskettelupalveluiden vaatimustenmukaisuutta arvioidessa. Kuluttajaturvallisuuslain (22.7.2011/920 §) mukaan kuluttajapalvelusta ei saa aiheutua vaaraa. Hiihtokoulutoiminnan turvallisuusohjeissa painotetaan, että asiakkaalle on kerrottava muun muassa lajiin liittyvistä vaaroista ja riskeistä, vaarojen ennaltaehkäisy, opastettava käytettävien turvavälineiden kanssa erityisesti lasten hiihtokoulussa (kypärä, lasit) sekä olla itse esimerkkinä henkilösuojausten käytössä. Palvelun aikana on kerrottava tarpeelliset toiminta- ja käyttäytymisohjeet sekä opastaa oikeasta toiminnasta mahdollisten hätä- ja onnettomuustilanteissa. Hiihdonopettajalla ei kuitenkaan veloitteita pätevyys- tai koulutusvaatimuksista. Toiminnanharjoittaja vastata siitä, että hiihdonopettajan pätevyys on riittävällä tasolla. Lisäksi hänellä on oltava myös riittävät ensiapu- ja pelastustaidot. Suositeltavaa on vähintään 18-vuoden ikä. Toiminnanharjoittajaa veloitetaan laatimaan turvallisuusasiakirja koskien hiihtokoulutoimintaa. (Tukes 2015, 30.)

Hiihdonopettajan fyysisen toimintaympäristön olennaisin elementti on lumi. Lumiturvallisuusosaamisella tarkoitetaan muun muassa lumivyöryjen ja lumeen liittyvien riskien arviointia ja tunnistamista, lumen koostumuksen analysointia sekä pelastuksessa käytettävien välineiden harjoittelemista. Lumeen liittyvä erityinen turvallisuusosaaminen on sisällytetty SHOry:n tarjoamaan koulutusputkeen kahden neljän päivän kurssin muodossa, ISIA:n suositusten mukaan (SHOry 2017.) Lumiturvallisuuskursseja tarjoavat myös useat yksityiset palveluntarjoajat.

Piispanen (2008) tuo esiin oppimisympäristön turvallisuuteen liittyviä fyysisiä, psykologisia, sosiaalisia ja pedagogisia ilmentymiä. Oppimisympäristön fyysinen turvallisuus ilmenee muun muassa vaarallisten paikkojen ja tilanteiden minimoimisena, turvallisina tiloina ja välineinä sekä fyysisenä koskemattomuutena ja yksityisyytenä. Psykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä olivat oppimisympäristössä olevat ihmiset sekä heidän kanssaan koettu vuorovaikutus: turvallisuuden tunteet ilmentyivät tuolloin muun muassa hyvän olon tunteena, kiusaamattomuutena, kiireettömyytenä, hyväksytyksi tulemisena ja riittävytenä. Pedagogisesti turvallisessa oppimisympäristössä ilmentyvät opettajan toimintaan liittyvät asiat: opettajalta odotetaan riittävää oppimisen tukemista sekä odotusten ja vaatimusten olevan realistisella tasolla. (Piispanen 2008, 175–176.)

4.3 Opetettavan lajin edellyttämä osaaminen

Substanssiosaamiseen kuuluu oppiaineksen hallinta: minkä tahansa liikuntataidon ohjaaminen ja opettaminen edellyttää ymmärrystä opetettavan asian sisällön tuntemisesta ja hallitsemisesta. Muutoin opetettavan lajin peruseriaatteiden ymmärtämisessä voi tulla haasteita. (Numminen & Laakso 2001, 34–35.) Hiihdonopetuksessa nämä periaatteet ovat jaettu perustaitoihin: tasapaino, kääntäminen, kanttaaminen, kuormitus ja ajoitus. Edellä mainitut perustaidot pätevät alppihihdon ja lumilautailun kaikilla osa-alueilla, esimerkiksi rata- ja vapaalaskussa että freestylessa. Perustaitojen painotus vaihtelee kuitenkin eri lumilajien välillä. Hiihdonopettajalla tulisi olla ymmärrys perustaidoista ja niihin liittyvistä syy-seuraus-suhteista, jotta havainnoidessaan asiakkaan taitoharjoittelua hän pystyisi paremmin ohjaamaan oppimista, esimerkiksi luomalla erilaisia oppimisympäristöjä ja tarjoamalla uusia oppimispolkuja. (Alppihihdon opetusohjelma 2012, 13; Lumilautailun opetusohjelma 2012, 13.)

Kansainvälisen hiihdonopettajajärjestön vähimmäisvaatimuksissa edellytetään hiihdonopettajalta taitoa opettaa kaiken tasoisia ja ikäisiä asiakkaita niin ryhmäkuin yksityistunneilla. Laskutaidon osalta hiihdonopettajan tulisi olla ekspertti-tasolla, niin vaativissakin olosuhteissa kuin myös näyttöjä ja sanallisia ohjeistuksia antaessaan. (ISIA 2017). Nämä vaatimukset tulisi täytyä siinä vaiheessa, kun hiihdonopettaja on suorittanut koulutusputken ISIA stamp -tasoon asti; hiihdonopettajakurssille hakijoilta ei kuitenkaan edellytetä ekspertti-tason lajiosaamista, mutta SHOry:n koulutuspäällikön mukaan suotavaa olisi ”hyvä suksella seisominen” (Argillander 2013).

Substanssiosaamisen alle voidaan lukea hiihdonopettajan ”perinteiset työkalut”, joilla oppimista ohjataan: opettajan oma lajitaito (laskutaito), näytöt eli mallisuoritukset, instruktiot eli ohjeistus annetun tehtävän suorittamiseen ja palautteen antaminen. SHOry:n opetusohjelmissa kuvaillaan, kuinka hiihdonopettajan tulisi ensin pyrkiä luomaan tiedostamatonta oppimista mahdollistava oppimisympäristö, ja tämän jälkeen on mahdollisuus ohjata oppimista yksilöllisemmin (Alppihiihdon opetusohjelma 2012, 6); Toisin sanoen, hiihdonopettajan tulisi käyttää ensin liikuntapedagogista osaamistaan valitessaan fyysisiä oppimisympäristöjä (esimerkiksi radalla laskeminen), jonka jälkeen hänellä on hyvä mahdollisuus käyttää substanssiosaamistaan (omat tiedot ja taidot ratalaskusta) toimintaa ohjeistaessaan sekä näyttöjä ja palautetta antaessaan.

Instruktiolla tarkoitetaan tapaa, joilla taitoa ohjeistetaan harjoittelemaan. Tyypillisimmin ohjeistuksen antaminen hiihdonopetuksessa tapahtuu sanallisesti. (Jaakkola 2009, 339–341.) Näytöt toimivat myös oppimisen tehostajina. Näyttöjä voi antaa itse eli omina demonstraatioina, näyttämällä audiovisuaalisia tallenteita esimerkiksi älylaitteen näytöltä tai kuvina. Myös ryhmäopetuksessa näyttöjä voivat antaa toiset oppijat (Jaakkola 2009, 341). Nämä kaksi tapaa, ohjeet ja näytöt, ovat luultavasti tyypillisimmät tavat ohjata hiihdonopetusta. Ymmärtäminen opettavan taidon tai lajin peruseräaatteista selkeyttää ohjeiden antamista sekä demonstraatiota. Olennaista olisi siis hallita opettamisen kannalta riittävä lajitaito, ymmärrys suoritustekniikasta sekä tuntee hyvin opettamansa lajin lajikulttuuri (ISIA 2017).

Palautteen antaminen harjoiteltavasta taidosta on yksi tehokkaimmista oppimista tehostavista tekijöistä harjoittelun lisäksi (Kauranen 2012, 382). Palautteen antaminen suorituksesta voi tapahtua joko sisäisesti tai ulkoisesti. Sisäinen palaute on sensorista informaatiota, joka tulee oppijalle suorituksen luonnollisena seurauksena aistien kautta visuaalisena, kinesteettisenä, auditiivisena ja proprioseptisenä viesteinä (Numminen & Laakso 2001, 64; Sand, Sjaastad, Haug & Bjålie 2016, 150). Ulkoisen palautteen antaa toinen henkilö tai jokin tekninen laite. Ulkoinen palaute voidaan jakaa suoritustuloksesta tai itse suorituksesta. Suorituksesta annettava palaute on laadullista ottamatta kantaa suoritustulokseen. Tällöin palautteen annossa käsitellään esimerkiksi liikkeen nopeuteen, rytmiin ja ajoitukseen liittyviä näkökulmia. Toisen henkilön antama reaaliaikainen palaute suorituksesta tuottaa erilaista palautetta verrattuna oppijan kehon sisäisiin aistitunteuksiin ja ohjaa näin paremmin esimerkiksi optimaalisempaan suoritustekniikkaan. (Kauranen 2012, 382–383.)

Suorituksen jälkeen annettava palaute suoritustuloksesta on usein suorittajan itsekin nähtävissä, mutta joskus itse suoritus ja tulos ovat fyysisesti kaukana toisistaan. Tässä tapauksessa aistihavainnot eivät riitä kertomaan tarvittavaa informaatiota, esimerkiksi golfissa. (Kauranen 2012, 382–383.) Annetulla palautteella on psykologisia vaikutuksia ja merkityksiä, kun harjoitellaan uutta taitoa. Se kasvattaa oppijan motivaatiota ja näin ollen myös harjoiteltavan taidon laatua ja määrää. Verbaalinen ulkoinen palaute voi olla korjaavaa, arvottavaa, neutraalia, selvästä tai reflektiivistä (Numminen & Laakso 2001, 65) sekä kuvailevaa ja ohjaavaa (Jaakkola 2009, 344).

4.4 Ihmissuhdetaidot asiakaspalvelussa ja työyhteisössä

Hiihdonopettajan työ on suuressa määrin ihmisten välistä kanssakäymistä, joka puolestaan vaatii hiihdonopettajalta ihmissuhdetaitoja: hyviä tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä ongelmanratkaisutaitoja tarvitaan niin asiakaspalvelussa kuin työyhteisöissä toimiessa. Asiakkaalla voi olla hiihdonopetustunnin suhteen erilaisia tavoitteita: ne voivat liittyä puhtaasti uuden taidon oppimiseen, sosiaaliseen kanssakäymiseen tai uusien elämyksien kokemiseen (Alppihiihdon opetusohjelma 2012, 5). Hiihdonopetuksessa näyttäytyvät näin ollen muun muassa asia-

kaspalvelun, opettamisen ja oppimisen, matkailun ja vapaa-ajan sekä elämyksellisyyden näkökulmat. Hiihdonopettaja ei näin ollen voi päättää tunnin sisältöä ilman, että hän keskustelee asiakkaan kanssa ja kuuntelee hänen toiveitaan mahdollisista tavoitteista (SHOry 2013, 4).

Asiakaspalvelutaidot ovat avainasemassa hiihdonopetuksessa: hiihdonopetus työ on ennen kaikkea asiakkaan kohtaamista ja vastuullisesta läsnäolosta, jossa parhaassa tapauksessa asiakkaan ja hiihdonopettajan välillä vallitsee luottamuksellinen ja positiivinen side (SHOry 2013, 4). Hiihdonopettajien käsityksiä vuorovaikutusosaamisesta on tutkittu Pöllänen pro gradu -tutkielmassa (2016). Asiakaspalvelutaitoja ja asiakkaan kohtaamisen taitoja sekä taitoa luoda turvallisuuden tunne korostivat tutkimukseen haastatellut hiihdonopettajat. Markkinointiviestinnän taitojen myös koettiin olevan hyödyksi moninaisissa asiakaspalvelutehtävissä, esimerkiksi lisätuntien myymisessä tai suositteluissa tunnin jälkeen sekä asiakkaiden neuvomisessa ja auttamisessa hiihtokeskusympäristössä hiihdonopetustuntien ulkopuolella. Hiihdonopettajien roolia kuvattiin myös hiihtokeskusten ”mainostauluiksi”, joilta voi odottaa esimerkillistä käytöstä koko toimintaympäristössä. (Pöllänen 2016, 29–30.)

Vuorovaikutus on ihmisten välistä dialogia sanallisesti tai sanattomasti: se voi olla myös tiedostettua tai tiedostamatonta. Ihminen viestii kehollaan, ilmeillään ja eleillään joskus jopa vahvemmin kuin sanallisella viestinnällä. Vuorovaikutuksella voidaan myös tarkoittaa ihmisen sisäistä dialogia, jolloin kokemuksen ja siihen liitetyn merkityksen välillä käytävää vuoropuhelua. (Kaski & Kuusela 2012, 117–118.) SHOry:n viestinnän ja vuorovaikutuksen oppaassa (2013) on kerrottu pääpiirteittäin, millaisiin asioihin hiihdonopettajan tulisi kiinnittää huomiota asiakkaan kohtaamisessa sekä millaisista tekijöistä syntyy hyvä vuorovaikutus. Oppaassa painotetaan muun muassa ensivaikutelman merkitystä, viestien vastaanottajan asettamista keskipisteeseen, kuuntelemisen tahtoa ja taitoa, eläytyvän kuuntelun menetelmää, vuorovaikutuksen vastuullisuutta ja viestinnän avoimuutta. (SHOry 2013, 5–13.)

Pöllänen (2016) tutkimustulosten perusteella hiihdonopettajan vuorovaikutusosaaminen on hyvin monipuolista ja vaatii useita taitoja. Tarvittavia taitoja non-

verbaalisen viestinnän taitojen osalta ovat havainnollistamisen taidot: hiihdonopettajalla on tällöin ohjeistamisen taito elein ja ilmein käyttämättä sanoja. Siihen kuuluvat myös näyttöjen antaminen, näyttelemineen, käsimerkit ja keholla näyttäminen. Nämä taidot ovat erityisen tärkeitä, jos asiakkaan kanssa ei ole yhteistä kieltä. Kielellisten viestinnän taitojen merkitys on tärkeää hiihdonopetuksessa. Hiihdonopettajan tulisi käyttää asiakkaiden kanssa ymmärrettävää kieltä ja terminologiaa. Kielellinen havainnollistaminen erilaisten kielikuvien avulla voi tehostaa asiakkaan oppimista ja auttaa hahmottamaan jotain vaikeasti ymmärrettävää aihetta. Kieltä tulisi mukauttaa asiakasryhmien mukaan, esimerkiksi lapsille puhuttaessa. Palautteen antamisen taito koettiin myös erityisen tärkeäksi osaksi opetusta. Palautteen antamisen taidon lisäksi hiihdonopettajan tulisi osata myös havainnoida ja hakea palautetta asiakkaan käytöksen, ilmeiden ja eleiden perusteella, ja muokata niiden perusteella toimintaa sopivammaksi. (Pöllänen 2016, 24–28.)

Kuuntelemisen taidolla on erityisen tärkeä merkitys: hiihdonopettaja saa selville, millaisia toiveita asiakkaalla on tunnin suhteen (Pöllänen 2016, 28). Aidolla, aktiivisella kuuntelulla viestitään vahvasti asiakkaalle hänen kuulluksi tulemistä ja huomioon ottamista. Eläytyvässä kuuntelun menetelmässä puolestaan johdatellaan asiakasta oivaltamaan, miten hän käyttäytyy ja oppii: asiakkaalta vastaanotettu viesti lähetetään omin sanoin takaisin, jonka asiakas voi vahvistaa tai korjata. Takaisin lähetetyssä viestissä sanoitetaan tunne, muttei kuitenkaan tarjota ratkaisua. Vaikeaksi koettu suorituspaikka voi aiheuttaa asiakkaalta seuraavan viestin: ”Mä en ikinä opi laskemaan paippia, kun tää on niin vaikee ja väsyttääkin vielä!”. Eläytyvässä kuuntelussa hiihdonopettaja ei tarjoa ratkaisua, vaan palauttaa viestin asiakkaalle esimerkiksi näin: ”Nukuitko sä huonosti viime yönä?”. Kuulluksi tuleminen on usein tärkeämpää kuin ratkaisuehdotus, neuvominen tai lohduttelu, koska se voi saada asiakkaan selventämään omia tunteitaan ja ajatuksiinsa. Opetuksen ilmapiiri muuttuu paremmaksi eläytyvän kuuntelun avulla. (Kaski & Kuusela 2012, 123–124; SHOrY 2013, 8.)

Minäviesteillä pystytään ilmaisemaan selkeästi ajatuksia ja tunteita muille ihmisille. Minäviestejä ovat selittävät, kantaottavat, ennakoivat, ongelmiin tarttuvat ja myönteiset ilmaisut. Hiihdonopettaja voi kohdata itseä häiritsevää käyttäytymistä esimerkiksi lasten ryhmäopetuksessa. Näissä tapauksissa hiihdonopettaja

voi rakentavalla tavalla käyttää ongelmaan tarttuvia minäviestejä. Siinä kerrotaan oma tunne, toisen käyttäytyminen ja käyttäytymisen vaikutukset viestin lähettäjälle. Yleensä häiritsevä käyttäytyminen vähenee, koska kuulijalle käy selväksi aiheuttamansa tunnetila, ja hän pyrkii muuttamaan käyttäytymistensä tilanteen ratkaisemiseksi. Tämä opettaa myös molemmille osapuolille omien tunteiden säätelyä. (Kaski & Kuusela 2012, 119–122.) Lapsiryhmän metelöidessä voi viestittää ongelmaan tarttuvasti näin: ”Kun huudatte yhtä aikaa, minun ääneni ei kuulu enkä pysty kertomaan ohjeita. Tämä turhauttaa minua.” Eläytyvää kuuntelua ja ongelmaan tarttuvia minäviestejä yhdessä käyttäen voidaan joskus selvittää tunteita kuohuttavia tilanteita rakentavasti (Lintunen, Kuusela & Klemola 2010).

Tunteiden säätelyllä tarkoitetaan ihmisen kykyä vaikuttaa siihen, miten voimakkaasti, kuinka pitkään ja voimakkaasti hän tuntee: tällöin tunteiden säätely tapahtuu sisäisesti. Tunteiden säätelyn tärkein tehtävä on henkisen jaksamisen ja tasapainon turvaaminen tilanteissa, joissa liian kuormittavia tunteita muokataan henkisesti siedettävämmäksi. Kuormittavia tunteita voivat olla sekä myönteiset että kielteiset tunteet, kuten innostus, ahdistus tai pelko. Ulkoisesta tunteiden säätelystä puhutaan silloin, kun ihmisellä on kyky vaikuttaa siihen, miltä toisesta ihmisestä tuntuu. (Kokkonen 2012, 72.)

Hiihdonopettajan ja valmentajan osaaminen ihmissuhdetaitojen osalta on hyvin samalaista: suomalaisessa valmennusosaamisen mallissa kuvataan valmentajan ihmissuhdetaitojen (Kuvio 7) sisältävän muun muassa tunne- ja vuorovaikutustaitoja, ilmaisu- ja keskustelutaitoja, ongelmanratkaisutaitoja sekä ihmistunteesta (Hämäläinen 2012, 26). Valmentajan työ voidaan nähdä vaativana ihmissuhdetyönä: se edellyttää hyvien vuorovaikutustaitojen lisäksi myös hyvää itse-tuntemusta sekä kykyä tunnistaa itselle tyypillisimmät tavat ja tyyli viestiä ja puhua vuorovaikutustilanteissa. On myös tärkeää tiedostaa valmennettavan vuorovaikutustyyli. (Kaski & Kuusela 2012, 117–118.)

4.5 Kehittyminen ja jatkuva oppiminen

Yhtenä osaamisen tunnusmerkeistä on yksilön halu ja taito kehittää itseään. Valmius jatkuvaan oppimiseen ja kykyyn arvioida omaa osaamistaan kuvataan ihmisen metakompetenssina. Se sisältää muun muassa oppimaan oppimisen taidot,

ajattelun taidot, ongelmanratkaisutaidot ja innovointitaidot. (Helakorpi 2005, 156–157.) Helakorpi kuvaa Saarista ym.(1991) mukaillen metakognitiivisiksi taidoiksi ihmisen tietoisuutta omista kognitiivisista toiminnoista. Se sisältää myös taidot ja tavat, joilla ihminen tunnistaa ongelmia ja etsii niihin ratkaisuja, ja joiden avulla toimintaa säädellään. Metakognitiivisten taitojen voidaan sanoa olevan tietoisia strategisia valintoja. (Helakorpi 2005, 92.)

Itsetiedostuksella tarkoitetaan ihmisen tietoisuutta omista asenteistaan ja stereotyyppioistaan. Se käsittää myös omien vaikuttimien ja tuntemusten sekä vuorovaikutustapojen tutkimisen. Ihmiselle on tyypillistä halu ottaa vastaan ja antaa palautetta esimerkiksi työyhteisössä, mikä on edellytyksenä vuorovaikutustaitojen kehittymiselle. (Lankinen ym. 2004, 186; Kaski & Kuusela 2012, 117–118.)

Myös suomalaisen valmennusosaamisen mallissa valmentajan yhdeksi osaamistarpeeksi on nostettu itsensä kehittämisen taidot. Niihin lukeutuvat muun muassa itsearviointitaidot, ajattelun taidot, oppimaan oppimisen taidot ja verkostoitumistaidot (Hämäläinen 2012, 25–26). Itsensä kehittämistä voi tapahtua eri tasoilla ja eri muodoissa, mutta käytännön työn itsearviointi on yksi tärkeimmistä työkaluista esimerkiksi valmentajan työssä (Hämäläinen 2013, 5). Pöllänen (2016) haastattelemat hiihdonopettajat kokivat, että itsereflektio on tärkeää vuorovaikutusosaamisen kehittymisen ja työn laadukkuuden kannalta: tuntien kulkua, sisältöä ja tavoitteita tulisi pohtia ja olisi kyettävä antamaan itselle palautetta. Myös kollegiaaliset keskustelut ja kollegojen tuntien havainnoiminen koettiin toimiviksi tavoiksi kehittää omaa osaamistaan (Pöllänen 2016, 32, 36–37). Itsereflektiossa ihminen suhteuttaa omia käsityksiään ja toimintatapoja muihin näkökulmiin ja tilanteisiin (Lankinen, Miettinen & Sipola 2004, 186).

Valmentajan osaamisen kehittymisen tukemista on kuvattu informaalin oppimisen sekä formaalin ja nonformaalin koulutuksen kautta. Informaalia oppimista voidaan ajatella arjessa tapahtuvaksi, ei-organisoiduksi oppimiseksi: sitä tapahtuu esimerkiksi internetissä erilaisten yhteisöjen sivuilla, ryhmissä, blogeissa ja keskustelupalstoilla. Informaalia oppimista tukevat myös esimerkiksi mentorointi ja tutorointi sekä erilaiset tietokanat ja julkaisut, joista valmentaja voi hankkia tietoa. Formaalilla koulutuksella tähdätään tutkintoon ja pätevyyteen: koulutuksen taustalla on opetussuunnitelma tai koulutusjärjestelmä. Formaalin koulutuksen

tulisi lisätä itsensä kehittämisen taitoja siten, että informaali oppiminen olisi mahdollisimman tehokasta. Nonformaali koulutus eroaa formaalista koulutuksesta siten, ettei sen avulla saa pätevyyttä tai tutkintoa: ne toimivat täydennyskoulutuksina, esimerkiksi seminaarien ja kongressien muodossa. (Blomqvist & Hämäläinen 2012, 47; Hämäläinen 2013, 5–6.) Verkostoituminen on osaamisen kehittämisen kulmakiviä. Asiantuntijaverkostot ja yhteistyösuhteet alan toimijoiden kanssa tarjoavat hyödyllistä tietoa, ja auttavat esimerkiksi arvioimaan omaa toimintaa suhteessa toisiin ja ennakoimaan tulevia muutoksia. (Helakorpi 2005, 24–25.)

Kaski (2012) puolestaan kuvaa valmentajan osaamisen kehittämistä neljän tason kautta: ensimmäinen tasolla valmentaja kehittää osaamistaan lukemalla ja hankkimalla tietoa itsenäisesti. Toisella tasolla apuna on kollega, jolloin osaaminen kehittyy mentoroinnin tai työskennellessä kokeneen valmentajan parina. Tämän kaltainen kollegiaalinen tuki voi toimia molempiin suuntiin, ja kokenut valmentaja saa uusia ajatuksia vähemmän kokeneelta valmentajalta. Kolmas taso osaamisen kehittämisessä käsittää ulkopuolisen asiantuntija avun, jolloin apuna on esimerkiksi fysioterapeutti tai urheilupsykologi. Neljännellä tasolla osaamisen kehittämisenä toimivat koulutukset ja valmennukset. (Kaski 2012, 281–282.)

5 HIIHDONOPETTAJAN OSAAMISEN MALLI

5.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Tämän opinnäytetyön ensimmäinen tutkimus sisältää kvalitatiivisen tutkimusotteen, jonka tarkoitus on kartoittava. Kartoittava tutkimus selventää vähemmän tunnettua ilmiötä (Hirsjärvi ym. 2009, 138) eli tässä tapauksessa hiihdonopettajan osaamista. Kvantitatiiviselle ja kvalitatiiviselle tutkimukselle tulisi asettaa selkeät tutkimusongelmat, jotka voivat jakautua pää- ja osa-ongelmiin (Hirsjärvi ym. 2009, 126). Tutkimuksen kvalitatiiviseksi pääongelmaksi muotoutui: Millaista osaamista Suomessa toimiva hiihdonopettaja tarvitsee? Pääongelmaa selventävät siitä johdetut osaongelmat ja niistä saadut vastaukset (Hirsjärvi ym. 2009, 128). Tämän tutkimuksen osaongelmina ovat seuraavat kysymykset:

1. Mitkä ovat hiihdonopettajan osaamisen osa-alueiden sisällöt?
2. Mihin hiihdonopettajan osaaminen perustuu?

5.2 Tutkimuksen rajaaminen ja menetelmä

Osaamista on määritelty ja kuvattu liikunta-alan ammateissa vähän. Tämän työn laadulliselle tutkimukselle on perustelunsa: hiihdonopettajan ammattitaitoa, kva-
lifikaatiota tai kompetensseja ei ole määritelty millään menetelmällä, eikä myöskään aiemmin toteutettuja osaamiskartoituksia tai osaamisen profilointeja ollut saatavilla. Tämän vuoksi ensin oli luokiteltava, rajattava ja valittava hiihdonopettajan työnkuvaan sopivat osaamisnimikkeet. Tarkoituksena oli tarkastella suomalaista hiihdonopetusta, joten ulkomaalaisten koulutusorganisaatioiden hiihdonopetuksen opetusohjelmat rajautuivat tutkimuksen ulkopuolelle.

Suuntaa antavana menetelmänä käytettiin kvalitatiivista meta-analyysiä, josta tässä tutkimuksessa käytetään sen yhtä orientaatiota eli metasynteesiä. Metasynteesille on tyypillistä kuvaileva ja tulkitseva analysointitapa: tutkijan pyrkimyksenä on rakentaa tutkittavasta aihealueesta kokonaiskuva vertailemalla ja etsimällä yhtäläisyyksiä aiemmin tehdyistä tutkimuksista. Menetelmä on hyvin lähellä

systemaattista kirjauskatsausta, mutta eroaa selkeästi toisesta meta-analyysin menetelmästä eli metayhteenvedosta. (Salminen 2011, 12–13.)

5.2.1 Osaamisalueiden muodostaminen

Lähdin tarkastelemaan ja kartoittamaan hiihdonopettajan työssä tarvittavaa osaamista perehtymällä aiheeseen liittyvien materiaalien pohjalta. Hiihdonopettajan osaamisesta, kvalifikaatioista ja pätevyydestä tein tulkintoja muun muassa suomalaisen hiihdonopetuksen opetusohjelmien (Alppihiihdon opetusohjelma 2012; Lumilautailun opetusohjelma 2012) ja SHOry:n arviointiperusteiden sekä ISIA:n vähimmäisvaatimusten pohjalta. Tutkimuksessa kävin läpi myös aiemmin tehtyjä, hiihdonopetukseen liittyviä pro gradu -tutkielmia ja AMK -opinnäytetöitä. Tutkimustyön alkuvaihetta helpotti luultavasti oma hiihdonopettajataustani, joten materiaalien lisäksi minulla oli tukena omakohtaiset kokemukset hiihdonopettajakurssien sisällöistä ja hiihdonopettajana toimimisesta, eikä tutkittava ilmiö ollut näin ollen vieras.

Hiihdonopettajan toimenkuvan kaltaista ammattia tai vastaavanlaista opetuskulttuuria ei löydy, vaikka useat liikunta-alan ammatit ovat hyvin lähellä sitä. Asiakaspalvelun, taidon opettamisen ja sesonkityön näkökulmista esimerkiksi uimaopettajan tai golf pron ammatteja voisi kuvailla samankaltaisiksi hiihdonopetuksen kanssa. Valmentajan osaamisen kautta oli kuitenkin luontevin lähteä luomaan mallia hiihdonopettajan osaamisesta, koska molemmista toimenkuvista oli löydettävissä paljon yhtäläisyyksiä. Valmentajan toimenkuvaa ja osaamista on myös tutkittu paljon. Aiheesta löytyy paljon kirjallista materiaalia ja tutkimuksia, joista osaa käytin tämän opinnäytetyön teoriaosassa.

Osaamista ja sen käsitteistöä sekä tarkastelin yrityksen ja organisaatioiden johtamisen aineistoista käsin. Pohdin, mitä olisivat yleiset kvalifikaatiot, jotka näyttäytyvät ammattialasta riippumatta (esimerkiksi ongelmanratkaisutaidot, sosiaaliset taidot), ja mitkä puolestaan liittyisivät erityisesti ammattialaan (esimerkiksi pedagoginen osaaminen) ja tehtäväkohtaiset kvalifikaatiot ovat olennaisia tietyssä tehtäväkuvassa (esimerkiksi lajitaidot).

Suomalaisen valmennusosaamisen mallin pohjalta tein karkeaa jaottelua mahdollisista hiihdonopettajan osaamisalueista ja niihin kuuluvista pienemmistä osa-

alueista eli osaamisnimikkeistä. Osa-alueiksi hahmottui tässä vaiheessa valmentajan osaamista mukaillen opettamis- ja ohjaamisosaaminen, lajiosaaminen, ihmishuuhdetaidot ja itsensä kehittämisen taidot. Luetteloin näiden rinnalle vielä tarkemmin muun muassa asiakaspalvelutaidot, vuorovaikutustaidot, ongelmanratkaisutaidot. Viitalan (2005) mukaan osaamisluetelossa on yksinkertaistetusti lueteltu työtehtävässä tarvittava osaaminen. Luettelo toimii neutraalina tapana listata osaamisnimikkeet, kuten esimerkiksi ihmishuuhdetaidot tai lajiosaaminen, eikä tärkeysjärjestykseen tai osaamisten välisiin suhteisiin oteta kantaa. (Viitala 2005, 124.) Luetteloidessa yhä useampia nimikkeitä, muodostin vielä kaksi osa-alueita aiempien liitteeksi: turvallisuusosaamisen ja toimintaympäristöosaamisen alueet.

SHOry:n opetusohjelmien taustalta löytyy muun muassa teorioita ja malleja motorisesta oppimisesta ja motivaatioilmaston luomisesta sekä lajin perusteista, joista pyrin löytämään yksityiskohtaisempaa tietoa osaamiskuvausten tueksi. Aineiston rajausvaiheessa tutkin muun muassa itävaltalaisen hiihdonopetusorganisaation opetusohjelmaa: alppihiihdon opetusohjelmassa on hyvin kuvailtu, millainen taitotaso etenkin laskijana hiihdonopettajalla tulisi olla, mutta liikuntapedagogista osaamista oli kuvailtu muutamilla lauseilla. SHOry:n opetusohjelman ja koulutusjärjestelmän painotukset ovat nimenomaan hiihdonopettajan liikuntapedagogisessa osaamisessa, joten edellä mainitun opetusmateriaalin käyttäminen osaamiskuvauksia luodessa olisi ollut hieman ristiriidassa suomalaisten lähteiden kanssa.

Seuraavassa vaiheessa jaoin osaamisnimikkeitä konkreettisten osaamiskuvausten tasolle mukaillen osaamispuu -menetelmää. Kuvauksia muodostaessa käytin SHOry:n opetusohjelman tekstistä lähes suoria lainauksia, jos ne olivat ymmärrettäviä, ja sopivat kuvaamaan käytännön tasolla osaamista. Myös Lapin AMK:n liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelman kompetensseista sain hyvän esimerkin, kuinka osaamisen kuvauksia kannattaisi muodostaa.

5.2.2 Osaamiskuvausten arviointi

Tutkimuksen seuraavassa vaiheessa keväällä 2017 olin yhteydessä SHOry:n koulutuspäällikköön. Halusin tehdä yhteistyötä kouluttavan organisaation kanssa

ja saada heiltä kommentteja hiihdonopettajan osaamisen kuvauksesta. Sovimme, että lähetän sähköpostitse selkeässä muodossa osaamisen kuvaukset, jotka koulutuspäällikkö jakaa haluamallaan tavalla kommentoitavaksi eteenpäin. Kävin palautekeskustelua puhelimitse erään SHOry:n kouluttajan kanssa ja hänen kommenttien pohjalta lisäsin osaamiskuvauksen lähdemateriaaleihin SHOry:n opintokirjan opetustaidon arviointilomakkeet (Liite 2). Osa-alueita ovat muun muassa näyttöjen antaminen, oma laskutaito, opetuksen johdonmukaisuus ja palautteen antaminen.

Pyysin arvioivaa palautetta hiihdonopettajan osaamisen kuvauksesta (Liite 3) myös muutamilta kokeneilta hiihdonopettajilta sekä hiihtokoulumme kouluttajilta, jotka toimivat myös SHOry:ssa erilaisissa tehtävissä. Heidän ja ohjaajan kommenttien ja korjausehdotusten pohjalta muokkasinkin kuvausten verbejä tarkemmin osaamista kuvaaviksi välttäen esimerkiksi ”pyrkii”, ”kykenee” ja tarkentaen, milloin osaaminen on tasolla ”tietää”, ”ymmärtää”, ”soveltaa”.

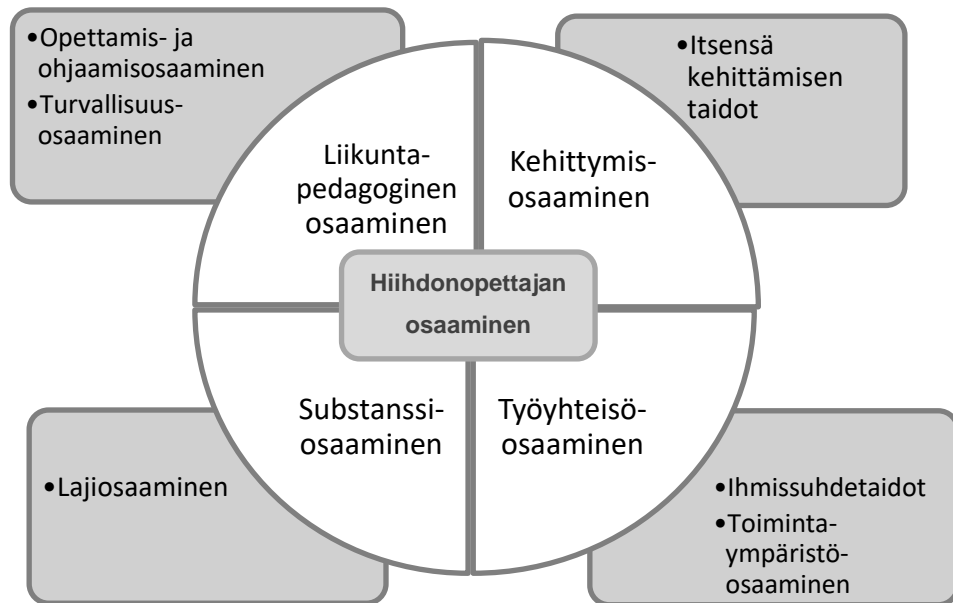
5.2.3 Mallin hahmottelu

Tutkimuksen alkuvaiheessa pohdiskelin ja vertailin hiihdonopettajan osaamisen alueita Helakorven luomiin malleihin, esimerkiksi opettajan osaamiseen. Opettajan osaamisessa pedagoginen osaaminen oli omana osaamisen alueena. Hylkäsin tuolloin Helakorven mallinuksien käyttämisen, koska en kokenut mallien istuvan hiihdonopettajan osaamisen alueisiin kovinkaan luontevasti. Pidin kiinni kuudesta osaamisen alueesta: opettamis- ja ohjaamisosaaminen, lajiosaaminen, ihmissuhdetaidot ja itsensä kehittämisen taidot, turvallisuusosaaminen ja toimintaympäristöosaaminen.

Osaamiskuvausten ollessa jo täysin valmiit päätin vielä tutkia, selkeyttäisikö Helakorven osaamisen ja asiantuntijuuden mallin (Kuvio 2) neljän alueen jako hiihdonopettajan osaamisen mallia. Valmentajan osaamista sekä osaamisen ja asiantuntijuuden osa-alueita mukaillen hiihdonopettajan osaaminen sai lopullisen muotonsa. Hiihdonopettajan osaamisen kuvauksia täydensin yksityiskohtaisemmin ISIA:n vähimmäisvaatimusten, SHOry:n opetusohjelmien sisältöjen sekä opetustaidon arviointilomakkeiden (Liite 2) pohjalta.

5.3 Kvalitatiivisen tutkimuksen tulokset

Tutkimuksen kvalitatiivinen pääongelma etsii vastausta kysymykseen, millaista osaamista Suomessa toimiva hiihdonopettaja tarvitsee työssään. Kartoittavan tutkimuksen ja metasynteessin perusteella voidaan sanoa hiihdonopettajan osaamisen koostuvan liikuntapedagogisen, substanssi-, työyhteisö- ja kehitymisosaamisen alueista.

Kuvio 18. Hiihdonopettajan osaaminen

Kuvailen neljän alueen kautta, mihin hiihdonopettajan osaaminen (Kuvio 18) luomani mallin pohjalta perustuu. Lisäksi jokaiselle osaamisalueille on annettu tarkemmat kuvaukset, jotka ovat esitetty taulukoiden muodossa.

Liikuntapedagoginen osaaminen (Taulukko 3) koostuu sekä opettamis- ja ohjaamisosaamisesta että turvallisuusosaamisesta. Opettamis- ja ohjaamisosaamisen osalta hiihdonopettajan tulisi tuntea nykyaikainen taidon oppimisen malli, jossa yksilö, tehtävä ja ympäristö ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään; oppija on yksilö, joka on toiminnan keskipisteenä, ja opettajan rooli tulisi olla oppimisen ohjailija. Hiihdonopettajan tulisi huomioida opetustoiminnassaan oppimi-

sen taustatekijät, joita ovat oppilaan motivaation synnyttäminen, toiminnan määrän maksimointi, tehokkaan oppimisympäristön luominen, opetuksen looginen eteneminen ja kokonaissuorituksen harjoittelu.

Turvallisuusosaaminen liittyy olennaisena osana myös liikuntapedagogisen osaamisalueen alle, koska sitä käsitellään fyysisestä, psyykkisestä, sosiaalisesta ja pedagogisesta näkökulmista. Turvallisuusosaaminen näkyy hiihdonopettajan työssä tietona ja ymmärryksenä toimialalle annetuista ohjeistuksista sekä niiden noudattamisesta. Erityisosaamista ovat ensiaputaidot ja lumiturvallisuusosaaminen.

Taulukko 3. Hiihdonopettajan liikuntapedagoginen osaaminen

OSAAMINEN LIIKUNTAPEDAGOGINEN	Opettamis- ja ohjaamisosaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Tuntee nykyaikaisen taidon oppimisen mallin • Tuntee taidon oppimisen taustatekijät ja toteuttaa niitä tehokkaasti opetuksessa • Hyödyntää monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä taitojen oppimisen tukena • Käynnistää opetuksessa tietoisesti ongelmanratkaisutilanteita • Ohjaa, haastaa ja kannustaa asiakasta uusille oppimispoluille sekä erilaisiin oppimisympäristöihin ja harjoitteisiin • Osallistaa asiakasta oppimisprosessissa kysellen, kuunnellen ja yhdessä suunnitellen tunnin oppimistavoitteiden mukaisesti
	Turvallisuusosaaminen <ul style="list-style-type: none"> • Fyysinen • Psyykkinen • Sosiaalinen • Pedagoginen 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa valita asiakkaan kyvyn ja taitotason perusteella tarkoituksenmukaiset ja turvalliset suorituspaikat • Hallitsee riskien arvioinnin tunnin organisoinnissa ja ottaa vastuun oppilaista • Edistää ratkaisuillaan tehtäväsuuntautuneen motivaatiomaston luomista ja ylläpitoa • Edistää turvallista rinnekäyttäytymistä toimintaympäristössä • Tukee asiakkaan oppimispolkua omatoimiseksi rinteiden käyttäjäksi • Hallitsee ensiaputaidot • Tuntee lumiturvallisuuden perusteet ja soveltaa niitä käytännössä

Substanssiosaamisella tarkoitetaan sitä osaamista, joka on henkilön omaa, erityistä ammatillista ydinosaamista: se koostuu sekä ammatillisista perustaidoista että ammatillisista toimintataidoista, ja henkilön persoonallisista kyvyistä. (Helakorpi 2005, 155 – 156.)

Hiihdonopettajan substanssiosaaminen (Taulukko 4) käsittää hiihdonopetuksessa opettavan lajin tietojen ja taitojen tuntemisen ja hallitsemisen. Opetettavina lajeina voivat olla alppi-, maasto- tai telemarkhiihto, lumilautailu tai soveltavat lumilajit. Jokainen laji sisältää omat erityispiirteensä (esim. kumpareet, rata-lasku), joten myös lajikulttuurin tunteminen on olennainen osa osaamista. Hiihdonopetus tapahtuu rinneympäristössä, jossa hiihdonopettajan suksien tai lumilaudan päällä oleminen on lähes poikkeuksetta edellytys hyvälle ja turvalliselle opetukselle: hiihdonopettaja tarvitsee omaa laskutaitoaan opettamisen välineenä sekä myös tiedollisia taitoja lajin perusteista, ydinasioista ja käytettävästä sanastosta. Tämä mahdollistaa esimerkiksi selkeämmät suoritusohjeet opetustilanteissa, laadukkaammat ja monipuolisemman palautteen antamisen havainnointi- ja analysointitilanteissa.

Taulukko 4. Hiihdonopettajan substanssiosaaminen

SUBSTANSSI- OSAAMINEN	Laji- osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Hallitsee lajitekniikan perustaidot • Osaa lajin ohjaamisen ja opettamisen kannalta riittävät lajitaidot sekä soveltaa niitä erilaisissa oppimisympäristöissä • Kehittää havainnointi- ja analysointitaitoaan • Osaa monipuolisen palautteenannon ulottuvuudet • Tuntee opetuksessa käytettävän lajisanaston • Ymmärtää lajikulttuurin erityispiirteitä
----------------------------------	----------------------------	--

Työyhteisöosaamiseen (Taulukko 5) ydintä ovat ihmissuhdetaidot sekä koko toimintaympäristöön liittyvät sisäiset ja ulkoiset yhteistyötaidot. Ihmissuhdetaitoihin sisältyvät vuorovaikutusosaaminen, asiakaspalvelutaidot ja työyhteisöosaaminen. Hiihdonopettajan työ on asiakkaan kohtaamista ja vastuullista läsnäoloa, jolloin muun muassa nonverbaalisen viestinnän taidot, havainnollistamisen taito elein ja merkein, taito mukauttaa kieltä asiakasryhmien mukaan ja kuuntelemisen

taito korostuvat. Tunteiden säätelyn taito helpottaa toimintaa vuorovaikutustilanteissa niin asiakaspalvelussa kuin työyhteisössä.

Taulukko 5. Hiihdonopettajan työyhteisöosaaminen

TYÖYHTEISÖOSAAMINEN	Ihmissuhdetaidot	<ul style="list-style-type: none"> • Tuntee vuorovaikutuksen keinot ja hyödyntää niitä asiakaspalvelutilanteissa • Pyrkii toiminnallaan tuottamaan asiakkaalle positiivisia elämyksiä • Tuntee vuorovaikutuksen keinot ja hyödyntää niitä ollessaan osana työyhteisöä • Ymmärtää hiihdonopettajan roolin osana asiakaspalveluketjua • Osaa opettaa ja hallitsee lajisanastoa myös muilla kielillä • Soveltuu fyysisiltä, psyykkisiltä ja sosiaalisilta valmiuksiltaan hiihdonopetustyöhön • Toimii vastuullisesti ammattieettisiä periaatteita noudattaen ja soveltaa tasa-arvoisuuden periaatteita työskentelyssään
TYÖYHTEISÖOSAAMINEN	Toimintaympäristöosaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Tuntee SHOry:n koulutusjärjestelmän ja sen tarjoamat koulutusmahdollisuudet • Tuntee työskentely- ja koulutusmahdollisuudet kansainvälisellä hiihdonopetusosalalla • Toimii hiihdonopetusalan yhdistyksissä ja/tai järjestöissä edistäen suomalaista hiihdonopetuskulttuuria • Tuntee toimialaan liittyviä toimintaperiaatteet • Tuntee sisäisen toimintaympäristön (hiihtokoulu) toimintatavat ja vastuut • Tuntee ulkoiseen toimintaympäristöön liittyvien yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien merkityksen • Ymmärtää hiihdonopettajan roolin hiihtokeskusympäristössä matkailun näkökulmasta

Hiihdonopettajan toimintaympäristöön liittyvää osaamista voidaan kuvata sekä sisäisten että ulkoisten tekijöiden kautta. Sisäinen toimintaympäristö koostuu organisaation toimintakulttuurin, tapojen ja periaatteiden sisäistämistä omassa toiminnassaan hiihtokoulun työyhteisössä. Sisäisessä toimintaympäristössä osaaminen näyttäytyy siis organisaatio-osaamisena, joka voi olla vaikeasti havaittavaa hiljaista osaamista. Ulkoinen toimintaympäristö koostuu toimialan yhteistyökumppaneista, asiakkaista, kilpailijoista ja sidosryhmistä. Hiihdonopettajan tulee

ymmärtää laadukkuustekijät matkailualalla, sekä soveltaa kaupallisen ajattelun ja markkinoinnin periaatteita työssään.

Hiihdonopettajan osaamista kuvataan myös kehittymisosaamisen kautta. Itsensä kehittämisen taidot (Taulukko 6) liittyvät oman osaamisen kehittävään otteeseen, jossa erityisen tärkeää on toiminnan ja kokemusten reflektointi eli itsearvio: kokemukset muuttuvat osaamiseksi vasta reflektoinnin kautta. Osaamisen kehittymistä voidaan tukea niin formaalin, informaalin kuin nonformaalin oppimisen ja koulutuksen kautta: ne voidaan nähdä toinen toistaan tukevin muotoina. Alakohteisissa, alueellisissa ja eri alojen asiantuntijaverkostoissa toimiminen kehittää niin hiihdonopettajan omaa kuin koko organisaation osaamista.

Taulukko 6. Hiihdonopettajan kehittymisosaaminen

KEHITTÄMIS- OSAAMINEN	Itsensä kehittämisen taidot	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa arvioida osaamistaan ja asettaa tavoitteita oppimiselleen • Ylläpitää ja kehittää ammattitaitoaan omien sekä organisaation tavoitteiden mukaisesti • Pyrkii uudistumaan olemalla avoin uusille toimintatavoille • Hallitsee verkostoitumisen toimialan eri tahojen kanssa
----------------------------------	------------------------------------	---

5.4 Johtopäätökset

Lopullinen malli hiihdonopettajan osaamisesta syntyi mukaillen Valmentajan osaaminen -mallia (Hämäläinen 2012, 26) sekä osaamisen ja asiantuntijuuden mallia (Helakorpi 2005, 155). Jako osaamisalueisiin ja osa-alueisiin toimii parhaiten analysoinnin ja kuvauksien välineenä, vaikka todellisuudessa selkeitä rajoja osaamisen osa-alueiden välillä ei ole. Käytännön työssä osaaminen näkyy aina kokonaisuutena, ja vaihtuvissa työtilanteissa osaamisvaatimusten painotukset ovat vain erilaiset. (Helakorpi 2009, 7.) Tästä esimerkkinä liikuntapedagoginen osaaminen: se voitaisiin myös luokitella kuuluvaksi substanssiosaamisen alueeseen, koska myös se on hiihdonopettajan toimenkuvaan kuuluvaa ammatillista ydiosaamista. Johtopäätöksenä voin todeta hiihdonopettajan tarvitsevan työssään monipuolista osaamista, jonka perustana ovat erityisesti vahva liikuntapedagoginen osaaminen ja hyvät ihmissuhdetaidot.

Luomaani osaamisen malliin ja osaamiskuvauksiin vaikuttavat omat kokemukseni ja käsitykseni hiihdonopetuksesta ja suomalaisen hiihdonopetuksen koulutusjärjestelmästä. Malli hiihdonopettajan osaamisesta on yksi tarkastelukulma tämän ajan suomalaisesta hiihdonopetuksesta, mikä ajan saatossa muuttuu ja täydentyy uusien osaamistarpeiden ilmaantumisen myötä.

Laadullinen tutkimus toimi ikään kuin esi-operationalisointivaiheena määrälliselle tutkimukselle: osaamisen alueiden määrittely loi rungon kvantitatiiviselle tutkimusmetodille eli survey-tutkimuksena toteutettavalle osaamiskartoitukselle. Seuraavana askeleena oli muuttaa kuvattu osaaminen mitattavaan muotoon ja saada selville Rukan hiihdonopettajien osaamistarpeet.

6 OSAAMISKARTOITUKSEN TOTEUTUS

6.1 Kvantitatiivinen tutkimus

Opinnäytetyön kvantitatiivinen tutkimusosa eli osaamiskartoitus toteutettiin sähköisenä survey-tutkimuksena touko- ja kesäkuussa 2017. Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä vastaa kysymyksiin kuinka moni, kuinka paljon ja kuinka usein. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkittava asia operationalisoidaan eli käsitteet ja teoriat muutetaan vastaajille ymmärrettävään muotoon. Strukturointi on myös olennaista määrälliselle tutkimukselle: kysymykset ja vastaukset on muotoiltava niin, että vastaajat ymmärtävät ne samalla tavalla ja vastausvaihtoehtoilla on jokin symbolinen arvo (kirjain tai numero). (Vilkkä 2007, 14).

Survey-tutkimuksella tarkoitetaan standardoitua kyselymuotoa, jolla kerätään tietoa määrättyltä joukolta ihmisiä (Hirsjärvi ym. 2009, 134). Tutkimusmetodiksi valikoitui tutkimus- ja analysointiohjelma Webropol. Ensimmäisen pääongelman, millaista osaamista hiihdonopettaja tarvitsee, lisäksi toiseksi pääongelmaksi muodostui kysymys: Millainen on freelancer-hiihdonopettajan osaaminen Rukan Hiihtokoulussa? Osa-ongelmana kysytään seuraavaa:

1. Millaiseksi hiihdonopettaja arvioi omaa osaamistaan?
2. Millaisia ammatillisia kehitystarpeita freelancer-hiihdonopettajalla on?

6.2 Tutkimuksen rajaaminen

Tutkimusryhmänä ovat RHK:n suomalaiset freelancer-hiihdonopettajat, jotka ovat yhdistyksen jäseniä. Perusjoukkoon kuuluvat kaikki RHK:n opettajajäsenet riippumatta siitä, tekevätkö aktiivisesti töitä Rukan Hiihtokoulussa vai ovatko jo jättäytyneet hiihdonopetustoiminnasta taka-alalle: osa ei-aktiivista jäsenistä haluaa kuitenkin edelleen sähköpostin kautta RHK:n tiedotteet ja viestit. Sähköpostijakelulistalla on kolme hiihdonopettajakäyttäjästä, joilla ei ole sähköpostiosoitetta. Heille ei lähetetty kyselyä postin kautta.

RHK:n jäsenistössä on edustettuna myös ulkomaalaisia hiihdonopettajia, jotka ovat rajattu tutkimuksen ulkopuolelle kielellisistä syistä: kysely toteutettiin ainoastaan suomeksi. On tosin mahdollista, että ei-suomalainen hiihdonopettaja on voinut vastata kyselyyn, koska kyselyn avoin linkki on toimitettu kaikille jäsenille kansallisuudesta riippumatta. Venäjää äidinkielenään puhuvien hiihdonopettajien osuus töitä tekevistä hiihdonopettajajoukosta on huomattavana ja heistä voisi muodostua validi tutkimusjoukko, jos kysely käännettäisiin venäjäksi. Opinnäytetyön toimeksiantoa varten ei ole annettu budjettia kulujen kattamiseen, joten muun muassa kyselyn kielenkäännöksistä aiheutuvia kustannuksia ei pystyttäisi kattamaan.

6.3 Tutkimusmetodin valinta

Valitsin tähän tutkimukseen aineistonkeruun menetelmäksi survey-tutkimuksen, joka toteutettiin Webropol -tutkimus- ja analysointiohjelmalla. Sähköisesti toteutettava, strukturoitu kysely valikoitui parhaimmaksi välineeksi tavoittaa mahdollisimman suuri joukko vastaajia. Perusjoukkona ovat Rukan Hiihtokoulun freelancer-hiihdonopettajat, jotka asuvat eri puolella Suomea ja Eurooppaa. Webropol -ohjelmassa on myös monipuoliset tulosten analysointimahdollisuudet, joka vaikutti kyseisen ohjelman valintaan. Aineistonkeruutapaa puolsi myös Lapin AMK:n opiskelijoiden ilmainen käyttöoikeus Webropol -ohjelmaan, joten en pohtinut muiden sähköisten kyselytyökalujen käyttöä.

Survey-tutkimuksessa voi olla formaali ja strukturoitu tutkimusasetelma: kaikilta vastaajilta kysytään halutut asiat täsmälleen samalla tavalla, eikä tutkijan tarvitse olla läsnä tutkimustilanteessa. Tämä säästää aikaa aineistonkeruulta, koska aineisto saadaan kerättyä helposti tallennettavaan muotoon ja tulosten analysointiin on käytettävissä erilaisia ohjelmia. Tutkimuksen aiheuttamat kustannukset ovat myös helposti arvioitavissa. (Hirsjärvi ym. 193–195.) Sähköisesti toteutetussa kyselyssä säästytään posti- ja materiaalimaksuilta. Sähköinen linkki kyselyyn myös todennäköisesti alentaa vastaamiskynnystä.

Survey-kyselyn heikkoutena voidaan pitää muun muassa, suurta vastaajakatoa ja saadun aineiston pinnallisuutta. Ei voida varmasti sanoa, millaisella vakavuu-

della vastaajat suhtautuneet kyselyyn vastauksia antaessaan. Varsinaiseen aineistonkeruuseen ei kulu aikaa, mutta hyvän lomakkeen laatiminen kysymysten muotoiluineen taas vie ja vaatii tutkijalta myös valitun ohjelmiston käyttötaitoa. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.)

6.3.1 Osaamiskartoituksen laatiminen

Ennen kyselyn laatimista olin määritellyt ja kuvannut hiihdonopettajan osaamisen alueet sisältökuvauksineen (Luku 5). Määrälliseen tutkimukseen liittyvät operationalisoinnin vaiheet. Operationalisoinnin ensimmäisessä vaiheessa teoreettiset käsitteet ja teoriat tutkittavasta aiheesta muutetaan ymmärrettävään muotoon ja arkikielelle. Samalla tutkittava asia saa mitattavan muodon. Operationalisointi on aikaa vievää, mutta se on myöskin edellytys onnistuneelle analysoinnille eli operationalisoinnin toiselle vaiheelle: se vaikuttaa tutkimustulosten reliabiliteettiin ja validiteettiin. (Vilka 2007, 36–37, 44.) Hiihdonopettajan osaamisen kuvauksien taustalta löytyy useita teorioita, jotka tulisi muuttaa arkikielelle kyselylomaketta laatiessa. Operationalisoinnin ensimmäistä vaihetta helpottivat huomattavasti jo aiemmin laaditut osaamiskuvaukset: niissä osa teorioista ja malleista oli pyritty pilkkomaan ymmärrettävälle arkikielelle. Toisaalta hiihdonopettajan osaamisen kuvauksissa yksi ainoa kuvaus (lause) saattaa sisältää paljon osaamisalueeseen liittyvää tietoa, taitoa ja asennoitumista. Kyselyyn vastaamisen mielekkyyden kannalta oli kuitenkin järkevämpää, ettei jokaista teoriaa oltu pilkottu mitattavaksi aiheeksi.

Osaamista tulisin kartoittamaan tarkemmin ohjaamis- ja opettamisosaamisen, lajiosaamisen, turvallisuusosaamisen, itsenä kehittämisen taitojen, ihmissuhdetaitojen ja toimintaympäristöosaamisen kautta. Osaamisalueiden sisältöjen otsikot toimivat osaamiskartoituksen pohjana, joista muodostin pääotsikot väittämille. Pohdin kyselyn laatimisen alkuvaiheessa, käytäntö osa-alueiden nimiä otsikkoina, esimerkiksi substanssiosaaminen asiantuntijuuden arviointimittarin mukaisesti (Helakorpi 2005, 186–189). Mielestäni neljän osa-alueen ”isot otsikot” voivat näyttäytyä vastaajille melko abstrakteilta ja haastavilta, joten sain selkeämmät

jaottelut väittämille käyttämällä osa-alueiden sisällä olevia ”pieniä otsikoita”. Väittämien muodostamisessa pyrin hyödyntämään mahdollisimman tarkasti osaamisen kuvausta, esimerkiksi näin:

Osaamisen kuvaus	Osaamiskuvauksesta johdettu väittämä
Hyödyntää monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä taitojen oppimisen tukena	Hyödynnän opetuksessa monipuolisesti erilaisia harjoitteluympäristöjä (rinteen muodot, radat, parkki, half pipe, aaltolatu ym.)

Jokaiseen otsikon alle muodostin 7–14 väittämää, joiden sopivuutta itseensä vastaajan tuli arvioida 5-portaisella Likertin asteikolla: 5 (erittäin hyvin) – 1 (erittäin huonosti). Likertin asteikon on tarkoituksena mitata, kasvaako vai väheneekö samanmielisyys väittämää kohtaan. Likertin ja Osgoodin asteikot ovat asenneasteikkoja, joilla mitataan vastaajan omaan kokemukseen perustuvaa mielipidettä. (Vilkkä 2007, 45–46.) Halusin muotoilla kyselyn sellaiseksi, ettei aineiston käsittelyvaihe olisi kovin työläs. Valmiiksi strukturoidut ja vakioidut kysymykset tekevät käsittelyvaiheesta nopean ja helpon (Vilkkä 2007, 112). Webropol -ohjelma tarjosi myös monipuolisia vaihtoehtoja analysoinnin ja raportoinnin suhteen, joten en suunnitellut käyttäväni muita analysointiohjelmiä.

Muodostin väittämät yksikön ensimmäiseen muotoon, jotta vastaaja pohtisi väittämää juuri oman osaamisen kannalta eikä mahdollisesti yleisemmästä näkökulmasta. Vaihtoehdon ”en osaa sanoa” jätin pois tarkoituksella: analysointivaiheessa ne eivät anna tietoa, miksi vastaaja päättää vastata ”en osaa sanoa”, ja pakotettu vastaaminen on tällöin perusteltua (Vilkkä 2007, 109). Peilasin muodostamieni väittämien muotoa Helakorven luomaan asiantuntijuuden arviointimittariin (Helakorpi 2005, 186–189). Sieltä saatujen vinkkien perusteella muotoilin osan väittämistä täsmällisempään muotoon, jotta väittämän voisi vastata asteikossa annetuilla arvoilla.

Osaamisen kuvauksista johdettujen väittämien lisäksi vastaajat arvioivat omia kehitystarpeitaan Osgoodin asteikolla 5–1. Osgoodin asteikko sopii hyvin määrällisen tutkimuksen asteikoksi, kun ääripäihin sijoitetaan esimerkiksi vastakkaiset adjektiivit (Vilkkä 2007, 47). Näiden kysymysten muodostuksen pohjana käytin

pääosin SHOry:n opintokirjan opetustaidon arviointilomakkeita (Liite 2). Esimerkinä kysymysmuoto ja siihen liittyvä Osgoodin asteikko:

Kehitystarpeeni opetustunnin rakenteen ja johdonmukaisen etenemisen osalta
 Ei suuria kehitystarpeita 5 4 3 2 1 Paljon kehitystarpeita

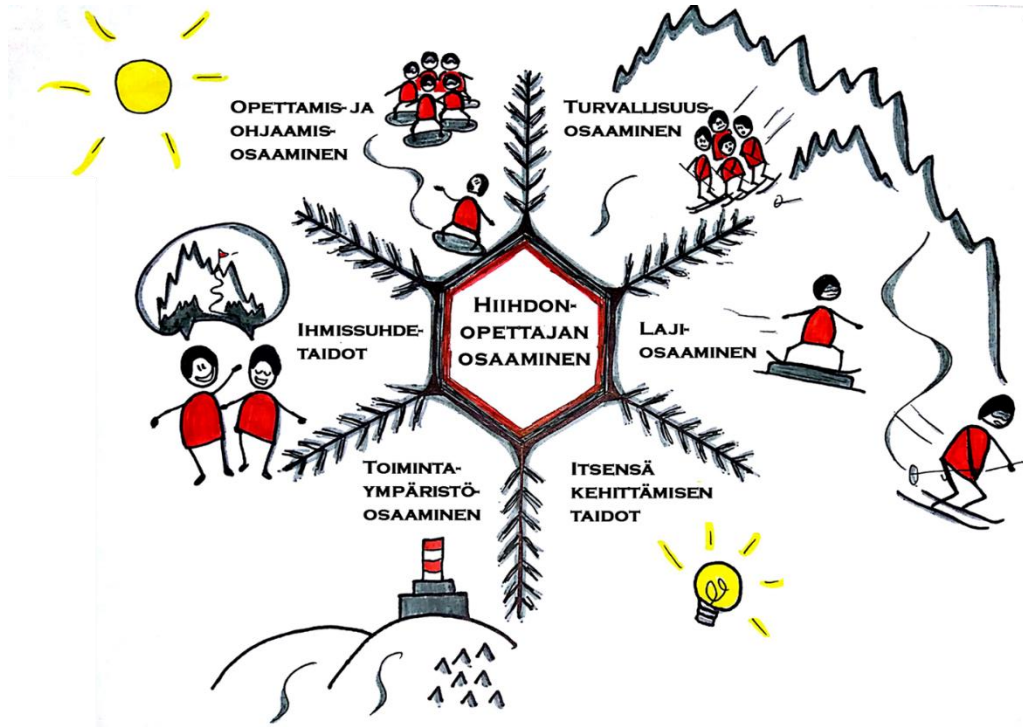
Kyselyn alussa kartoitin esitietoja vastaajista: ikä, työvuodet hiihdonopettajana, osallistuminen hiihdonopettajakoulutukseen, opetuslajit, mielekkäimmät opetusmuodot ja -ryhmät. Halusin kerätä useita esitietoja vastaajista, jotta tulosten analysointivaiheessa vertailu olisi mahdollista, esimerkiksi eri vastaajaryhmien välillä.

Kyselyn aloitussivulla kerroin tutkimuksen tarkoituksesta, mikä on tutkittava perusjoukko, opinnäytetyön toimeksiantaja ja työn toteuttaja yhteystietoineen sekä tutkimuksen valmistumis- ja julkaisuajankohta. Nämä asiat tulisi esitellä vastaajille ennen varsinaista kysymysosiota, jonka perusteella vastaaja voi päättää osallistumisestaan (Vilka 2007, 65). Katsoin myös tarpeelliseksi selvittää aihetta esittelemällä hiihdonopettajan osaamisen alueet. Vilka (2007, 65) painottaa, että kyselyssä tulisi myös panostaa sen visuaaliseen ilmeeseen, koska sillä luodaan ensivaikutelma koko tutkimuksesta. Pyrin panostamaan kyselyn ulkoasun visuaalisen miellyttävyyteen, esimerkiksi miettimällä tarkoin värejä ja fonttia sekä tekstien sommittelua.

6.3.2 Osaamiskartoituksen testaaminen ja muokkaaminen

Laadukkaan ja onnistuneen tutkimuksen yksi tärkeä vaihe lomakkeen suunnittelun ja kysymysten muotoilun ohella on lomakkeen testaus, esimerkiksi asiantuntijoilla (Vilka 2007, 78). Kyselyn ensimmäisen version testiryhmään kuuluivat Rukan Hiihtokoulun johtaja, RHK:n hallitus ja kouluttajaryhmä 22.4.2017. Paikalla oli 12 henkilöä. Tämä testauksen tarkoituksena oli saada selville muun muassa väittämien ymmärrettävyys, arviointiasteikon laajuuden tarve, kyselyn tekninen toimivuus sekä nostaa esille kehittämisehdotukset. Testiryhmään osallistuneet vastasivat itsenäisesti kyselyyn joko puhelimen tai tietokoneen avulla, ja merkittivät samalla muistiin havaitsemiaan epäkohtia. Vastaamisosuutta seurasi pieni alustus toimeksiantoon ja tutkimukseen liittyen: olin mallintanut visuaaliseen

muotoon hiihdonopettajan osaamisen alueet (Kuvio 19). Tämän jälkeen kyselyssä havaittuja epäkohtia ja kehitysehdotuksia työstettiin pienryhmissä. Pienryhmissä syntyneet ehdotukset purettiin vielä lopuksi yhteisesti keskustellen ja mielipiteitä vaihtaen.

Kuvio 19. Hiihdonopettajan osaamisen mallinnus

Testiryhmä nosti esiin kyselyyn laatimisvaiheessa tulleita virheitä: kyselyryhmässä oli ylimääräinen kysymyskohta ilman kysymystä ja pakolliseksi asetetussa kysymyksessä ei ollut sopivaa vastausvaihtoehtoa tai mahdollisuutta antaa vastaukseksi itse muotoilema avoin vastaus ("muu, mikä?"). Oli väittämiä, jotka olivat osalle osallistujista vaikeasti ymmärrettävissä, kuten väittämä: johdetaan kyselemällä asiakasta itse oivaltamaan omaa käyttäytymistään ja oppimistaan.

Väittämien ymmärrettävyydestä ja merkityksistä käytiin yhteisesti keskustelua. Perustelin väittämien valittua muotoa testiryhmälle ja tarvittaessa muokkasinkin väittämiä ehdotuksia kuunnellen lopullista versiota varten. Jokaisen osaamisalueen otsikon alle ehdotettiin lyhyttä kuvausta, jotta asiayhteys otsikon ja väittämien välillä olisi selkeämpi. Avoimia vastausvaihtoehtoja toivottiin. Likertin asteikon por-

taikosta käytiin paljon yhteisesti keskustelua: osan mielestä asteikko 1–3 olisi riittävää, ehdotuksia 1–7 puolesta kuultiin. ”En osaa sanoa” -vaihtoehtoa myös toivottiin.

Kyselylomakkeen testauksen avulla sain paljon hyödyllistä tietoa, millaisia toimenpiteitä minun tulisi tehdä ennen lopullisen kyselyn lähettämistä hiihdonopettajille. Virheitä ei voi korjata enää aineistonkeruun alkaessa (Vilkka 2007, 78). Webropol -ohjelma ei myöskään anna mahdollisuutta tehdä suuria korjauksia siinä vaiheessa, kun kysely on asetettu avoimeksi vastaamiselle. Nollasin testitilaisuudessa annetut vastaukset kyselystä, etteivät testitarkoituksessa annetut vastaukset sotkisi varsinaisen kyselyn tuloksia. Tein tarkemmat ohjeet lopulliseen kyselyyn ja ohjeistin väittämiin vastaamista näin:

Seuraavat kysymykset osaamisesta ovat esitetty väittäminä.

Arvioi realistisesti, kuinka hyvin väittämä todellisuudessa sopii sinuun asteikolla

Kuvaus sopii itseeni	5 – erittäin hyvin
	4 – hyvin
	3 – joiltain osin
	2 – huonosti
	1 – erittäin huonosti
	0 – en ymmärrä kysymystä

Esimerkki

Arvioin sääolosuhteiden perusteella tarkoituksenmukaiset suorituspaikat 4 – Kuvaus sopii itseeni hyvin

Tähdellä merkityt kysymykset ovat pakollisia.

Avoimiin kysymyksiin vastaaminen on vapaaehtoista.

Näistä määritelmistä vastaajien tulisi löytää itselle sopivin vaihtoehto. Mahdollisuutta vastata "en osaa sanoa" jätin tarkoituksellisesti pois, jottei se sotkisi vastausten keskiarvoja. Vastaaaja olisi näin ollen pakotettu arvioimaan omaa osaamisen tasoa. "En ymmärrä kysymystä" antaisi kuitenkin riittävää tietoa, jos väittämä osoittautuisi vaikeasti ymmärrettäväksi. Kyselyn testauksen jälkeen saattujen kommenttien pohjalta korjasin myös osan väittämistä sellaiseen muotoon, että asteikossa arvo 5 kuvaa korkeaa osaamista: väittämistä muutama oli muodostettu väärin ja korkeatasoista osaamista kuvasikin parhaiten asteikon arvo 1. Ennen lopullisen kyselyn lähettämistä tein aihekuvaukset jokaisen osaamisalueen otsikon alle sekä lisäsin jokaiseen osioon vapaa sana -kohdan vastaajien omia ajatuksia varten.

Halusin vielä testata muutamalla toimenpiteellä valmista kyselyä nähdäkseni, miten Webropol -ohjelma raportoi annetut vastaukset. Pyysin ystävääni vastaamaan kyselyyn antamalla kaikkia mahdollisia vastausvaihtoehtoja. Tämä testivaihe osoittautui todella tärkeäksi: raportoinnissa huomasin, että asetuksissa asteikon arvot olivat numeerisesti väärin päin. Testiryhmän vastausten raportissa en huomannut kyseistä virhettä, koska annettuja vastauksia oli useita ja vastauksissa oli hajontaa. Lisäksi arvo 0 (en ymmärrä kysymystä-vaihtoehto) piti rajata vastausten raportoinnista pois. Tuloksia tulitaisiin analysoida ainoastaan arvojen 5–1 pohjalta.

Kaikkien edellä mainittujen muutosten ja korjausten jälkeen testasin kyselyä vielä kerran Webropolin testivastaus -toiminnolla. Testivastaus -toiminto antaa 50 testivastautta jokaiseen kysymykseen. Tarkastelin kriittisesti testivastauksista saatua raporttia ja korjatut asiat näyttivät olevan kunnossa. Nollaisin vielä lopuksi kyselyn vastaukset.

Osaamiskartoituksen lopullisessa versiossa oli aloitussivulla tutkimuksen tiedot: tutkimuksen tarkoitus, tutkittava perusjoukko, opinnäytetyön toimeksiantaja, työn toteuttaja yhteystietoineen sekä tutkimuksen valmistumis- ja julkaisuajankohta. Hiihdonopettajan osaamista oli myös esitetty sanallisesti ja kuvan kera aloitussivun jälkeen. Kyselyssä vastaajasta kerättäviä esitietoja oli 12 kappaletta, 70 väittämää (pakotettu vastaus), 14 arviointikohtaa kehitystarpeista ja seitsemän vapaa sana -osiota sekä vapaaehtoinen arvonta.

6.4 Osaamiskartoituksen toteuttaminen

Lähetin osaamiskartoituksena toimiva kyselyn (Liite 4) 31.5.2017 RHK:n sähköpostin jakelulistan kautta, johon oli rajattu kaikki opettajajäsenet. Sähköpostiviestissä kerroin tiedot tutkimuksen tarkoituksesta ja julkaisuajankohdasta, opinnäytetyön toimeksiantaja ja toteuttaja yhteystietoineen, mahdollisuudesta osallistua kyselyn päätteeksi arvontaan sekä avoin linkki kyselyyn. Avoimen linkin kautta anonymiteetti säilyy, eikä vastaajasta jää raporttiin merkintää. Lahjakortin arvontaan osallistuneiden tiedot yhteystietoineen tosin jäävät raporttiin näkyviin, mutta arvontaan osallistuminen oli asetettu vapaaehtoiseksi.

Lisäksi julkaisin RHK:n suljetun Facebook-ryhmän seinälle avoimen linkki kyselyyn. Vastausaikaa kyselylle oli noin kaksi viikkoa, 15.6. asti. Muistutusviesti lähetettiin samalle ryhmälle sähköpostilla ja Facebook-ryhmän kautta 13.6. Kyselyn avoin linkki sulkeutui aamulla 16.6.2017.

6.5 Tutkimuksen perusjoukko

Lähetin tutkimuksen Rukan hiihdonopettajille kahta kanavaa käyttäen: Sähköpostilla ja avoimena linkkinä Facebook -ryhmässä. RHK:n opettajat-jakelulistalla sähköpostiosoitteita yhteensä 379. RHK:n sihteeriltä saatujen tietojen mukaan (Kumpuniemi 2017) opettajat -jakelulistalle muutamat opettajat ovat antaneet kaksi eri sähköpostiosoitetta. Lisäksi jakelulistaan kuuluu RHK:n oma sähköpostiosoite sekä Rukan Hiihtokoulun toimiston osoite. Huovisen arvion mukaan yksittäisiä henkilöitä olisi 370. Tähän perusjoukkoon kuuluvat sekä aktiivisesti hiihdonopetustyötä tekevät sekä ei-aktiiviset opettajajäsenet, jotka haluavat silti sähköpostia RHK:n hiihdonopetukseen ja -koulutuksiin liittyen.

Rukan Hiihtokoulun suljettuun Facebook -ryhmään kuului tutkimuksen julkaisuhetkellä 258 jäsentä ja neljä ylläpitäjää. Sekä sähköpostilistaan ja Facebook -ryhmään kuuluu samoja henkilöitä.

7 OSAAMISKARTOITUKSEN TULOKSET

7.1 Kvantitatiivisen tutkimuksen tulokset

Osaamiskartoitukseen vastasi yhteensä 71 hiihdonopettajaa. Sähköpostin jake-
lulistan mukaan perusjoukko käsitti 370 henkilöä, joten vastausprosentiksi muo-
dostui 19,2 %, katoprocentin ollessa tällöin 80,8 %.

Osaamiskartoitukseen vastanneista 79 % oli osallistunut RHK:n järjestämiin si-
säisiin koulutuksiin kahden viimeisen kauden aikana. Työhön perehdytyksen oli
saanut 89 % vastaajista aloittaessaan työskentelyn Rukan Hiihtokoulussa. Ruka-
keskuksen laatimaan turvallisuusasiakirjaan (2016–2017) oli tutustunut ja lukenut
79 % vastaajista; vastaajista 11 % ei ollut työskennellyt kyseisenä kautena eikä
myöskään näin ollen ollut lukenut asiakirjaa. RHK:n varsinaisia jäseniä (äänioi-
keus) vastaajista oli 44 % ja jäseniä (ei äänioikeutta) 48 %. Yhteensä kuusi vas-
taajaa ilmoitti, ettei ole yhdistyksen jäsen.

Vastaajien koulutustasoa hiihdonopetuksen osalta kysyttiin vastaavalla tavalla,
kuin RHK:n jäsentietolomakkeessa. Koulutustaso (Taulukko 7) jakautui seuraa-
vasti:

Taulukko 7. Vastaajien koulutustaso

Koulutustaso	%	N
Ohjaaja- tai 1 -kurssi	34 %	24
Opettaja- tai 2 -kurssi tai Landes I	32 %	23
Jatko- tai 3 -kurssi tai Landes II tai Lautalandes	6 %	4
ISIA -pätevyys	28 %	20

Hiihdonopettajilla voi olla yhden opetuslajin lisäksi muita lajeja. Vastaajille annet-
tiin neljän lajin perusteella erilaisia yhdistelmiä (Taulukko 8), joista tuli valita omia
opetuslajeja vastaava vaihtoehto:

Taulukko 8. Vastaajien opetuslajit

Opetuslajit	%	N
Yksi laji	55 %	39
Alppihiihto	39 %	28
Lumilautailu	16 %	11
Telemark	0 %	
Maastohiihto	0 %	
Kaksi lajia	35 %	25
Alppihiihto + lumilautailu	13 %	9
Alppihiihto + telemark	10 %	7
Alppihiihto + maastohiihto	11 %	8
Lumilautailu + telemark	0 %	
Lumilautailu + maastohiihto	1 %	1
Maastohiihto + telemark	0 %	
Kolme lajia	7 %	5
Alppihiihto + lumilautailu + telemark	4 %	3
Alppihiihto + lumilautailu + maastohiihto	3 %	2
Lumilautailu + telemark + maastohiihto	0 %	
Neljä lajia	3 %	2
Alppihiihto + lumilautailu + telemark + maastohiihto	3 %	2

Taitomoduuleille (Taulukko 9) hiihdonopettajista 73 % (N=52) oli osallistunut keskimäärin kaksi kertaa; vastaajista 27 prosenttia (N=19) ei ollut osallistunut lainkaan. Osallistuminen taitomoduuleille jakautui seuraavasti:

Taulukko 9. Vastaajien taitomoduulit

Taitomoduuli	%	N
Alppihiihto	21 %	30
Lumilauta	18 %	13
Maastohiihto	14 %	10
Telemark	14 %	10
Freestyle	14 %	10
Soveltava alppihiihto	10 %	7
Ratalasku	11 %	8
Lumiturvallisuus I	15 %	11
Lumiturvallisuus II	1 %	1
Valmentaja	11 %	8

Hiihdonopetuksen osalta olevaa erityisosaamista (Taulukko 10) kysyttäessä vastauksia annettiin yhteensä 464 kappaletta (N=71): vastausvaihtoehtojen lukumäärää ei ollut rajoitettu. Vaihtoehtoihin vastauksen oli antanut 65 vastaajaa; kuusi vastaajaa ilmoitti, ettei heillä ole erityisosaamista.

Taulukko 10. Vastaajien erityisosaaminen

Eniten erityisosaamista	N
1. Lasten opetus	51
2. Aikuisten opetus	48
3. Alkeiden opetus	47
4. Keskitasoisten opetus	47
5. Vieraskielinen opetus	42
6. Jatkotason opetus	36
Vähiten erityisosaamista	
1. Kumparelasku	5
2. Soveltava laskettelu	6
3. Telemark	10
4. Maastohiihto	12
5. Half pipe	12

Tutkimuksen väittämryhmien tuloksissa on kaksi tarkastelutapaa: Jokaisesta väittämryhmästä tuodaan esiin 3–4 väittämää, joiden vastausten aritmeettiset keskiarvot ovat matalampia tai korkeampia verrattuna väittämryhmän kokonaiskeskiarvoon. Tarkastellessa koko ryhmän (N=71) vastauksia, tunnuslukuina esitellään keskiarvo ja keskihajonta; tuloksia vertaillaan (tunnuslukuna keskiarvo) myös eri vastaajaryhmien välillä, jotka ovat muodostettu esitiedon opetuskausista perusteella. Vastaajaryhmät nimettiin seuraavilla nimillä:

Opetuskaudet	%	N
Aloittelijat (1–2 kautta)	15 %	11
Kokeneet (3–10 kautta)	41 %	29
Konkarit (> 11 kautta)	44 %	31

Kaudella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa noin kuuden kuukauden ajanjaksoa, jolloin hiihtokeskus on auki, ja jolloin hiihdonopetusta on mahdollista tehdä. Tyypillisesti kausi alkaa loka-marraskuussa ja loppuu seuraavan vuoden toukokuun alkupuolella.

7.1.1 Opettamis- ja ohjaamisosaaminen

Väittämryhmään oli laadittu 12 väittämää. Opettamis- ja ohjaamisosaamisen väittämissä kaikkien vastausten (N=71) keskiarvo oli 4,2. Keskiarvosta poikkeavat väittämät (Taulukko 11) kuuluivat seuraavasti:

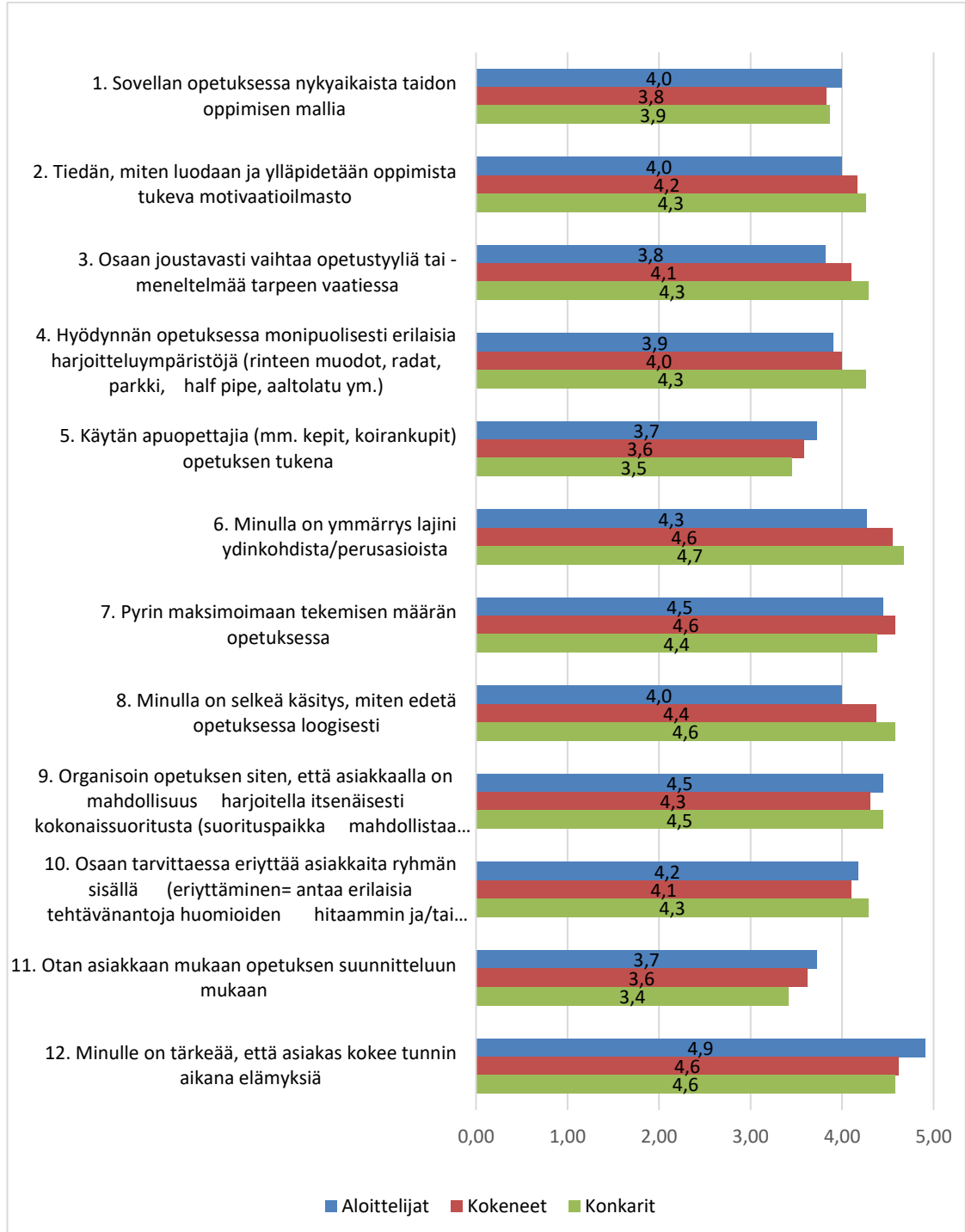
Taulukko 11. Opettamis ja ohjaamisosaaminen: väittämät alle ja yli keskiarvon

	Opettamis- ja ohjaamisosaaminen: kokonaiskeskiarvo 4,2 (N=71)	Keski- arvo	Keski- hajonta
Alle	Sovellan opetuksessa nykyaikaista taidon oppimisen mallia	3,9	1,04
	Käytän apuopettajia (mm. kepit, koirankupit) opetuksen tukena	3,5	0,98
	Otan asiakkaan mukaan opetuksen suunnitteluun mukaan	3,5	0,98
Yli	Minulla on ymmärrys lajini ydinkohdista/perusasioista	4,6	0,58
	Minulle on tärkeää, että asiakas kokee tunnin aikana elämyksiä	4,6	0,54

Vastaajaryhmiä (Kuvio 20) vertaillessa tunnuslukuina käytetään keskiarvoa. Opettamis- ja ohjaamisosaamisen väittämissä vertailu vastaajaryhmien välillä tuotti saman tuloksen kuin koko ryhmässä: taidon oppimisen malli, apuopettajien käyttäminen ja asiakkaan mukaan ottaminen opetuksen suunnittelussa saivat kokonaiskeskiarvoa matalammat arvot, kun taas elämyksellisyys nousi kaikissa ryhmissä kokonaiskeskiarvon yläpuolelle. Vastauksissa oli eniten hajontaa (>0,5) aloittelijoiden (N=11) ja konkareiden (N=31) välillä seuraavissa väittämissä:

- Osaan joustavasti vaihtaa opetustyyliä tai menetelmää tarpeen vaatiessa (aloittelijat 3,8; konkarit 4,3)

- Minulla on selkeä käsitys, miten edetä opetuksessa loogisesti (aloittelijat 4,0; kokeneet 4,6)

Kuvio 20. Opetus- ja ohjaamisosaaminen: aloittelijat, kokeneet, konkarit

7.1.2 Turvallisuusosaaminen

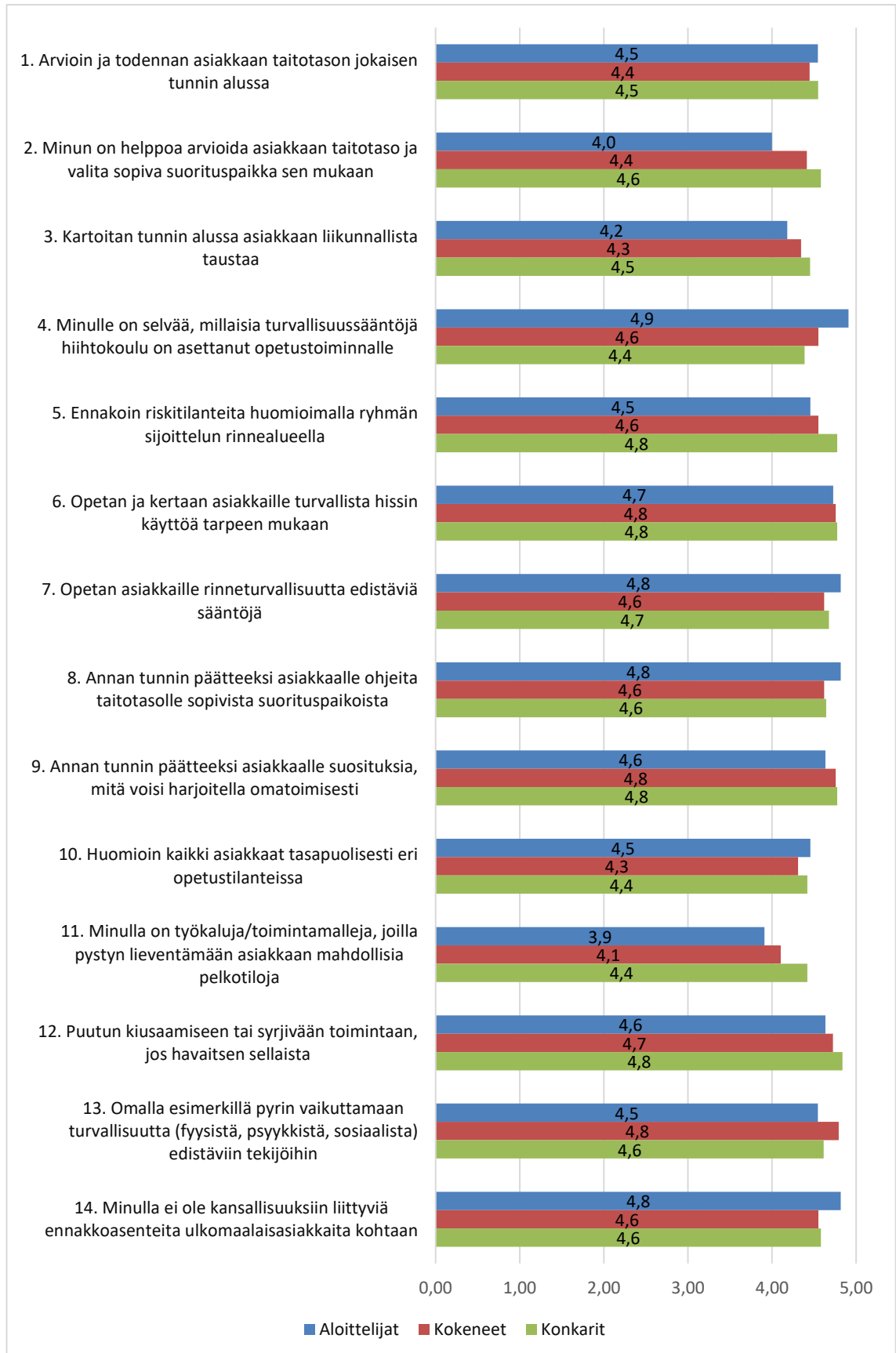
Väittämryhmässä oli 14 väittämää. Turvallisuusosaamisen väittämien kaikkien vastausten keskiarvo oli 4,6. Väittämryhmän kokonaiskeskiarvosta poikkesivat (Taulukko 12) seuraavat väittämät:

Taulukko 12. Turvallisuusosaaminen: väittämät alle ja yli keskiarvon

Turvallisuusosaaminen: kokonaiskeskiarvo 4,6 (N=71)		Keski- arvo	Keski- hajonta
Alle	Minun on helppoa arvioida asiakkaan taitotaso ja valita sopiva suorituspaikka sen mukaan	4,4	0,65
	Kartoitan tunnin alussa asiakkaan liikunnallista taustaa	4,4	0,70
	Huomioin kaikki asiakkaat tasapuolisesti eri opetustilanteissa	4,4	0,57
	Minulla on työkaluja/toimintamalleja, joilla pystyn lieventämään asiakkaan mahdollisia pelkotiloja	4,2	0,75
Yli	Opetan ja kertaan asiakkaille turvallista hissien käyttöä tarpeen mukaan	4,8	0,43
	Puutun kiusaamiseen tai syrjivään toimintaan, jos havaitsen sellaista	4,8	0,69

Aloittelijoiden, kokeneiden ja konkareiden vastauksissa (Kuvio 21) oli melko vähän hajontaa turvallisuusosaamisen osalta: kokeneiden (N=29) vastauksien keskiarvot edustivat lähes poikkeuksetta kokonaiskeskiarvoa. Aloittelijoiden (N=11) ja konkareiden (N=31) vastauksissa oli kuitenkin hajontaa (> 0,5) seuraavissa väittämässä:

- Minulla on työkaluja/toimintamalleja, joilla pystyn lieventämään asiakkaan mahdollisia pelkotiloja (aloittelijat 3,9; konkarit 4,4)
- Minun on helppoa arvioida asiakkaan taitotaso ja valita sopiva suorituspaikka sen mukaan (aloittelijat 4,0; konkarit 4,6)
- Minulle on selvää, millaisia turvallisuussääntöjä hiihtokoulu on asettanut toiminnalle (aloittelijat 4,9; konkarit 4,4)

Kuvio 21. Turvallisuusosaaminen: aloittelijat, kokeneet, konkarit

7.1.3 Lajiosaaminen

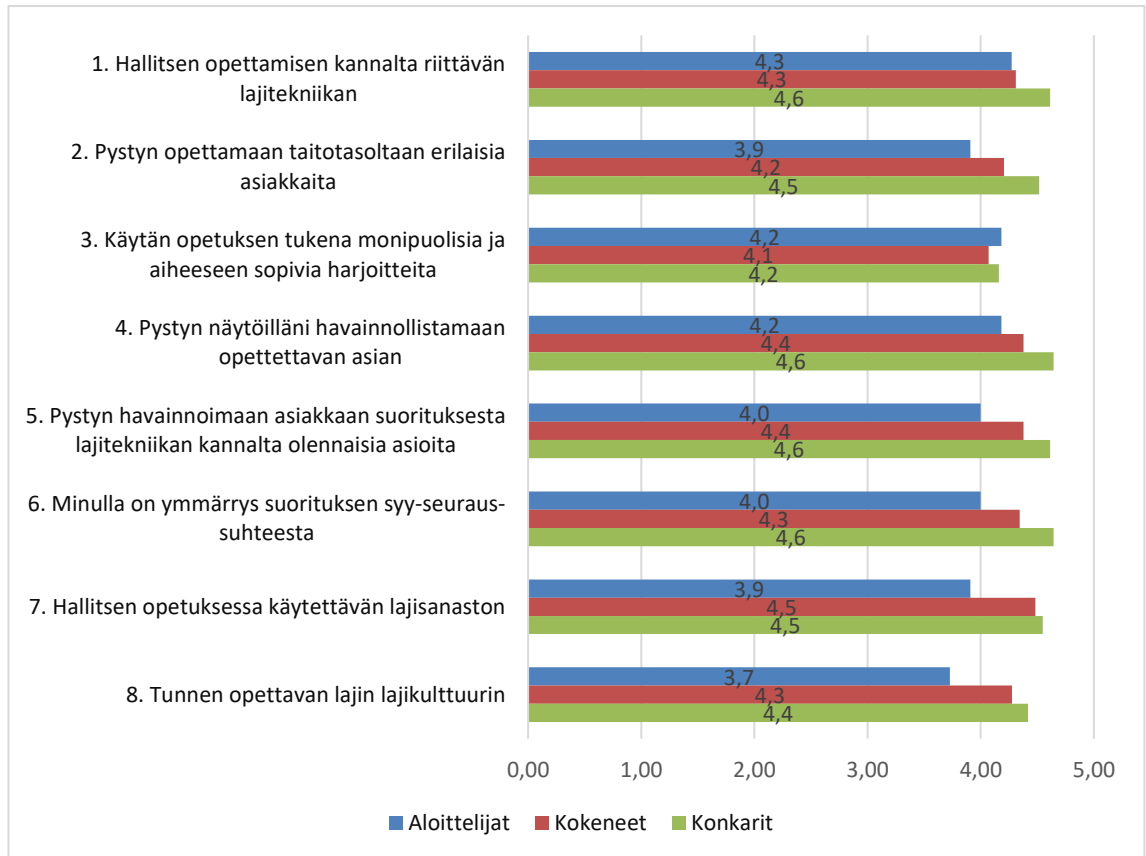
Väittämryhmässä oli kahdeksan väittämää. Lajiosaamiseen liittyviin väittämien kaikkien vastausten keskiarvo tässä oli 4,4. Kokonaiskeskiarvosta poikkeavia arvoja (Taulukko 13) saivat seuraavat väittämät:

Taulukko 13. Lajiosaaminen: väittämät alle ja yli keskiarvon

	Lajiosaaminen: kokonaiskeskiarvo 4,4 (N=71)	Keski- arvo	Keski- hajonta
Alle	Käytän opetuksen tukena monipuolisia ja aiheeseen so- pivia harjoitteita	4,1	0,65
	Pystyn opettamaan taitotasoltaan erilaisia asiakkaita	4,3	0,68
	Tunnen opettavan lajin lajikultuurin	4,3	0,94
Yli	Pystyn näytöilläni havainnollistamaan opettavan asian	4,5	0,61

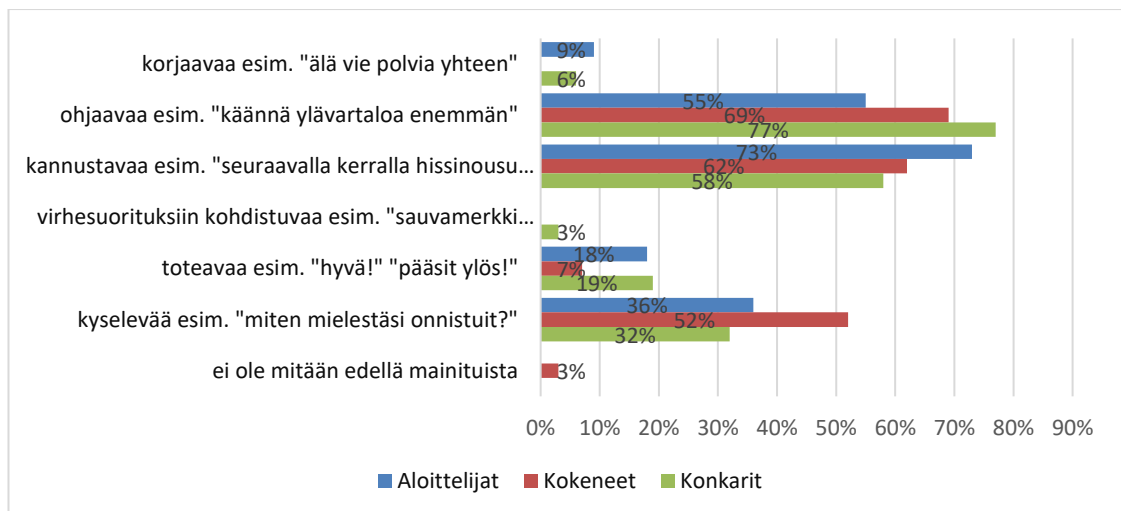
Lajiosaamisen vastaajaryhmävertailussa (Kuvio 22) kokeneiden (N=29) vastausten keskiarvot noudattelivat hyvin pitkälle keskiarvoa. Eniten oli hajontaa (> 0,5) aloittelijoiden (N=11) ja konkareiden (N=31) vastausten osalta seuraavissa väittämässä:

- Pystyn havainnoimaan asiakkaan suorituksesta lajitekniikan kannalta olennaisia asioita (aloittelijat 4,0; konkarit 4,6)
- Minulla on ymmärrys suorituksen syy-yhteys-suhteesta (aloittelijat 4,0; konkarit 4,6)
- Hallitsen opetuksessa käytettävän lajisanaston (aloittelijat 3,9; konkarit 4,5)
- Tunnen opettavan lajin lajikultuurin (aloittelijat 3,7; konkarit 4,4)

Kuvio 22. Lajiosaaminen: aloittelijat, kokeneet, konkarit

Omaa palautteen antamistapaa (Kuvio 22) varten annettiin kuusi vaihtoehtoa, joista hiihdonopettaja valitsi enintään kaksi. Lisäksi vastausvaihtoehtona oli: ei mitään edellä mainituista. Vastauksia annettiin yhteensä 138 (N=71).

Kuvio 23. Palautteen antamisen muodot: aloittelijat, kokeneet, konkarit

7.1.4 Ihmissuhdetaidot

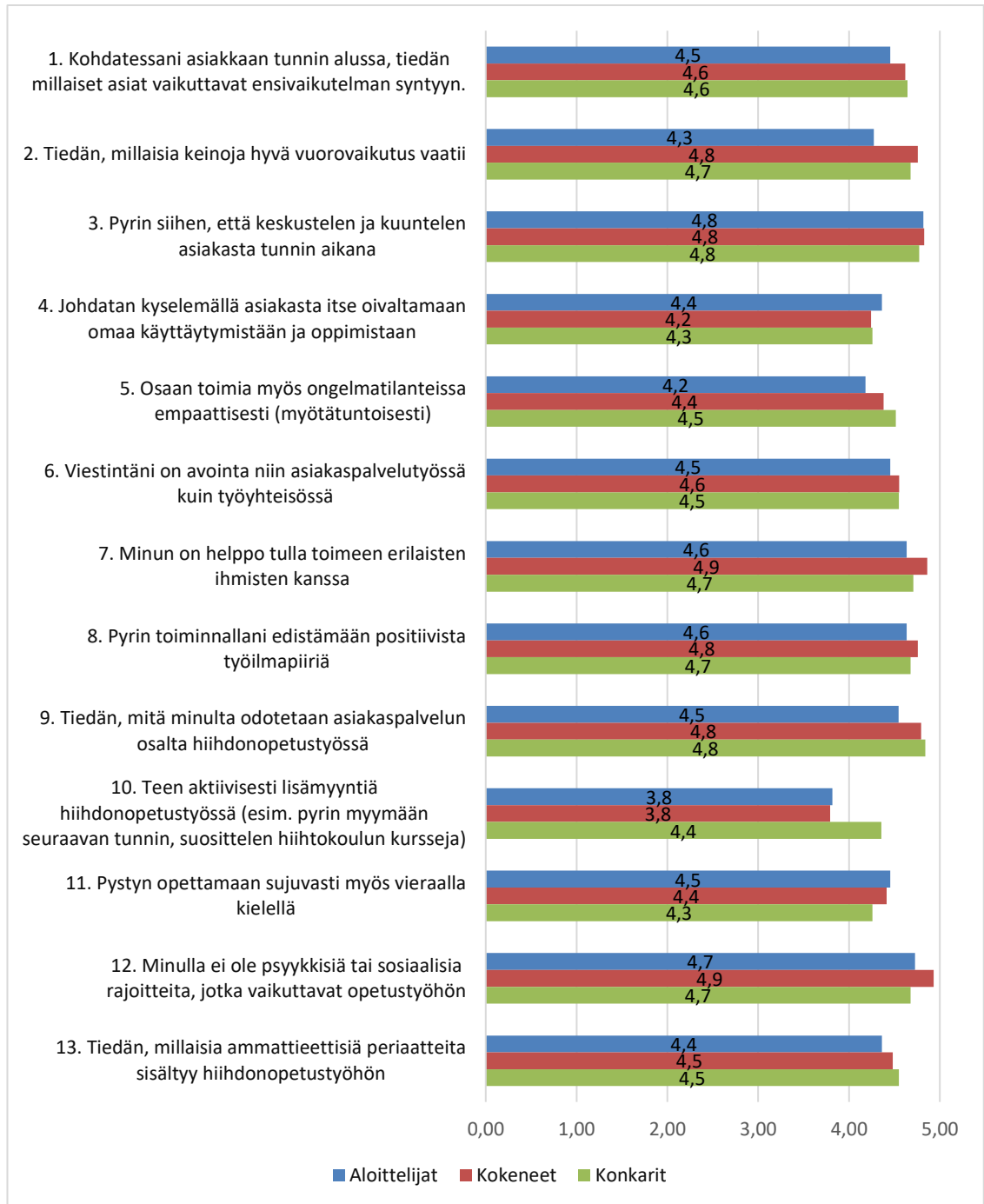
Kysymysryhmässä oli 13 väittämää. Ihmissuhdetaitojen osalta kaikkien vastausten keskiarvo oli 4,6. Taulukossa 14 on esitelty kokonaiskeskiarvosta poikkeavat väittämät:

Taulukko 14. Ihmissuhdetaidot: väittämät alle ja yli keskiarvon

Ihmissuhdetaidot: kokonaiskeskiarvo 4,6 (N=71)		Keski- arvo	Keski- hajonta
Alle	Teen aktiivisesti lisämyyntiä hiihdonopetustyössä	4,0	0,89
	Johdatan kyselemällä asiakasta itse oivaltamaan omaa käyttäytymistään ja oppimistaan	4,3	0,84
	Osaan toimia myös ongelmatilanteissa empaattisesti	4,4	0,67
	Pystyn opettamaan sujuvasti myös vieraalla kielellä	4,4	0,97
Yli	Pyrin siihen, että keskustelen ja kuuntelen asiakasta tunnin aikana	4,8	0,43
	Minun on helppo tulla toimeen erilaisen ihmisen kanssa	4,8	0,43
	Tiedän, mitä minulta odotetaan asiakaspalvelun osalta hiihdonopetuksessa	4,8	0,42

Ihmissuhdetaitojen osalta vastauksissa oli vähän hajontaa vastaajaryhmien (Kuvio 24) välillä. Osassa väittämistä kokoneiden (N=29) antamissa vastauksissa oli hieman korkeampia keskiarvoja verrattuna aloittelijoihin (N=11) ja konkareihin (N=31), muun muassa positiivisen työilmapiirin edistämisen ja vuorovaikutuskeinojen osalta. Eniten hajontaa (> 0,5) vastaajaryhmien välillä oli seuraavissa väittämässä:

- Tiedän, millaisia keinoja hyvä vuorovaikutus vaatii (aloittelijat 4,3; kokoneet 4,8)
- Teen aktiivisesti lisämyyntiä hiihdonopetustyössä, esim. pyrin myymään seuraavan tunnin, suosittelen hiihtokoulun kursseja (aloittelijat 3,8; kokoneet 3,8; konkarit 4,4)

Kuvio 24. Ihmissuhdetaidot: aloittelijat, kokeneet, konkarit

7.1.5 Toimintaympäristöosaaminen

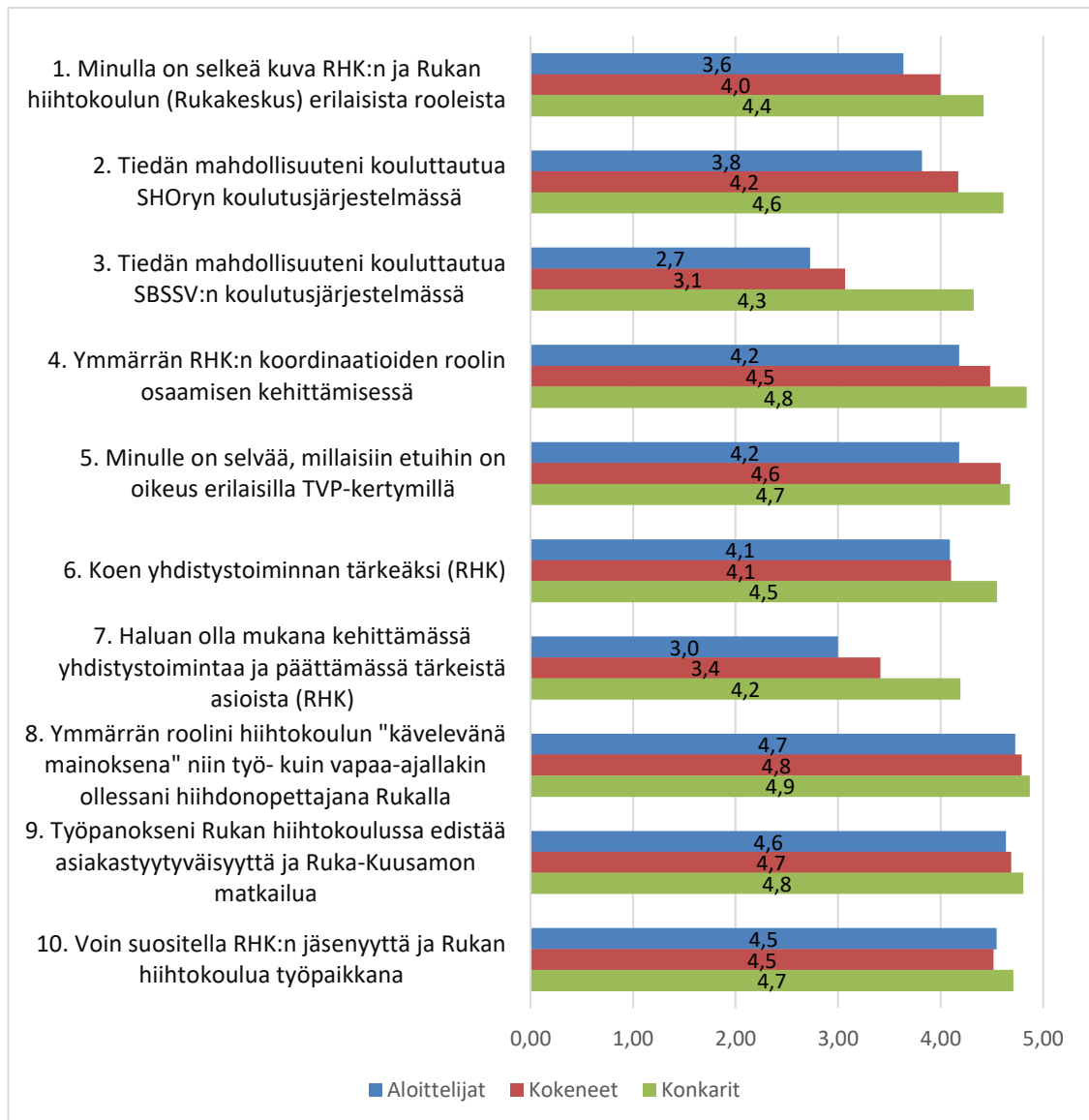
Väittämryhmässä oli 10 väittämää. Toimintaympäristöosaamisen osalta väittämiä kaikkien vastausten keskiarvo oli 4,3. Keskiarvosta poikkesivat seuraavat väittämät, jotka ovat esitelty taulukossa 15:

Taulukko 15. Toimintaympäristöosaaminen: väittämät alle ja yli keskiarvon

Toimintaympäristöosaaminen: kokonaikeskiarvo 4,3 (N=71)		Keski- arvo	Keski- hajonta
Alle	Tiedän mahdollisuuteni kouluttautua SBSSV:n koulutusjärjestelmässä	3,6	0,89
	Haluan olla mukana kehittämässä yhdistystoimintaa ja päättämässä tärkeistä asioista	3,7	1,34
	Minulla on selkeä kuva RHK:n ja Rukan Hiihtokoulun (Rukakeskus) erilaisista rooleista	4,1	1,01
Yli	Työpanokseni Rukan Hiihtokoulussa edistää asiakastytyväisyyttä ja Ruka-Kuusamon matkailua	4,7	0,48
	Ymmärrän roolini hiihtokoulun "kävelevänä mainoksena" niin työ- kuin vapaa-ajalla	4,8	0,49

Toimintaympäristöosaamisen osalta vastuksissa oli paljon hajontaa vastaajaryhmien (Kuvio 25) välillä. Suurimmat erot näkyivät mahdollisuudesta kouluttautua kotimaisessa ja itävaltalaisessa koulutusjärjestelmissä sekä RHK:n kehittämiseen liittyvistä asioista. Eniten hajontaa (> 1) vastaajaryhmien välillä oli seuraavissa väittämässä:

- Tiedän mahdollisuuteni kouluttautua SBSSV:n koulutusjärjestelmässä (aloittelijat 2,7; kokeneet 3,1; konkarit 4,3)
- Haluan olla mukana kehittämässä yhdistystoimintaa ja päättämässä tärkeistä asioista (aloittelijat 3,0; kokeneet 3,4; konkarit 4,2)

Kuvio 25. Toimintaympäristöosaaminen: aloittelijat, kokeneet, konkarit

7.1.6 Itsensä kehittämisen taidot

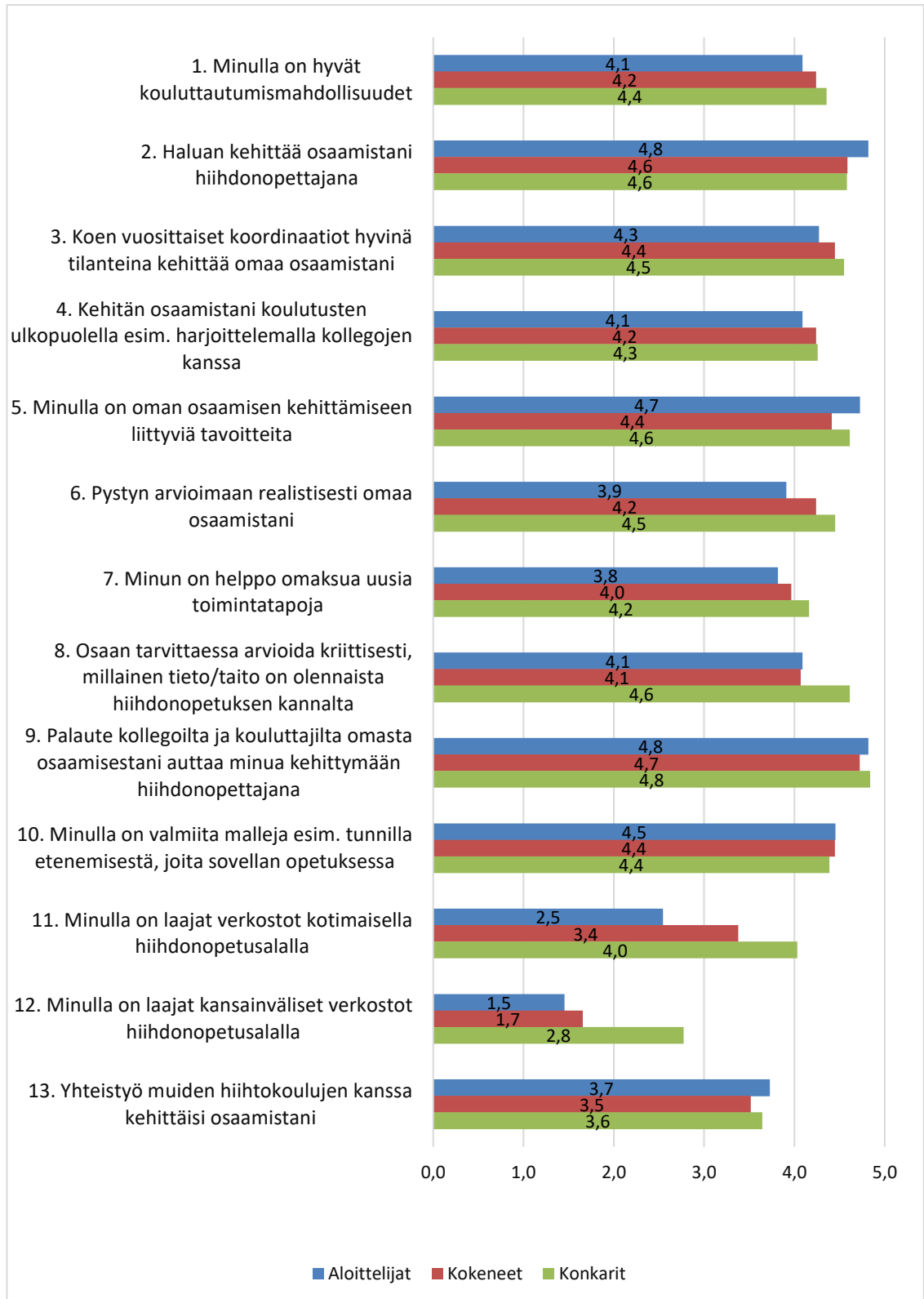
Kysymysryhmässä oli 13 väittämää. Itsensä kehittämisen taitoihin liittyvissä väittämässä kaikkien vastausten keskiarvo oli 4,3 (N=71). Taulukko 16 esittelee väittämät, joiden vastaukset poikkesivat kokonaiskeskiarvosta:

Taulukko 16. Itsensä kehittämisen taidot: väittämät alle ja yli keskiarvon

Itsensä kehittämisen taidot: kokonaikeskiarvo 4,3 (N=71)		Keski- arvo	Keski- ha- jonta
Alle	Minulla on helppo omaksua uusia toimintatapoja	4,0	0,86
	Yhteistyö muiden hiihtokoulujen kanssa kehittäisi osaamis- tani	3,6	1,24
	Minulla on laajat verkostot kotimaisella hiihdonopetus- alalla	3,5	1,14
	Minulla on laajat kansainväliset verkostot hiihdonopetus- alalla	2,1	1,23
Yli	Palautte kollegoilta/kouluttajilta osaamisestani auttaa mi- nua kehittymään hiihdonopettajana	4,8	0,44
	Haluan kehittää osaamistani hiihdonopettajana	4,6	0,70
	Koen vuosittaiset koordinaatiot hyvinä tilanteina kehittää omaa osaamistani	4,5	0,89

Itsensä kehittämisen taidoissa oli väittämiä, joissa vastaajaryhmien (Kuvio 26) vastausten välillä oli paljon hajontaa. Kotimaisten ja kansainvälisten hiihdonopettajaverkostojen -väittämissä aloittelijoiden (N=11) antamat arvot jäivät selvästi alle arvon 2. Hajontaa oli edellä mainittujen väittämien lisäksi eniten (> 0,5) aloittelijoiden ja konkareiden (N=31) välillä seuraavissa väittämissä:

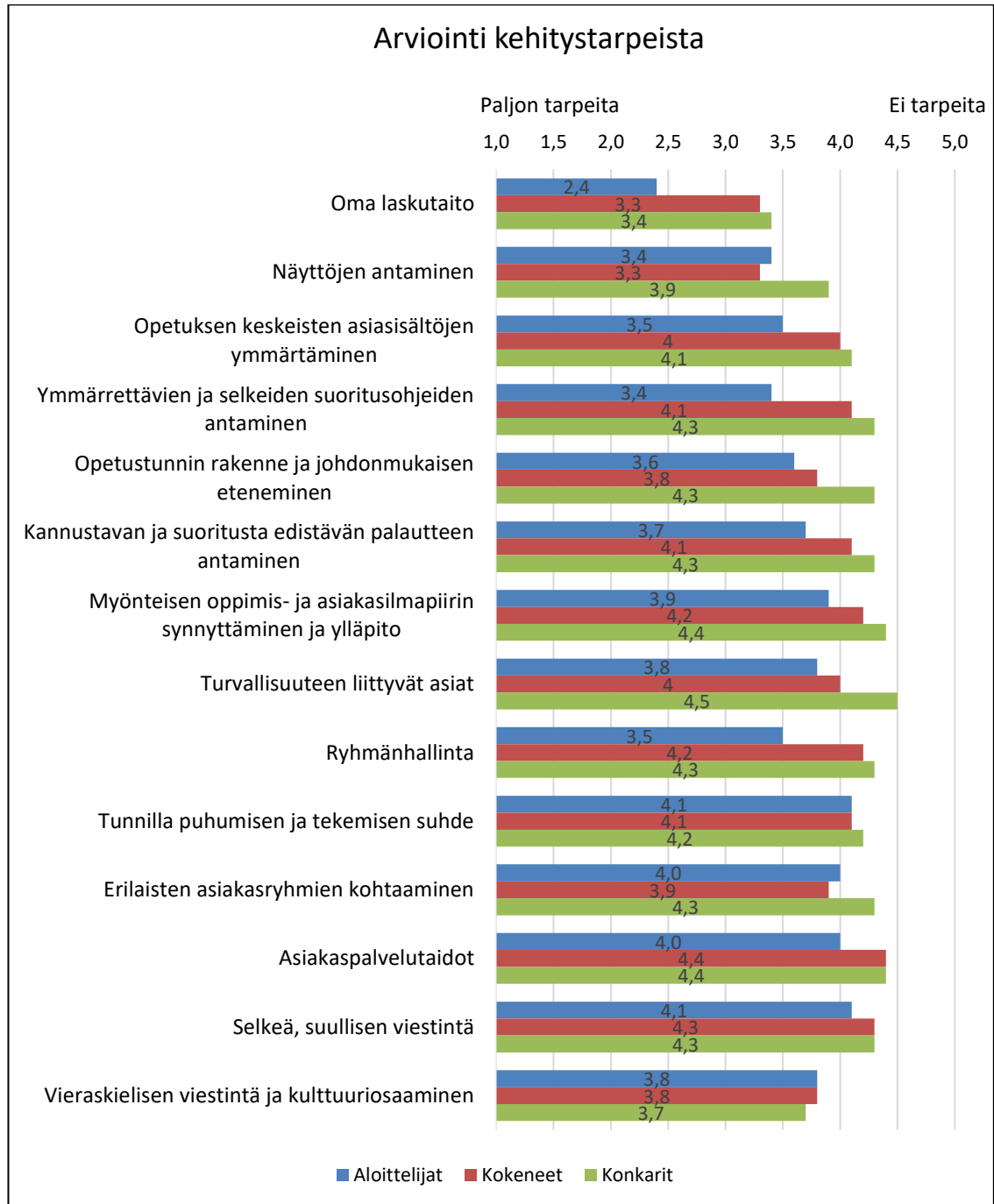
- Pystyn arvioimaan realistisesti omaa osaamistani (aloittelijat 3,9; konkarit 4,5)
- Osaan tarvittaessa arvioida kriittisesti, millainen tieto/taito on olennaista hiihdonopetuksen kannalta (aloittelijat 4,1; konkarit 4,6)

Kuvio 26. Itsensä kehittämisen taidot: aloittelijat, kokeneet, konkarit

7.1.7 Itsearviointi kehittämistarpeista

Osaamiskartoituksessa vastaajat arvioivat kehitystarpeitaan (Kuvio 27) Väittämiä oli yhteensä 14. Kaikkien väittämien kokonaiskeskiarvoksi muodostui 4,03. Väittämien keskihajonta oli välillä 0,65 –1,05.

Kuvio 27. Kehitystarpeiden itsearviointi: aloittelijat, kokeneet, konkarit

7.2 Johtopäätökset

Rukan hiihdonopettajille tehdyn osaamiskartoituksen perusteella voin todeta, että oma osaaminen arvioitiin olevan hyvällä tai erittäin hyvällä tasolla: osaamiskartoituksen kaikkien vastausten keskiarvo oli 4,36. Osaamistarpeiksi kuvatut aiheet eivät välttämättä kerro suurista osaamisvajeista Rukan Hiihtokoulussa, mutta tuloksissa ne edustivat väittämäryhmiensä matalampia keskiarvoja. Lisäksi tutkimuksen vapaa sana -osioon annetut kommentit ja itsearviot kehitystarpeista vaikuttivat osaamistarpeiden esille nostamiseen.

Seuraavissa kappaleissa esittelen tutkimuksessa esille nousseita Rukan hiihdonopettajien osaamisen vahvuuksia ja kehitystarpeita. Myös vastaajaryhmien (aloittelijat, kokeneet, konkarit) osaamista tarkastellaan omana lukunaan.

7.2.1 Vahvuudet osaamisessa

Halu oman osaamisen kehittämiseen tuli ilmi niin taustatiedoissa kuin väittämäryhmien vastauksissa. Hiihdonopettajien osaamisen kehittämisen muotoina näkyivät niin formaali ja nonformaali oppiminen: lähes kolmannes vastaajista oli kouluttautunut korkeimmalla tasolla joko Suomessa tai Itävallassa saavuttaen ISIA -pätevyyden. Myös RHK:n sisäisiin täydennyskoulutuksiin oli osallistuttu sankoin joukoin (79 %) kahden viimeisen kauden aikana, ja koulutuksiin osallistuminen nähtiin hyvinä tilanteina kehittää omaa osaamista. Tiettyjen hiihdonopettajille suunnattujen etuuksien ehtona on kahden päivän kouluttautuminen kauden aikana, mikä voi osaltaan selittää korkeaa täydennyskoulutusprosenttia. Kollegiaalisen palautteen merkitys osaamisen kehittymisessä arvostettiin korkealle. Itsensä kehittämistä pohdittiin seuraavin kommentein:

Itsensä kehittäminen lähtee omasta asenteesta.

Mahdollisuuksia kouluttautumiseen olisi paljon, mutta ei rahaa ja aikaa kovin rajallisesti.

Tutkimuksen perusteella lajiosaamisen osalta vastaajat kokivat hallitsevansa hyvän lajitekniikan ja pystyivät omilla näytöillä havainnollistamaan opetettavaa

asiaa. Vastaajat omasivat ”hyvän suoritussilmän” eli pystyvät havainnoimaan asiakkaan suorituksista olennaisia asioita. Avoimissa vastauksissa tuotiin esille, että omaa lajitaitoa halutaan kehittää ja siihen toivottiin lisää koulutusta. Itsearviointin osiossa omassa laskutaidossa kuitenkin koettiin olevan eniten kehitystarpeita.

Turvallisuusosaaminen on vastausten perusteella hyvin vahvaa Rukan Hiihtokoulussa. Turvallisuusasiakirjaan oli tutustuttu, jos oli tehnyt opetustyötä kaudella 2016–2017. Työhön perehdytyskin voi edistää turvallisuustekijöitä: lähes 90 % hiihdonopettajista oli saanut työhön perehdytystä aloittaessaan työskentelyn Rukan Hiihtokoulussa. Vastauksien perusteella asiakkaiden kanssa käydään läpi fyysiseen turvallisuuteen liittyviä asioita, joita ovat esimerkiksi hissi- ja rinesäännöt. Psykkistä, sosiaalista ja pedagogista turvallisuutta lisäävän ja oppimista edistävän motivaatioilmaston luominen ja ylläpitäminen koettiin omalle toiminnalle ominaiseksi. Vapaa sana -osioissa hiihdonopettajat olivat kuvanneet käsityksiään opettamis- ja ohjaamisosaamisen osalta seuraavin sanoin:

Opetuksessa pitää säilyttää hauskuus ja turvallisuus, ja saada asiakas tulemaan Hiihtokouluun ensitalvenakin.

Asiakkaan motivaatio pitää synnyttää, säilyttää ja siten innostus kasvaa.

Asiakaspalveluun ja vuorovaikutusosaamiseen liittyvien asioiden väittämässä useimpien kuvauksien katsottiin sopivan erittäin hyvin omaan toimintaan, esimerkiksi asiakkaan kohtaamisen, ensivaikutelman luomisen ja erilaisten ihmisten kanssa toimeen tulemisen osalta. Suurin osa vastaajista pyrki tunnilla keskustelemaan ja kuuntelemista painottavaan ilmapiiriin. Yksi vastaajista kuvasi ihmissuhdetaitoja seuraavin sanoin:

Ihmissuhdetaidot ovat erittäin tärkeät asiakaspalvelutilanteessa. Opettajien on muistettava, että jokainen asiakaspalvelutilanne on uusi asiakkaalle (vaikka opettaja on jauhanut samoja asioita/tilanteita satoja kertoja). On tärkeää asettautua asiakkaan tasolle ja muuntaa vuorovaikutusta sen mukaan. Lapsia opettaessa on tärkeää huomioida riittävästi myös vanhemmat.

Hiihdonopettajat tiesivät, mitä heiltä odotetaan hiihdonopetuksessa asiakaspalvelun osalta. Vapaa sana -osiossa yksi vastaajista kuvasi asiakaspalvelun näkökulmaa seuraavasti:

Koen tärkeänä, että asiakas kokee saaneensa opetuksen jälkeen enemmän kuin mitä opetus suunnitelma edellyttää. Hiihdonopetus on asiakaspalvelutyötä ja hymy, hymy ja hymy on tärkeää joka ikinen päivä. Asiakkaat maksavat hiihdonopettajien palkat joten jokainen asiakas, myös hankalat asiakkaat ovat tärkeitä ja työ on hoidettava aina viimeisen päälle.

Hiihdonopettajan rooli ymmärretään ja koetaan tärkeänä koko toimintaympäristössä suhteessa Rukan Hiihtokouluun ja sidosryhmiin. Toimintaympäristöön liittyvästä osaamisesta oli annettu seuraavia kommentteja:

Koulun takki päällä olet aina esimerkkinä. Oletpa ladulla, rinteessä, vapaa-ajalla.

Useille asiakkaille eri yritykset ja eri yritysten työntekijät Rukalla ovat kaikki yhtä ja samaa Rukaa. Vaikka yritys tai työntekijä ei kuuluisikaan Rukakeskukseen. Yhteistyöllä saavutetaan parempi asiakastyytyväisyys. Kaikki yritykset ja niiden työntekijät ovat yhtä ja samaa Rukan perhettä. Toivottavasti Rukalla säilyy ihmisläheisyys ja asiakkaista välittämisen ilmapiiri. Rahat pois tyhmältä turistilta mentali-teetti karkottaa asiakkaat ennemmin tai varmasti viimeistään myöhemmin. Asiakkaat maksavat kaikkien palkat!

Yhteistyöllä saavutetaan parempi asiakastyytyväisyys. Kaikki yritykset ja niiden työntekijät ovat yhtä ja samaa Rukan perhettä.

7.2.2 Osaamistarpeet

Tutkimuksen perusteella osaamistarpeiksi ja kehittämisen kohteiksi nousivat oppijälähtöinen opetuksen suunnittelu, oppijan tunteiden säätelyyn (esimerkiksi pelko) vaikuttavien tekniikoiden käyttäminen, verkostoitumistaidot ja asiakaspalvelutilanteissa lisämyynnin tekeminen. Edellä mainittujen lisäksi hiihdonopettajien itsearvioinneissa ja kommentteissa koettiin kehitystarpeita olevan muun muassa oman laskutaidon ja vieraskielisen opetuksen suhteen.

Haasteena ovat todennäköisesti vaihtelevat käsitykset siitä, miten ylipäätään ymmärretään ilmiötä oppimisesta: nykyaikaisen taidon oppimisen mallin (Kuvio 14) soveltaminen käytännössä ei luultavasti ole avautunut kokonaisuudessaan osalle vastaajista. Tämä näkyy myös vastauksissa, otetaanko asiakas mukaan tunnin suunnitteluun tai hyödynnetäänkö erilaisia oppimisympäristöjä tai apuopettajia (apuvälineitä) opetuksen tukena. Vastaajista noin 10 % ei hyödynnä opetuksessa apuopettajia, joka puolestaan on yksi ydinkeskeisen opettamisen periaatteista. Tässä voi pohtia, onko syynä hiihdonopettajien haluttomuus vai välineiden saatavuus esteenä. Pienten lasten 30 minuutin kokeilutuntia lukuun ottamatta, Rukan Hiihtokoulussa lyhin hiihdonopetustuote on 50 minuutin mittainen, mikä puolestaan voi aiheuttaa rajoitteita esimerkiksi välineiden hankkimiselle tai siirtymisissä oppimisympäristöstä toiselle.

Vapaa sana -osioon annetuissa vastauksissa näkyy kuitenkin, että ohjatun oivaltamisen opetustyyliä käyttää osa hiihdonopettajista seuraavien kommenttien mukaan:

Yritän usein herättää oppijan miettimään itse suoritusta siten, että hän voi kertoa miten sujui ja mihin pitää keskittyä vielä harjoittelun muodossa.

Pyrin toimimaan niin että opetustilanne olisi hyvin pitkälti oivalluttavaa asiakkaalle.

Palautteenanto riippuu täysin oppijasta itsestään. Osa haluaa tekniempää palautetta ja osa kaipaa selkeästi kannustusta. Oman kehon toiminnan ymmärtäminen on tärkeää ja usein kyselevä lähestyminen auttaa oppijaa ymmärtämään itse mitä tekee. Pyrin rakentamaan suorituspaikan siten, että se mahdollistaa ennen kaikkea henkilön sisäisen palautteen.

Toiseksi osaamistarpeeksi nousi tutkimustulosten perusteella oppijan tunteiden säätelyyn vaikuttavien tekniikoiden käyttäminen, esimerkiksi pelkotiloihin yhteydessä. Kommentteja turvallisuuden osalta oli annettu nimenomaan pelkoon liittyvien tekijöiden suhteen:

Kaikessa tekemisessä turvallisuus tärkeää, ei kannata ottaa riskejä eikä aiheuttaa mitään ylimääräisiä pelkotiloja.

Pelkotilojen havainnointiin tarvittaisiin enemmän työkaluja ja toimintamalleja.

Oman kokemuksen mukaan SHOry:n kursseilla turvallisuutta edistävien tekijöiden kanssa työskennellään koko ajan, mutta opetusohjelmien sisällöissä turvallisuuden ilmentymiä voisi nostaa selkeämmin esille. Hyvä vuorovaikutus on käsitteenä paljon esillä ja sen merkitystä painotetaan hiihdonopetuksessa, mutta vuorovaikutuksen ja tunteiden säätelyyn kohdistuvia menetelmiä ei ehkä tunnusteta tai osata käyttää.

Verkostoitumistaidot olivat kolmas osaamistarve vastausten perusteella. Verkostojen laajuus näyttäytyi kotimaisella hiihdonopetusalalla joiltain osin, mutta kansainvälisiä verkostoja oli vain muutamilla hiihdonopettajilla: tähän luultavasti vaikuttavat sellaiset seikat, kuten onko vastaaja kouluttautunut joko SHOry:n tai SBSSV:n koulutusjärjestelmässä sekä työkokemuksen määrä hiihdonopetusalalla. Yhteistyö muiden hiihtokoulujen kanssa koettiin joiltain osin sopivan oman osaamisen kehittämisen. Korkeatasoisen osaamisen ja asiantuntijuuden yksi tunnusmerkki on toiminta ammatillisissa verkostoissa, kotimaisten lisäksi myös kansainvälisissä (Helakorpi 2005, 184). Verkostojen merkitystä korostetaan myös informaalin ja nonformaalin oppimisen yhteyksissä.

Neljäs osaamistarve liittyy lisämyynnin tekemiseen asiakaspalvelutilanteissa. Asiakaspalvelutaitojen osalta osaaminen oli arvioitu hyvälle tasolle, mutta suullisen markkinointiviestinnän taitojen osalta lisämyyntiä näyttäisivät aktiivisesti tekevän vain konkarit. Rukan Hiihtokoulussa maksetaan pientä bonusta myydyistä lisätunneista, mutta ilmeisesti sitä ei nähdä tarpeeksi houkuttavana porkkanana yksittäiselle hiihdonopettajalle. Tuntien lisämyyminen on ollut välillä myös sisäisen markkinoinnin kohteena Rukan Hiihtokoulussa, esimerkiksi kilpailun ja palkitsemisen muodoissa.

7.2.3 Aloittelijoiden, kokeneiden ja konkareiden osaamistarpeet

Tulokset analysoitiin myös vastaajien hiihdonopetuskausien perusteella, koska vastanneiden hiihdonopettajien työkokemus opetuskausien osalta vaihteli 1–40 kauden välillä. Päädyin tähän tulosten esittelyratkaisuun, koska koin sen antavan toimeksiantajalle tarkempaa tietoa hiihdonopettajien osaamistarpeista: erityisesti aloittelijoiden arvioita omasta osaamisestaan voisi hyödyntää työhön perehdytyksessä.

Aloittelijoiden (1–2 opetuskautta) osaamistarpeiksi nousivat oman lajiosaamisen kehittäminen ja verkostoituminen. Aloittelijoiden antamien vastausten keskiarvot olivat keskimäärin matalampia verrattuna kokeneisiin ja konkareihin. Kuitenkin opettamis- ja ohjaamisosaamisen vastausten perusteella, taidon opettaminen ymmärretään oppijalähtöisenä tapana ja oppija on aktiivinen myös opetusprosessin suunnittelussa.

Kokeneilla (3 –10 opetuskautta) osaamistarpeiksi nousivat lähestulkoon samat aihealueet kuin kaikkien vastausten osoittamat osaamistarpeet. Harjoitteiden monipuolinen käyttäminen ja apuopettajien hyödyntäminen opetuksessa olivat keskiarvon alapuolella opettamis- ja ohjaamisosaamisen väittämässä. Verkostoitumistaidot ja lisämyynti asiakaspalvelutilanteissa vaatisivat myös jonkinlaisia kehittämistoimia.

Konkareilla (>11 opetuskautta) osaaminen oli kaikilla osa-alueilla vahvaa. Selkeimpiä osaamistarpeita löytyi opettamis- ja ohjaamisosaamisen osalta: vastauksissa näkyi nykyaikaisen taidon oppimisen mallin sisäistämässä pieniä eroja muihin vastaajaryhmiin verrattuna. Voi olla, että konkareilla elää edelleen melko vahvana käsitys siitä, että osaava hiihdonopettaja omaa ensisijaisesti erinomaisen laskutaidon ja vallitseva opetustyyli on opettajakeskeinen: opettaja kertoo ja näyttää, oppija pyrkii toistamaan näkemänsä ja kuulemansa. Tietoa luultavasti on oppijakeskeisestä ohjaamisesta ja opettamisesta, mutta syvempi perehtyminen oppimiseen ilmiönä ja tehtäväsuuntautuneen motivaatioilmaston luomiseen voisi olla paikallaan.

Kehitystarpeiden arvioinnissa esille nousivat kolme asiaa, joissa kaikki vastaajaryhmät kokivat tarvetta kehittyä: oma laskutaito, opetuksessa annettavat demonstraatiot eli näytöt sekä vieraskielinen viestintä. Näiden lisäksi aloittelijoiden arvioissa ymmärrettävien ohjeistuksien antamisessa tarvittaisiin apua.

8 POHDINTA

8.1 Opinnäytetyöprosessin arviointi

Opinnäytetyön aihetta pohtiessani minulle oli selvää, että tulevan työn tulisi liittyä liikunta-alan esimiestyöhön ja johtamiseen organisaatiotasolla. Työn toimeksiantaja RHK pyysi pohtimaan, voisinko tutkia opinnäytetyössäni sisäisen koulutuksen vaikuttavuutta hiihdonopetustyössä. Aihe vaikutti todella mielenkiintoiselta. Huomasin pian perehdyttyäni aiheeseen, ettei opinnäytetyöhön käytettävissä oleva aika riittäisi toteuttamaan laadukasta tutkimusta koulutuksen vaikuttavuudesta: tutkimukselle olisi vaadittu 1,5–2 vuotta aikaa, jotta koulutussisällöistä voisi määritellä vaikuttavuuden aiheet ja mittarit. Keskustelin toimeksiantajan kanssa muista mahdollista tutkimusaiheista, joista voisi olla hyötyä vasta organisaatiossa alkaneessa strategiatyössä: yhteisymmärryksessä hiihdonopettajien osaaminen Rukan Hiihtokoulussa valikoitui tutkimusaiheeksi. Aihe oli mielestäni selkeästi rajattu, ja tutkimukselle oli konkreettinen tavoite: tuoda tietoa Rukan hiihdonopettajien osaamistarpeista.

Tutkimuksen suunnittelun alkuvaiheessa kävi kuitenkin selväksi käsitykset osaamisen laajuudesta ja moniulotteisuudesta, ettei osaamiskartoitus tulisi onnistumaan ilman kunnollista esitutkimusta. Mielestäni osaamiskartoitus tarvitsi tuekseen jonkinlaisen mallin osaamisesta, jonka pohjalta esimerkiksi kysely olisi mahdollista laatia. Hiihdonopettajan työssä tarvittava osaaminen tuli myös näkyä selkeinä kokonaisuuksina yksittäisten tehtäväkuvausten sijaan. Tein päätöksen lähteä rakentamaan mallia osaamisesta itse kartoittaen, vaikka käytettävissä olisi ollut myös muita menetelmiä.

Hiihdonopetukseen liittyviä osaamisalueita luokitellessa ja eritellessä vaihtoehtoinen tapa olisi ollut yhteistoiminnallinen työskentely. Tällöin osaamisen alueita ja kuvauksia olisi pohdittu, luokiteltu ja määritelty useamman henkilön toimesta. Tällöin myös toimeksiantajan, RHK:n, arvot, missio ja visio sekä strategia olisivat myös olleet sisällytettynä osaamisen kuvaukseen. Tämä olisi varmasti ollut toimiva tapa kuvata osaamista, mutta valitulle menetelmälle oli perustelunsa: Ensiksikin, tarkoituksena oli kartoittaa yleisellä tasolla, millaista osaamista hiihdonopettajan Suomessa toimiessaan tarvitsee. Tällöin osaamisen kuvaamisesta

voisi olla hyötyä myös muillekin hiihtokouluille. Toiseksi, haasteeksi olisi tullut asiantuntijaryhmän yhteen kokoaminen nopealla aikataululla: suurin osa Rukan hiihdonopettajista asuu Rukan ulkopuolella, eikä myöskään SHOry:llä olisi todennäköisesti ollut resursseja tämän tyyppiseen yhteistyöhön. Kolmanneksi, opinnäytetyölle ja osaamiskartoitukselle laadittu aikataulu oli melko tiukka, ja siihen kuuluvan kyselyn laadinta testaamisineen tulisi viemään paljon aikaa. Päädyin siihen ratkaisuun, että laadin ja rajaan ”raakaversion” hiihdonopettajan osaamisesta, jota kommentoivat korjausehdotuksineen muutamat hiihdonopetusosalalla pitkään olleet opettajat ja kouluttajat.

Osaamiskartoituksen tiukassa määritelmässä hiihdonopettajan työ tulisi määritellä yksittäisiksi tehtäviksi, joista suoriutumista vastaaja arvioi omakohtaisesti annetun asteikon mukaan. Tämä sopineen paremmin toimenkuviin, joissa tietyt tehtävät tulee suorittaa tietyssä järjestyksessä laadun takaamiseksi, kuten esimerkiksi terveydenhuollon eri työtehtävissä. Toteuttamani osaamiskartoituksen tulokset kuvaavat paremminkin hiihdonopettajien tämän hetkisiä käsityksiä omasta osaamisestaan ja arvioita kehitystarpeistaan. Osaamiskartoituksen tarkoitus tässä tapauksessa oli siis kuvata nykytilaa.

Valitsemani aineistonkeruumenetelmä, strukturoitu sähköinen kysely, asetti hie-man haasteita osaamisen yhden ulottuvuuden havaitsemiselle ja analysoinnille: Hiljaisen tiedon esiin nostamiselle en löytänyt sopivaa kysymyksen asettelua. Kyselyn esitiedoissa kysymykset *Minulla on erityisosaamista* ja *opetan mieluiten* voivat antaa viitteitä, miltä osa-alueilta mahdollisista hiljaista tietoa voisi lähteä tunnistamaan. Hiljaiselle tiedolle on tosin tyypillistä, ettei sen omistaja itse tunnista sitä. Kyselyyn vastaajat olivat ilmoittaneet omaavansa erityisosaamista keskimäärin useammalla kuin yhdellä hiihdonopetuksen osa-alueella. Tätä tietoa RHK voisi hyödyntää ja saattaa jäseniensä osaamista koko yhdistyksen käyttöön.

Kyselyn laadintaan ja jakeluun käyttämäni Webropol -ohjelma oli minulle tuttu ai-noastaan vastaajan roolin kautta. En ollut aiemmin laatinut mitään kyselyitä ky-seisen ohjelman kautta, joten kaikki ohjelman toiminnot tuli opetella. Tämä vei todella paljon aikaa ja kärsivällisyyttä. Menetelmäopintojen kautta minulla oli mielestäni hyvä käsitys, miten laaditaan hyvä kyselytutkimus ja mitkä voivat olla kom-pastuskiviä, esimerkiksi vastausasteikon luomisessa. Päänvaivaa aiheutti eniten

kuitenkin raportointi- ja analysointiasetukset: piti tehdä todella tarkkaa työtä, että asteikon arvot ja asetukset olivat yhdenmukaiset. Toisaalta suunnitteluun käytetty aika maksoi itsensä takaisin helppolukuisina ja monipuolisina raporteina tuloksista. Jos olisin toteuttanut kyselyn paperiversiona, tulosten syöttäminen johonkin analysointiohjelmaan olisi vienyt paljon aikaa.

Hiihdonopetukseen liittyvää hyvää lähdeaineistoa on erittäin vähän saatavissa. Hiihdonopettajan toimenkuvaa ei myöskään ole kirjoitettu auki. Opinnäytetyössä kuvailen omien kokemusten ja käsitysten sekä haastatteluiden perusteella, millainen hiihdonopettajan työnkuva on; työkuva voi erota paljon pienten ja isojen hiihtokeskusten hiihtokoulujen välillä. Hiihdonopettajan osaamisen kuvaamiseen liittyvät vahvasti myös omat käsitykseni hiihdonopettajakoulutuksen ja opetuskoemuksen vuoksi.

Myös ulkomaalainen kirjallisuus osaamisesta osoittautui haastavaksi ja sekavaksi: osaamiskäsitteet *competency* ja *competence* oli määritelty osittain samaa tarkoittavaksi käsitteiksi. Löytyi mainintoja, että alalla käytetään molempia termejä päällekkäin ja käyttöyhteys on puhujasta tai kirjoittajasta kiinni. Lisäksi käsite *knowledge* esiintyi edellisten rinnalla osaamista kuvaavana terminä. Varsinaisia malleja osaamisesta en löytänyt tai en osannut etsiä oikeilla hakutermeillä yrityksistä huolimatta.

Opinnäytetyön haastavin osuus liittyi raportointiin. Minulla oli hankaluuksia saada opinnäytetyön raportin rakenne sujuvaan ja ymmärrettävään muotoon, vaikka itse prosessi oli omassa mielessäni hyvin looginen ja tarkoituksenmukainen. Koko opinnäytetyöprosessia on leimannut ajankäytön katkonaisuus: se näkyi eniten raportin kirjoitusasussa etenkin ensimmäisissä versioissa, jolloin rakenteessa ja tekstissä oli paljon jäsenetelemättömyyttä. Teoreettisen viitekehyksen ja kahden tutkimuksen välisten yhteyksien luomisessa kokeilin useita eri rakennevaihtoehtoja paremman lopputuloksen saavuttamiseksi. Lopullisessa versiossa mielestäni onnistuin sitomaan opinnäytetyön vaiheet, tutkimusten tarkoitukset ja tulokset kokonaisuudeksi, joka vastaa tarkoitusta ja on lukijalleen ymmärrettävä.

Kahden tutkimuksen tekeminen ei luultavasti ole toivotuin vaihtoehto opinnäytetyön toteuttamiselle: ohjaajanikin mainitsi aiheen laajuudesta suunnitelmaani esitellessäni. Valintaani paljon pohdittuani tulin siihen lopputulokseen, ettei annettua

toimeksiantoa olisi voinut tehdä laadukkaasti ilman molempia tutkimuksia. Jos toimeksiantajana olisi ollut esimerkiksi SHOrY, hiihdonopettajan osaamisen malli olisi ollut tällöin riittävä tutkimuksen kohde. Tässä työssä oli tarkoituksena tutkia Rukan hiihdonopettajien osaamista, joka vaati tutkimusstrategian jakamista kahden tutkimukseen. Tämä puolestaan vei paljon aikaa. Lisäksi opinnäytetyöraportista tuli melko pitkä, jotta tutkimukset ja niiden tulokset voidaan esittää asiaan kuuluvalla tavalla. Matkan varrella olleista haasteista huolimatta pystyin viemään opinnäytetyönprosessin loppuun suunnitellussa aikataulussa. Koko prosessi oli haasteista huolimatta erittäin mielenkiintoinen ja antoisa.

8.1.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen toistettavuudesta (Vilka 2007, 149–150). Kvantitatiivisen tutkimuksen tutkimusjoukkona olivat kaikki RHK:n hiihdonopettajaopettajajäsenet. Perusjoukko, jolle kysely lähetettiin sähköpostin linkillä, käsitti 370 henkilöä. Tästä joukosta 71 henkilöä vastasi kyselyyn. Perusjoukkoon suhteutettuna otanta ei ole kovin suuri, vain hieman alle 20 %. Otantaa ja tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa tulisi kuitenkin ottaa huomioon se, että tutkimuksen jakamiseen käyttämälläni sähköpostijakelulistalla on paljon RHK:n yhdistyksen jäseniä, jotka eivät ole tehneet vuosikausiin töitä Rukan Hiihtokoulussa. Kaudella 2016–2017 aktiivisesti hiihdonopetustyötä tekeviä opettajia oli 146 ja sisäisiin koulutuksiin osallistujia noin 150. Näihin lukuihin suhteutettuna otanta muodostuu melko suureksi ja antaa mielestäni realistisen kuvan Rukan hiihdonopettajien osaamistarpeista. Mielestäni tutkimuksen reliabiliteetti on vähintäänkin hyvä.

Kvantitatiivisen tutkimusrajoituksen ja -metodin (sähköisesti toteutettu kysely suomeksi) valinnan myötä tutkimusjoukon ulkopuolelle rajautuivat ei-suomea puhuvat tai ymmärtävät hiihdonopettajat sekä kolme opettajaa, joilla ei ole sähköpostiosoitetta. Tämän ryhmä edustaa nähdäkseni niin pientä osaa perusjoukosta, ettei tutkimuksen reliabiliteetti vaarannu.

Tutkimuksen validuus muodostuu tutkimuksen kyvystä mitata niitä asioita, joita oli tarkoituskin mitata: validissa tutkimuksessa teoreettiset käsitteet on tällöin onnistuttu operationalisoimaan ymmärrettävälle kielelle (Vilka 2007, 150–151).

Testasin kyselyä useamman kerran ja tein tarvittavia muutoksia niin sisältöön kuin tulosten analysointiarvoihin ennen varsinaisen tutkimuksen toteuttamista, muun muassa osa vaikeasti ymmärrettävistä väittämistä muokkasin lähemmäs arkikieltä testiryhmän palautteen perusteella. Väittämät, joissa oli Likertin 5-portainen asteikko, sisälsi arvon 0 (en ymmärrä kysymystä): kyseistä vastausvaihtoehtoa oli käytetty 24 kertaa, joka kuvaa 0,5 % kaikista annetusta vastauksista. En ymmärrä kysymystä -vaihtoehtoon annetut vastastaukset eivät olleet kasautunut minkään tietyn väittämän ympärille, joten tähän tietoon nojaten voin todeta käsitteiden operationalisoinnin onnistuneen.

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa ei myöskään ollut keskeneräisiä tai vaillinaisesti annettuja vastauksia: osaamiskartoituksen kaikissa taustatiedoissa ja väittämien vastausvaihtoehdoissa vastaaminen oli asetettu pakolliseksi, lukuun ottamatta avoimia vastauksia ja arvontaa. Aineiston analysointivaiheessa huomasin yhden taustatiedon, johon oli annettu huomattavan paljon ristiriitaisia tietoja: vastaajaryhmien vertailuraportissa näkyi, että konkareista (>11 opetuskautta) neljä oli ilmoittanut iäkseen 18 vuotta ja yksi 19 vuotta. Tämä ei voi pitää paikkaansa, koska henkilöltä vaaditaan vähintään 18 vuoden ikä toimiessaan hiihdonopettajana, eikä 18-vuotiaalla voi olla vielä yli 11 opetuskauden kokemusta. Tutkimukseen osallistuneiden hiihdonopettajien iän keskiarvo (38 vuotta) ei ole validi, enkä esittänyt sitä näin ollen tutkimustuloksissa. Luultavammin pudotusvalikon toiminta ja halutun vastauksen lukitseminen ovat aiheuttaneet väärien vastauksien määrän, eikä syynä vastausten tahallinen vääristely. Muutoin tutkimuksen validiutus on mielestäni perusteltu.

Kvantitatiivisen tutkimuksen tulokset olen esitetty tässä raportissa todenmukaisesti. Tutkimuksen eettisyyden olen ottanut huomioon siten, ettei tutkimustuloksista tai niiden analysoinneista pysty tunnistamaan yksittäisiä vastaajia. Osaamiskartoitukseen vastaaminen oli asetettu RHK:n jäsenille vapaaehtoiseksi. Arvontaan vastanneiden henkilöiden yhteystiedot poistin arvonnin suorittamisen jälkeen. Tutkimusraportteja ei ole myöskään luovutettu ulkopuolisille henkilöille tai tahoille.

8.1.2 Tavoitteiden arviointi

Opinnäytetyölle asetettujen tavoitteiden voin sanoa täytyneen. Tarkoituksena oli tehdä osaamiskartoitus Rukan Hiihtokoulussa, jonka tavoitteena oli tuoda tietoa hiihdonopettajien osaamistarpeista. Hiihdonopettajan osaamisen malli kuvauksiin syntyi ikään kuin sivutuotteena palvelemaan työn varsinaista tarkoitusta, osaamiskartoitusta.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tavoitteena oli selvittää suomalaisen hiihdonopettajan osaamista eri ulottuvuuksista käsin, jotta osaaminen näyttäytyisi mahdollisimman monipuolisesti. Mielestäni tavoite täyttyi hyvin, koska pystyin kuvaamaan osaamista myös niistä näkökulmista, jotka eivät näyttäydy niin selkeästi käytännön työssä. Tästä esimerkkinä on toimintaympäristöosaaminen: siihen liittyy asennoitumisen lisäksi tietoja ja taitoja, joita voi olla vaikea hahmottaa omassa toiminnassaan ilman peilattavaa mallia. Toimintaympäristössä voi olla paljon epävirallisia toimintatapoja, hiljaista tietoa, jota ei voi hankkia ulkopuolelta.

Tässä työssä ei osaamisen näkökulmasta tarkastella, millaista olisi lajin vaatima optimaalinen tekniikka eli ”teknisesti hyvä laskija” tai ”oikea laskutapa”. Hiihdonopettajan substanssiin liittyvä lajiosaaminen aiheuttaa yleensä hiihdonopettajien parissa intohimoista keskustelua: lajin optimaalisesta teknisestä suorittamisesta yksityiskohtineen keskustellaan paljon, omaa suoritusta harjoitellaan ja näkemyksiä oikeasta laskutekniikasta on varmasti niin monta kuin esittäjiäkin.

Määriteltäessä hyvää laskutekniikkaa on jo käsitteellisiä ongelmia: Liikuntataitojen opettamisen yhteydessä saatetaan puhua päällekkäin käsitteistä *tekniikka*, *taito* ja *kyky*, vaikka käsitteet ovat eri tavoin painottuneet. Käsitteellä tekniikka on puhtaasti biomekaaninen painotus, joka kuvaa optimaalista ja tehokasta suorittamista. Tekniikka ei ota huomioon oppijan yksilöllisyyteen tai ympäristöön liittyviä ominaisuuksia. Kyvyt ovat suhteellisen pysyviä havaintomotorisia ominaisuuksia, esimerkiksi tasapainokyky. Taidolle on ominaista suoritusten paraneminen harjoittelun myötä, ja opittu taito on toistettavissa myös uusissa ympäristöissä. Tästä syystä käytännön harjoittelua tulisi mieluummin kuvata taitoharjoitteluna, eikä esimerkiksi tekniikkaharjoitteluna. (Jaakkola 2012, 253–254.) Toivoisinkin, että hiih-

donopettajan osaamisen malli kuvauksineen ja sen pohjalta luotu osaamiskartoitus auttaisivat hiihdonopetuslalla toimivia henkilöitä paremmin hahmottamaan, ettei hiihdonopettajan osaamista määriteltäisi ainoastaan lajiosaamisen, lajitekniikan ja laskutaidon perusteella.

Kvantitatiivisen tutkimuksen tulosten perusteella Rukan Hiihdonopettajilla on osaamistarpeita, joihin RHK voi omalta osaltaan vastata suunnittelemalla erilaisia toimenpiteitä osaamisen kehittymisen tukemiseen. Osaamisen kehittyminen on toisaalta paljolti kiinni yksilön omasta halusta ja asenteesta, joten lopullinen vastuu on yksittäisellä hiihdonopettajalla.

8.1.3 Tutkimuksen hyödynnettävyys

Tämän tutkimuksen hyöty on suurinta työn toimeksiantajalle, RHK:lle. RHK:n toimintasuunnitelmassa 2017–2018 mainitaan, että osaamiskartoituksen tuloksia hyödynnetään muun muassa koulutustoiminnan sisältöjen suunnittelussa ja toteutuksessa: RHK on laatinut strategian, jossa yhtenä tavoitteena on kehittää ja johtaa osaamista, muun muassa tukemalla ja järjestämällä koulutusta jäsenilleen. Kvantitatiivisen tutkimuksen tuloksista voidaan suoraan nostaa osaamistarpeet, joiden kehittämiseksi voidaan tehdä toimenpiteitä ja suunnitelmia: oppijalähtöinen opetuksen suunnittelu, oppijan tunteiden säätelyyn (esim. pelkoon) vaikuttavien tekniikoiden käyttäminen, verkostoitumistaidot ja asiakaspalvelutilanteissa lisämyynnin tekeminen. Edellä mainittujen lisäksi hiihdonopettajien itsearviointeissa ja kommentteissa koettiin kehitystarpeita olevan muun muassa oman laskutaidon ja vieraskielisen opetuksen suhteen. Osaamiskartoitus jää hyödyttömäksi menetelmäksi, jos sen antamaa tietoa ei valjasteta osaamisen johtamiseen.

Rukan Hiihtokoulussa osaamiskartoituksesta seuraava askel voisi olla jokaiselle hiihdonopettajalle oman osaamisen tavoiteprofiilin luominen ja siihen liitetty henkilökohtainen kehittämissuunnitelma; kehityskeskustelut ovat yleensä seuraava askel osaamisen johtamisessa osaamiskartoituksen jälkeen. Mentorointikin voisi olla yksi vaihtoehto. Kehitystoimenpiteinä ehdottaisin hiljaisen tiedon ilmianto-seminaaria tai vastaavaa fasilitoitua tilannetta, jossa RHK:n jäsenten erityisosaamista ja sen sisältämää hiljaista tietoa tuotaisiin tavalla tai toisella esille.

Osaamisen kuvaaminen voi hyödyttää niin yksittäisiä henkilöitä kuin organisaatioita hiihdonopetusalailla: hiihdonopettajalle se voisi antaa selkeän kokonaiskuuvan työn vaatimuksista. Lisäksi se toimii reflektion apuna, jonka avulla voi pohtia omia osaamistarpeita ja vahvuuksia. Hiihtokouluilla on mahdollisuus käyttää hiihdonopettajan osaamisen mallia ja kuvausta apuvälineenä, esimerkiksi työhön perehdytyksessä ja sisäisen koulutuksen suunnittelussa. Kouluttavalle organisaatiolle, SHOry:lle, hiihdonopettajan osaamisen kuvaus voisi toimia yhtenä näkökulmana tarkastellessa koulutusten sisältöjä ja sen painotuksia. Opinnäytetyön alkuvaiheessa törmäsin siihen ongelmaan, ettei liikunta-alalla osaamista ole kuvattu tarkemmin kuin valmentajan osalta. Ehkäpä tämän työn esimerkin pohjalta osaamista voisi kuvata tarkemmin myös muiden liikunta-alan ammattien osalta.

8.2 Oman osaamisen kehittyminen

Arvioidessani omaa oppimista opinnäytetyöprosessin ajalta, voin sanoa oppineeni valtavasti. Sukelsin melko tuntemattomille vesille tutustuttuani osaamisen käsiterikkaaseen ja erilaisten mallien täyttämään maailmaan, joihin en tässä laajuudessaan ole opintojen aikana törmännyt. Omakohtaista kokemusta oli osaamisperustaisesta opetussuunnitelmasta ja sen suunnittelusta sekä opiskelijana, mutta johtamisen näkökulmasta asiaa oli sivuttu muutamissa opintojaksoissa. Halusin kuitenkin ottaa haasteen vastaan opinnäytetyön aiheen osalta ja lähteä tutkimaan, miten osaamista voi johtaa.

Liikunnanohjaajan (AMK) koulutus tähtää muun muassa liikunta-alalla esimiestason työskentelyyn. Opinnäytetyön aiheita pohtiessani oli selvää jo alusta alkaen, että haluaisin tehdä työn sellaisen aiheen parissa, joka liittyisi läheisesti kehittämisosaamiseen ja mahdollisesti esimiestyöhön. Osaamiskuvauksen tekeminen ja osaamiskartoituksen laatiminen olivat näin ollen loistavia aiheita oman oppimisen ja osaamisen kehittämisen kannalta. Tämän työn aikana hankittua osaamista pystyn hyvin todennäköisesti hyödyntämään mille tahansa alalle. Oli myös mielekästä tehdä opinnäytetyö organisaatiolle, johon itse kuulun, ja jonka toiminnan kehittämisessä haluan olla mukana. Lisäksi pystyin hyödyntämään omaa asiantuntijuuttani hiihdonopetuksesta opinnäytetyötä tehdessä.

Käsitykseni osaamisesta ja oppimisesta ovat laajentuneet: tämä opinnäytetyö on muokannut ihmiskäsitystäni ja omaa valmennusfilosofiaani. Valmentaminen ja liikunnanohjaaminen näyttäytyvät erittäin vaativina ihmissuhdeammattina, joissa pyritään vaikuttamaan enemmän ihmisenä kasvuun yksittäisen taidon oppimisen sijaan. Tämä vaatii moninaisia itsensä kehittämisen taitoja, erityisesti oman toiminnan reflektiota, jonka kautta oman osaaminen on mahdollista kehittyä.

8.3 Jatkotutkimusaiheet

Osaamiskartoituksesta nousseita osaamistarpeita hyödynnetään jatkossa RHK:n sisäisten koulutusten suunnittelussa. Tämän opinnäytetyön pohjalta seuraavia tutkimusaiheita voisi olla RHK:n sisäisen koulutuksen vaikuttavuus hiihdonopetustyössä.

Osaamiskartoitus toteutettiin tämän työn puitteissa suomeksi. Rukan Hiihtokoulussa on paljon ulkomaalaisia hiihdonopettajia, jotka tekevät joka kausi erittäin paljon opetustyötä. Rukan Hiihtokoulun ulkomaalaisten hiihdonopettajien osaamiskartoitus olisi myös mielenkiintoinen tutkimus, jonka pohjalta sisäiseen koulutukseen voisi tuoda ulkomaalaisten hiihdonopettajien osaamistarpeita tukevia toimenpiteitä.

Hiihdonopettajakouluttajien osaamisesta voisi muodostaa oman mallin hiihdonopettajan osaamisen mallin pohjalta. Kouluttajat edustavat hiihdonopetusalan asiantuntijuutta, ja heidän osaamisestaan löytyy erilaisia ulottuvuuksia verrattuna hiihdonopettajaan: osaamisalueissa voisi painottua muun muassa kehittämisosaaminen ja koulutusosaaminen. Kouluttajan osaamiskuvausten muodostamisessa voisi hyödyntää esimerkiksi Facilitation Skills Handbook -kirjaa, jonka ICCE (International Council for Coaching Excellence) ja NSSU (Nippon Sport Science University) ovat julkaisseet vuonna 2015.

LÄHTEET

- Alppihiihdon opetusohjelma 2012. Immonen T., Hynninen, J., Soini, M., Heikkala, Ö., Vihmalu, P., Vihola, V., Nikkanen, A., Ahola, T., Holler, M., Nevala, M., Harjulehto, S., Uosukainen, M. & Keränen, S. Suomen Hiihdonopettajat ry/Vuokatin Urheiluopisto. Viitattu 18.11.2017 http://www.hiihdonopettajat.fi/wpcontent/uploads/2017/10/Alppihiihdon_opetusohjelma_ver271b9.pdf.
- Argillander, S. 2013. Kiinnostaako hiihdonopettajan työ? Viitattu 21.10.2017 <http://www.lumipallo.fi/2013/10/16/kiinnostaako-hiihdonopettajan-tyo>.
- Blomqvist, M. & Hämäläinen, K. 2012. Valmentamisen tutkimus- ja kehitystoiminta. Teoksessa K. Hämäläinen (toim.) Valmennusosaamisen käsikirja 2012. Helsinki: Suomen Olympiakomitea, sivut 47–48.
- Blomqvist, M. & Hämäläinen, K. 2016. Valmennusosaaminen urheilijan polun eri vaiheissa. Teoksessa A. Mero, A. Nummela, S. Kalaja & K. Häkkinen Huippu-urheiluvalmennus. Lahti: VK-Kustannus Oy, sivut 48–52.
- Côté, J. & Gilbert, W. 2009. An Integrative Definition of Coaching Effectiveness and Expertise. *International Journal of Sports Science & Coaching*. Volume 4. Number 3, sivut 307–323. Viitattu 14.11.2017 https://luc.finna.fi/lapinamk/SPORTdiscusESBCO_e-journals.
- Deci, E.L. & Ryan, R.M. 2017. *Self-Determination Theory: Basic Psychological Needs in Motivation, Development, and Wellness*. New York: Guildford Press.
- Eloranta, V. 2007. Ydinkeskeinen motorinen oppiminen. Teoksessa P. Heikkinen & T. Huovinen (toim.). *Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan*. 2. painos. Jyväskylä: Werner Söderström Oy, 215–230.
- Eloranta, V. & Jaakkola, T. 2003. Ydinkeskeinen motorinen opettaminen. *Liikunta & Tiede*. 5 – 6/2003, 4–9.
- Euroopan Parlamentti Palveluksessasi 2017. Työntekijöiden vapaa liikkuvuus. Viitattu 13.11.2017 http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/fi/displayFtu.html?ftuld=FTU_3.1.3.html.
- Euroopan Parlamentin ja Neuvoston direktiivi ammattipätevyyden tunnustamisesta 7.9.2005/36/EY.
- European Olympic Committees EU Office 2016. Enhancing the Mobility of Professional Ski Instructors Across the EU. Viitattu 6.11.2017. <http://www.euoffice.eurolympic.org/blog/enhancing-mobility-professional-ski-instructors-across-eu>.
- European Union 2015. Mapping of Professional Qualifications and Relevant Training for the Profession of Ski Instructor in the EU-28, EEA and Switzerland. Final Report October 2015. Viitattu 21.10.2017 http://ec.europa.eu/asets/eac/sport/library/documents/ski-instructor-report_en.pdf.

GrIFK-Alpine r.f. 2017. Hiihtokoulu. Viitattu 21.10.2017 <https://grifkalpine.fi/fi/hiihtokoulu>.

Harju, A. 2004. Järjestön kehittäminen. Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry.

Heikkala, A. 2017. RHK. Hallituksen puheenjohtajan haastattelu 25.10.2017.

Helakorpi, S. 2005. Työn taidot - Ajattelua, tekoja ja yhteistyötä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulun julkaisu 2/2005.

Helakorpi, S. 2009. UAS Journal. Ammattikorkeakoulujen verkkojulkaisu 4/2009. Viitattu 5.8.2017 https://arkisto.uasjournal.fi/osaaja_2009-4/Helakorpi%20PDF.pdf.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 16. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Huovinen, E. 2017. Jäsenmäärät. Sähköposti kaisa.pyykkonen@gmail.com 17.11.2017.

Hämäläinen, K. 2012. Valmennusosaaminen urheilijan polun tukena. Teoksessa K. Hämäläinen (toim.) Valmennusosaamisen käsikirja 2012. Helsinki: Suomen Olympiakomitea, sivut 22–31.

Hämäläinen, K. 2013. Valmennusosaamisen kehittäminen. Teoksessa K. Hämäläinen (toim.) Valmennusosaamisen käsikirja 2013. Helsinki: Suomen Olympiakomitea, sivut

Hämäläinen, K. (toim.) 2016. Valmennusosaamisen laatukäsikirja. Helsinki: Suomen Olympiakomitea.

ISIA 2017. Minimum standard. Viitattu 9.7.2017 http://www.isiaski.org/download/rules/Minimumstandard_en.pdf.

Jaakkola, T. 2009. Valmennuksen pedagogiikka ja didaktiikka lapsilla ja nuorilla. Teoksessa H. Hakkarainen (toim.) Lasten ja nuorten urheiluvalmennuksen perusteet. Lahti: VK-Kustannus O, 333–348.

Jaakkola, T. 2012. Liikuntataitojen oppiminen. Teoksessa L. Matikka & M. Roos-Salmi (toim.) Urheilupsykologian perusteet. Helsinki: Liikuntatieteellisen seuran julkaisu 169, 249 – 273.

Jaakkola, T., Liukkonen, J. & Sääkslahti, A. (toim.) 2013. Liikuntapedagogiikka. Jyväskylä: PS-kustannus. Julkaisusarja Opetus 2000.

Karjalainen, E. (toim) 2016. Rukan Hiihtokoulu veti rinneletkaan yli 200 hiihtäjää. Viitattu 21.10.2017 <https://yle.fi/uutiset/3-8637370>.

Kaski, S. 2012. Valmentajan psyykkiset haasteet ja tukijärjestelmät. Teoksessa L. Matikka & M. Roos-Salmi Urheilupsykologian perusteet. Helsinki: Liikuntatieteellisen seuran julkaisu 169, 275–295.

Kaski, S. & Kuusela, M. 2012. Vuorovaikutustaidot. Teoksessa L. Matikka & M. Roos-Salmi Urheilupsykologian perusteet. Helsinki: Liikuntatieteellisen seuran julkaisu 169, 117–125.

Kauranen, K. 2011. Motoriikan säätely ja motorinen oppiminen. Helsinki: Liikuntatieteellisen seuran julkaisu 167.

Kerkelä, I. 2017. Hiihdonopettajalla on haus Kempaa! Neljää syytä hakea hiihdonopettajaksi. Viitattu 14.11.2017 <https://ski.fi/artikkelit/hiihdonopettajalla-on-hauskempaa-nelja-syyta-hakea-hiihdonopettajaksi/>.

Kokkonen, M. 2012. Tunteet ja niiden säätely kilpaurheilun keskiössä. Teoksessa L. Matikka & M. Roos-Salmi (toim.) Urheilupsykologian perusteet. Helsinki: Liikuntatieteellisen seuran julkaisu 169, 69 – 87.

Kuluttajaturvallisuuslaki 22.7.2011/920.

Kumpuniemi, E. 2017. RHK. Hallituksen sihteerin haastattelu 31.5.2017.

Kupias, P., Peltola, R. & Pirinen, J. 2014. Esimies osaamisen kehittäjänä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Laakso, L. 2007. Johdatus liikuntapedagogiikkaan ja liikuntakasvatukseen. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson & T. Huovinen (toim.). Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. 2. painos. Jyväskylä: Werner Söderström Oy, 15–23.

Lankinen, P., Miettinen, A. & Sipola, V. 2004. Kehitä osaamista – hyödynnä kokemusta. Helsinki: Talentum Media Oy.

Lindfors, E. (toim.) 2011. Kohti turvalisempaa oppilaitosta- oppilaitosten turvallisuuden ja turvallisuuskasvatuksen tutkimus- ja kehittämishaasteita. OPTUKE -verkoston tutkimus- ja kehittämissymposium. Tampereen yliopisto: Kasvatustieteiden yksikkö.

Lintunen, T. Kuusela, M. & Klemola U. 2010. Ongelmaan tarttuva minäviesti ja eläytyvä kuuntelu. Viitattu 16.11.2017 http://www.edu.fi/teemat/laatuoliikuntakasvatukseen/tunne_ja_vuorovaikutustaidot/ongelmaan_tarttuva_minaviesti.

Liukkonen, J. Jaakkola, T. & Soini, M. 2007. Motivaatioilmasto liikunnanopetuksessa. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson & T. Huovinen (toim.). Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. 2. painos. Jyväskylä: Werner Söderström Oy, 157–170.

Lumilautailun opetusohjelma 2012. Immonen, T., Hynninen, J., Soini, M., Räsänen, J., Holler, M., Vihmallo, P., Vihola, V., Nevala, M. & Harjulehto, S. Suomen

Hiihdonopettajat ry/Vuokatin Urheiluopisto. Viitattu 18.11.2017 http://www.hiihdonopettajat.fi/wp-content/uploads/2017/10/Lumilautailun_opetusohjelma_Hires1c1b.pdf.

Numminen, P. & Laakso, L. 2001. Liikunnan opetusprosessin ABC. 11. painos. Jyväskylän yliopisto: Liikuntatieteiden laitos. Liikuntakasvatuksen julkaisuja 5.

Piispanen, M. 2008. Hyvä oppimisympäristö – Oppilaiden, vanhempien ja opettajien hyvinvointien kohtaaminen peruskoulussa. Jyväskylän yliopisto: Kasvatustieteiden tiedekunta. Kasvatustieteen väitöskirja.

Pöllänen, H. 2016. Hiihdonopettajien vuorovaikutusosaaminen. Jyväskylän yliopisto: Viestintätieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma.

RHK 2016. Toimintakertomus 2015–2016. Sähköposti kaisa.pyykkonen@gmail.com 31.12.2016.

RHK 2017. <https://www.hiitokouluruka.fi/>. Sisäinen verkko.

Rovaniemen Koulutuskuntayhtymä 2015. Osaamisen johtaminen - Osaamisen ennakkoinnista osaamisen kehittämiseen. Osaamisen johtaminen -käsikirja. Osaamme-hanke (ESR) Viitattu 18.10.2017 <http://www.redu.fi/loader.aspx?id=283831a3-dbf6-4ce2-82cd-7251322e8b03>.

Räsänen, J. 2005. Lumilautailun opetus ydinoppimisen näkökulmasta. Jyväskylän yliopisto: Liikuntatieteiden laitos. Liikuntapedagogiikan pro gradu -tutkielma.

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisuja: Opetusjulkaisuja 62. Julkisjohtaminen 4. Viitattu 1.11.2017 http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf.

Salminen, S. (toim.) 1985. Ruka - tunturi Kuusamossa. Kajaani: Kainuun Sanomain Kirjapaino Oy.

Sand, O., Sjaastad O. V., Haug E. & Bjälle J.G. 2016. Ihminen - fysiologia ja anatomia. 8.–13. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

SHKY 2016. Vuoden parhaat hiihtokeskukset on valittu. Viitattu 16.10.2017 <https://www.ski.fi/article-archive/vuoden-parhaat-hiitokeskukset-on-valittu/>.

SHKY 2017a. Kouluttaudu hiihdonopettajaksi. Viitattu 14.11.2017 <https://www.ski.fi/info/koulutus/kouluttaudu-hiitkeskukseksi/>.

SHKY 2017b. Suomen hiihtokeskukset - alustavat tunnusluvut 2017. Viitattu 20.10.2017 https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/ski.fi/app/uploads/2017/05/12125825/SHKY_alustavat-tunnusluvut_2017_1105171.pdf.

SHOry 2013. Viestintä - viestistä vuorovaikutukseen. Suomen Hiihdonopettajat ry. Viitattu 18.11.2017 http://www.hiihdonopettajat.fi/wp-content/uploads/2017/10/Viestinta_highresc440.pdf.

SHOry 2017. Suomen Hiihdonopettajat ry. Viitattu 18.11.2017 <http://hiihdonopettajat.com/>.

Soini, M. 2007. Laskettelu. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson & T. Huovinen (toim.). Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. 2. painos. Jyväskylä: Werner Söderström Oy, 414–423.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2015. Laskettelupalveluiden turvallisuuden edistäminen. Tukes-ohje 3/2015. Viitattu 6.10.2017 http://www.tukes.fi/Tiedotot/Tukes-ohjeet/Tukes-ohje_3_2015%20Laskettelupalveluiden%20turvallisuus.pdf.

Veräväinen, T. 2014. Alppihiihdon muutokset opetuksessa ja oppimisessa 1990-luvulta 2012-luvulle. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu: Liikunnan ja vapaa-ajankoulutus ohjelma. Opinnäytetyö.

Viitala, R. 2005. Johda osaamista – osaamisen johtaminen teoriasta käytäntöön. 2. painos. Infoviestintä Oy.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa – määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2017. Rukan Hiihtokoulun kannatusyhdistys r.y. Viitattu 21.10.2017 <https://tietopalvelu.ytj.fi/yritystiedot.aspx?yavain=129500&tar-kiste=66756961A61C0B778D7BC1F512C2E78D650D3D44>.

LIITTEET

- Liite 1. Lapin AMK:n Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelman kompetenssit
- Liite 2. SHOry opintokirja: opetustaidon arviointi ohjaaja-, opettaja- ja jatko kurssit
- Liite 3. Hiihdonopettajan osaaminen
- Liite 4. Osaamiskartoitus -kysely

Liite 1 Lapin AMK:n liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelman kompetenssit

Osaamisen nimi Competences	Osaamisen kuvaus Description of the competence, bachelor level
Oppimisen taidot Learn to Learn Competence	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osaa arvioida ja kehittää osaamistaan ja oppimistapojaan ▪ Osaa hankkia, käsitellä, arvioida ja soveltaa tietoa kriittisesti ▪ Kykenee ottamaan vastuuta ryhmän oppimisesta ja opitun jakamisesta
Eettinen osaaminen Ethical Competence	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kykenee vastuulliseen toimintaan ammattieettisiä periaatteita noudattaen ▪ Osaa ottaa erilaiset toimijat huomioon ja soveltaa tasa-arvoisuuden periaatteita työskentelyssään ▪ Ymmärtää ja osaa soveltaa kestävä kehityksen periaatteita ▪ Vaikuttaa yhteiskunnallisesti osaamistaan hyödyntäen ja eettiin arvoihin perustuen
Työyhteisöosaaminen Working Community Competence	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osaa toimia työyhteisön jäsenenä ja edistää yhteisön hyvinvointia ▪ Osaa toimia työelämän viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa, erityisesti oman alansa asiakas- ja kokoustilanteissa ▪ Osaa hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa oman alansa tehtävissä ▪ Kykenee luomaan henkilökohtaisia työelämäyhteyksiä ja toimimaan verkostoissa ▪ Osaa tehdä päätöksiä ennakoimattomissa tilanteissa ▪ Ymmärtää oman alansa henkilöstöjohtamisen ja esimiestyön periaatteet ▪ Kykenee työn johtamiseen ja itsenäiseen työskentelyyn asiantuntijatehtävissä
Innovaatio-, yrittäjyys- ja liiketoimintaosaaminen Innovation, Entrepreneurship and Business Competence	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kykenee luovaan ongelmanratkaisuun ja työtapojen kehittämiseen ▪ Ymmärtää projektin hallintaan vaikuttavat keskeiset tekijät ja osaa työskennellä projekteissa ▪ Osaa toteuttaa monialaisia tutkimus- ja kehittämishankkeita soveltaen olemassa olevaa tietoa ja menetelmiä ▪ Ymmärtää oman alan yritystoiminnan mahdollisuudet ja kannattavan sekä asiakaslähtöisen yritystoiminnan periaatteet ▪ Osaa tuotteistaa, hinnoitella, markkinoida omaa osaamistaan ja pystyy luomaan itselleen ja osaamiselleen kysyntää ▪ Ymmärtää lappilaisen luonto- ja liikuntamatkailun vahvuudet ja erityispiirteet ▪ Ymmärtää kilpailulainsäädännön merkityksen julkishallinnon hankinnoissa sekä ostajan että myyjän näkökulmasta
Liikuntapedagoginen osaaminen Physical Education Competence	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa liikunnan ohjaamisen ja opettamisen kannalta riittävät liikuntataidot ja yhdistää osaamiseensa tiedon sekä luovuuden. • Tiedostaa yksilön erilaisuuden sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja osaa käyttää sitä tietoa hyväksi oppimistilanteissa. • Hallitsee kokonaisvaltaisesti liikuntakasvatuksen periaatteet ja osaa soveltaa vaihtelevasti pedagogisia menetelmiä eri kehitysvaiheissa • Ymmärtää liikuntamuodot mahdollisuutena ja välineenä motoristen taitojen ja fyysisten ominaisuuksien kehittämisessä ja itsemuutoksen edistäjänä • Tuntee liikuntaharjoittelun vaikutusmekanismit elimistössä, suorituskyvyn arvioinnin perusteet ja osaa suunnitella tavoitteellista suorituskyvyn kehittämistä

	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa tukea ihmisen tai ryhmän kokonaisvaltaista kehitystä ja ohjata terveyttä ja toimintakykyä edistävää liikuntaa seikkailukasvatuksen keinoin • Hallitsee riskien arvioinnin ja osaa ottaa vastuuta ryhmästä ja sen toimin-nasta vaikeissakin olosuhteissa.
Hyvinvointivalmen-nus- ja liikuntaterapia-osaaminen Wellness Coaching and Sport Therapy Competence	<ul style="list-style-type: none"> • Hallitsee ihmisen kokonaisvaltaisen toimintakyvyn arvioinnin ja osaa soveltaa tietojaan käytännön työhön. • Osaa mitata ihmisen terveyttä ja toimintakykyä asiakaslähtöisesti liikunta-alan teknologian hyödyntäen ja laatia tavoitteellisia interventioita mittaustulosten pohjalta. • Osaa käyttää turvallisesti ja tehokkaasti hyväkseen erilaisia liikunnan toimintaympäristöjä ja tuntee nykyaikaisten liikuntamuotojen terveysvaikutukset • Tuntee kylmän ilman alan asettamat vaatimukset ihmisen hyvinvoinnille ja ottaa ne huomioon liikunnan yhteydessä • Pystyy toimimaan liikunnan terveysvaikutusten neuvonantajana
Kilpa- ja huippu-urheiluvallmennus-osaaminen World Class Sport Coaching Competence	<ul style="list-style-type: none"> • Tuntee kilpaurheilujärjestelmän ja sen organisoitumisen perusteet • Ymmärtää urheilijan tai urheilijoiden yksilöllisyyden ja osaa tukea urheilijan kokonaisvaltaista kehitystä kaikissa ikävaiheissa. • Osaa arvioida ja kehittää optimaalisen suorituskyvyn sekä suorituskyvyn kehittymisen kannalta keskeisiä, lajin huippusuoritukseen vaikuttavia prosesseja

Liite 2 SHOry opintokirja: opetustaidon arviointi ohjaaja-, opettaja- ja jatko kurssi

Liite 2 1 (2)

OPETUSTAITO, OHJAAJAKURSSI

Opetettavan asian hallinta (tiedot ja taidot)	☺ ☺ ☺
Keskeisen asiasisällön ymmärtäminen	☐ ☐ ☐
Monipuoliset ja aiheeseen sopivat harjoitteet	☐ ☐ ☐
Oma taito ja näytöt	☐ ☐ ☐
Pedagoginen osaaminen	☺ ☺ ☺
Selkeät, tarkoituksenmukaiset ja ymmärrettävät suoritusohjeet	☐ ☐ ☐
Opetuksen johdonmukainen eteneminen	☐ ☐ ☐
Kannustava ja suoritusta edistävä palaute	☐ ☐ ☐
Oppilaiden tasapuolinen huomioiminen	☐ ☐ ☐
Myönteisen oppimis – ja asiakasilmapiiriin synnyttäminen / ylläpitäminen	☐ ☐ ☐
Opetuksen organisointi	☺ ☺ ☺
Turvallisuus	☐ ☐ ☐
Tarkoituksenmukaiset suorituspaikat	☐ ☐ ☐
Ryhmän käsittely / hallinta	☐ ☐ ☐
Puhumisen ja tekemisen suhde	☐ ☐ ☐
Harjoitukset ja niihin käytetty aika	☐ ☐ ☐
Opetusharjoitukseen käytetty aika	☐ ☐ ☐
Opetusjärjestelyjen tarkoituksenmukaisuus	☐ ☐ ☐
Vuorovaikutustaidot	☺ ☺ ☺
Asiakkaan kohtaaminen	☐ ☐ ☐
Katsekontakti	☐ ☐ ☐
Tilanteenmukainen käyttäytyminen	☐ ☐ ☐
Äänen käyttö	☐ ☐ ☐

Liite 2 2 (2)

OPETUSTAITO, OPETTAJAKURSSI

Opetettavan asian hallinta (tiedot ja taidot)	😊	😐	☹️
Aiheeseen sopivat, monipuoliset ja luovat harjoitteet	☐	☐	☐
Oma taito ja näytöt	☐	☐	☐
Syy – seuraussuhteiden ymmärrys / hallinta	☐	☐	☐
Pedagogiset taidot	😊	😐	☹️
Toimintaympäristön monipuolinen hallinta	☐	☐	☐
Opetusmenetelmien tarkoituksenmukainen hallinta	☐	☐	☐
Asiakkaan oivalluttaminen (harjoitteet/kysymykset jne.)	☐	☐	☐
Monipuolisen- ja positiivisen palautteen antaminen	☐	☐	☐
Motivointi opetuksessa	☐	☐	☐
Apuvälineiden hyödyntäminen opetuksessa	☐	☐	☐
Opetuksen organisointi	😊	😐	☹️
Turvallisuus	☐	☐	☐
Tarkoituksenmukaiset suorituspaikat	☐	☐	☐
Ajankäyttö	☐	☐	☐
Opetusjärjestelyjen tarkoituksenmukaisuus ja monipuolisuus	☐	☐	☐
Vuorovaikutus	😊	😐	☹️
Opettajan vahvuuksien ja persoonan hyödyntäminen	☐	☐	☐
Katse, hymy, reipas ote	☐	☐	☐
Sanaton viestintä	☐	☐	☐
Asiakaslähtöisyys	☐	☐	☐
Asiakkaan kuunteleminen	☐	☐	☐
Me - hengen luominen	☐	☐	☐

OPETUSTAITO, JATKOKURSI

Opetettavan asian hallinta (tiedot ja taidot)	😊	😐	☹️
Rohkeus soveltaa aiheeseen sopivia harjoitteita	☐	☐	☐
Oma taito ja näytöt	☐	☐	☐
Opetusohjelman kokonaisvaltainen hallinta (tiedollinen)	☐	☐	☐
Pedagogiset taidot	😊	😐	☹️
Toimintaympäristön kokonaisvaltainen hallinta	☐	☐	☐
Opetusmenetelmien tarkoituksenmukainen hallinta	☐	☐	☐
Asiakkaan oivalluttaminen (harjoitteet/kysymykset jne.)	☐	☐	☐
Monipuolisen-, rakentavan- ja positiivisen palautteen antaminen	☐	☐	☐
Eriyttämisen taito opetuksessa	☐	☐	☐
Kyky muutokseen - tilannetaju	☐	☐	☐
Opetuksen organisointi	😊	😐	☹️
Turvallisuus	☐	☐	☐
Tarkoituksenmukaiset suorituspaikat	☐	☐	☐
Opetusjärjestelyjen tarkoituksenmukaisuus ja monipuolisuus	☐	☐	☐
Vuorovaikutus	😊	😐	☹️
Opettajan vahvuuksien ja persoonan hyödyntäminen	☐	☐	☐
Katse, hymy, reipas ote	☐	☐	☐
Sanaton viestintä	☐	☐	☐
Asiakaslähtöisyys	☐	☐	☐
Vieraan kielen hallinta opetuksessa (englanti)	☐	☐	☐
Asiakkaan kuunteleminen	☐	☐	☐
Me - hengen luominen	☐	☐	☐

Liite 3 Hiihdonopettajan osaaminen

	Hiihdonopettajan osaaminen	Osaamisen kuvaus
LIIKUNTAPEDAGOGINEN OSAAMINEN	Opettamis- ja ohjaamis-osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Tuntee nykyaikaisen taidon oppimisen teorian • Tuntee taidon oppimisen taustatekijät (5) ja toteuttaa niitä tehokkaasti opetuksessa • Hyödyntää monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä taitojen oppimisen tukena • Pyrkii tietoisesti käynnistämään opetuksessa ongelmanratkaisutilanteita • Ohjaa, haastaa ja kannustaa asiakasta uusille oppimispoluille sekä erilaisiin oppimisympäristöihin ja harjoitteisiin • Osallistaa asiakasta oppimisprosessissa kysellen, kuunnellen ja yhdessä suunnitellen tunnin oppimistavoitteiden mukaisesti
	Turvallisuusosaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Pystyy valitsemaan asiakkaan kyvyn ja taitotason perusteella tarkoituksenmukaiset ja turvalliset suorituspaikat • Hallitsee riskien arvioinnin tunnin organisoinnissa ja ottaa vastuun oppilaista • Edistää ratkaisuillaan tehtäväsuuntautuneen motivaatiomaston luomista ja ylläpitoa • Edistää turvallista rinnekäyttämistä toimintaympäristössä • Tukee asiakkaan oppimispolkua omatoimiseksi rinteiden käyttäjäksi • Hallitsee ensiaputaidot • Tuntee lumiturvallisuuden perusteet ja soveltaa niitä käytännössä
SUBSTANSSI-OSAAMINEN	Lajiosaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Hallitsee lajitekniikan perustaidot • Osaa lajin ohjaamisen ja opettamisen kannalta riittävät lajitaidot sekä kykenee soveltamaan niitä erilaisissa oppimisympäristöissä • Pyrkii kehittämään havainnointi- ja analysointitaitoaan • Osaa monipuolisen palautteenannon ulottuvuudet • Tuntee opetuksessa käytettävän lajisanaston • Ymmärtää lajikulttuurin erityispiirteitä

TYÖYHTEISÖ- OSAAMINEN	Ihmissuhdetaidot	<ul style="list-style-type: none"> • Tuntee vuorovaikutuksen keinot ja hyödyntää niitä asiakaspalvelutilanteissa sekä pyrkii toiminnallaan tuottamaan asiakkaalle positiivisia elämyksiä • Tuntee vuorovaikutuksen keinot ja hyödyntää niitä ollessaan osana työyhteisöä • Ymmärtää hiihdonopettajan roolin osana asiakaspalveluketjua • Kykenee opettamaan ja osaa lajisanastoa myös muilla kielillä • Soveltuu fyysisiltä, psyykkisiltä ja sosiaalisilta valmiuksiltaan hiihdonopetustyöhön • Kykenee vastuulliseen toimintaan ammattieettisiä periaatteita noudattaen ja soveltaa tasa-arvoisuuden periaatteita työskentelyssään
	Toiminta ympäristö-osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Tuntee SHOr:n koulutusjärjestelmän ja sen tarjoamat koulutusmahdollisuudet • Tuntee työskentely- ja koulutusmahdollisuudet kansainvälisillä hiihdonopetusalueilla • Toimii hiihdonopetusalan yhdistyksissä ja/tai järjestöissä edistäen suomalaista hiihdonopetuskulttuuria • Tuntee sisäisen toimintaympäristön (hiihtokoulu) toimintatavat ja vastuut • Tuntee toimialaan liittyviä periaatteita • Tuntee ulkoiseen toimintaympäristöön liittyvien yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien merkityksen • Ymmärtää hiihdonopettajan roolin hiihtokeskusympäristössä matkailun näkökulmasta
KEHITTÄMIS- OSAAMINEN	Itsensä kehittämisen taidot	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa arvioida osaamistaan ja asettaa tavoitteita oppimiselleen • Ylläpitää ja kehittää ammattitaitoaan omien sekä organisaation tavoitteiden mukaisesti • Kykenee uudistumaan olemalla avoin uusille toimintatavoille • Pyrkii verkostoitumaan toimialan eri tahojen kanssa

Liite 4 Osaamiskartoitus

Liite 4 1(10)

Hiihdonopettajan osaamiskartoitus

Opinnäytetyö

Kyselytutkimus on osa opinnäytetyötäni, jota teen Lapin ammattikorkeakoulun liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelmassa. Tutkimustulokset ja työn teoreettinen viitekehys ovat luettavissa valmiin opinnäytetyön muodossa joulukuussa 2017.

Kaikki vastaukset tullaan käsittelemään anonyymisti.

Kiitos arvokkaista vastauksistasi!

Kyselyn lopuksi voit halutessasi osallistua Hanki Baarin lahjakortin (50€) arvontaan!

Kaisa Pyykkönen
Liikunnanohjaajaopiskelija
Lapin AMK
kaisa.pyykkonen@gmail.com

Hiihdonopettajan osaaminen

Osaaminen on ammattitaitoa laajempi käsite. Osaamisenvoimaan sanoo koostuvan tiedoista, taidoista ja asenteista.

Tutkimuksen laatimista varten hiihdonopettajan osaamisalueiksi on määritelty

- Ohjaus- ja opettamisosaaminen
- Lajiosaaminen
- Turvallisuusosaaminen
- Ihmissuhdetaidot
- Itsensä kehittämisen taidot
- Toimintaympäristöosaaminen

Liite 4 2(10)

Vastaajan tiedot

Ikäni *

Aloitin hiihdonopettajana vuonna *

Olen toiminut hiihdonopetustyössä *

- 1 - 2 kautta
- 3 - 5 kautta
- 6 - 10 kautta
- 11 - 15 kautta
- 16 - 20 kautta
- yli 20 kautta
- yli 30 kautta
- yli 40 kautta

Koulutukseni *

Suomen hiihdonopettajat ry:n tai Rukan hiihtokoulun tarjoamat 9 päivän kurssit sekä SBSSV:n kurssit.

- SHOryn 1-kurssi (nyk. ohjaaja-kurssi)
- SHOryn 2-kurssi (nyk. opettaja-kurssi) / SBSSV:n Landes I
- SHOryn 3-kurssi (nyk. jatko-kurssi) / SBSSV:n Landes II tai Lautalandes
- ISIA-pätevyys SHOryn tai SBSSV:n kautta

Opetuslajini *

Yksi laji

- Alppihiihto
- Lumilautailu
- Telemark
- Maastohiihto

Kaksi lajia

- Alppihiihto + lumilautailu
- Alppihiihto + telemark
- Alppihiihto + maastohiihto
- Lumilautailu + telemark
- Lumilautailu + maastohiihto
- Maastohiihto + telemark

Kolme lajia

- Alppihiihto + lumilautailu + telemark
- Alppihiihto + lumilautailu + maastohiihto
- Lumilautailu + telemark + maastohiihto

Neljä lajia

- Alppihiihto + lumilautailu + telemark + maastohiihto

Liite 4 3 (10)

Olen osallistunut taitomoduleille *

SHOryn tarjoamat neljän päivän kurssit tai vastaavat

- Alppihiihto
 - Lumilauta
 - Maastohiihto
 - Telemark
 - Freestyle (suksi)
 - Freestyle (lauta)
 - Soveltava alppihiihto
 - Ratalasku
 - Lumiturvallisuus 1
 - Lumiturvallisuus 2
 - Valmentaja
 - Muu, mikä/mitkä?
-
- En ole osallistunut

Olen Rukan hiihtokoulun kannatusyhdistyksen *

- Jäsen
- Varsinainen jäsen (äänioikeus)
- Aion hakea jäsenyyttä tämän vuoden aikana
- En ole jäsen

Olen saanut työhönperehdytyksen, kun aloitin työt Rukan hiihtokoulussa *

- Kyllä
- Ei

Olen tutustunut ja lukenut Rukakeskuksen turvallisuusasiakirjan kauden 2016 - 2017 aikana *

- Kyllä
- Ei
- En ole työskennellyt Rukan hiihtokoulussa kaudella 2016 -2017

Olen osallistunut RHK:n sisäisiin koulutuksiin (koordinaatioihin) viimeisen kahden kauden aikana *

- Kyllä
- Ei

Liite 4 4 (10)

Minulla on erityisosaamista *

Esim. koulutusta, useamman vuoden kokemusta seuraavilla hiihdonopetuksen alueilla

- Lasten opetus
- Aikuisten opetus
- Alkeiden opetus
- Keskitason opetus
- Jatkotason opetus
- Ryhmäopetus kursseilla (pääsiäis-, äijä-, ladies weekend -kurssit, britit)
- Parkki
- Half pipe
- Kumpareet
- Soveltava laskettelu
- Soveltava lumilautailu
- Ratalasku
- Vapaalasku
- Telemark
- Maastohiihto
- Lumiturvallisuus
- Vieraskielinen opetus
- Tapahtuman järjestäminen (viikko-ohjelmat)
- Koulutusosaaminen
- Valmentaminen
- Ei erityisosaamista
- Muu erityisosaaminen, mikä?

Opetan mieluiten *

Valitse max. kolme vaihtoehtoa

- Alkeiden opettaminen
- Keskitasoisten opettaminen
- Edistyneiden opettaminen
- Lasten opettaminen
- Nuorten opettaminen
- Aikuisten opettaminen
- Yksityistunnit
- Lasten ryhmäopetus (Wernerin ja Kinos-kurssit)
- Ryhmäopetus kursseilla (pääsiäis-, äijä-, ladies weekend -kurssit)
- Britti-ryhmät
- Parkki
- Half pipe
- Kumpareet
- Ratalasku
- Vieraskielinen opetus
- Tapahtumien järjestäminen

Liite 4 5 (10)

Ohjeet vastaamiseen

Seuraavat kysymykset osaamisesta ovat esitetty väittäminä.
Arvioi realistisesti, kuinka hyvin väittämä todellisuudessa sopii sinuun asteikolla

Kuvaus sopii itseeni

- 5 - erittäin hyvin
4 - hyvin
3 - joiltain osin
2 - huonosti
1 - erittäin huonosti
0 - en ymmärrä kysymystä

Esimerkki

Arvioin sääolosuhteiden perusteella tarkoituksenmukaiset suorituspaikat

4 - Kuvaus sopii itseeni hyvin

Tähdellä merkityt kysymykset ovat pakollisia.
Avoimiin kysymyksiin vastaaminen on vapaaehtoista.

Ohjaus- ja opettamisosaaminen *

Ohjaus- ja opettamisosaaminen voidaan sanoa koostuvan pääosin pedagogisista taidoista, joita ovat mm. erilaiset opetusmenetelmät ja -tyylit, palautteenantaminen, ymmärrys taidon oppimisen vaiheista, opetuksen organisointi, opetuksen johdonmukainen eteneminen.

Taidon oppimisen nykyaikainen malli. Yksilöön, ympäristöön ja tehtävään liittyvät piirteet ovat jatkuvassa vuoropuhelussa keskenään

Kuvaus sopii itseeni

	Erittäin hyvin					En ymmärrä kysymystä	
	5	4	3	2	1	0	
1. Sovellan opetuksessa nykyaikaista taidon oppimisen mallia	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
2. Tiedän, miten luodaan ja ylläpidetään oppimista tukeva motivaatioilmasto	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
3. Osaan joustavasti vaihtaa opetustyyliä tai -menetelmää tarpeen vaatiessa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
4. Hyödynnän opetuksessa monipuolisesti erilaisia harjoitteluympäristöjä (rinteen muodot, radat, parkki, half pipe, aaltolatu ym.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
5. Käytän apuopettajia (mm. kepit, koirankupit) opetuksen tukena	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
6. Minulla on ymmärrys lajini ydinkohdista/perusasioista	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
7. Pysin maksimoimaan tekemisen määrän opetuksessa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
8. Minulla on selkeä käsitys, miten edetä opetuksessa loogisesti	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
9. Organisoin opetuksen siten, että asiakkaalla on mahdollisuus harjoitella itsenäisesti kokonaisuoritusta (suorituspaikka mahdollistaa esim. käännosten harjoittelun ilman avustusta)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
10. Osaan tarvittaessa eriyttää asiakkaita ryhmän sisällä (eriyttäminen= antaa erilaisia tehtävänantoja huomioiden hitaammin ja/tai nopeammin oppivat)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
11. Otan asiakkaan mukaan opetuksen suunnitteluun mukaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
12. Minulle on tärkeää, että asiakas kokee tunnin aikana elämyksiä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

Vapaa sana opetus- ja ohjaamisosaamiseen liittyen

Liite 4 6 (10)

Lajiosaaminen *

Lajiosaaminen sisältää ne tiedot ja taidot, jota tarvitaan opettettavan asian hallintaan, esim. oma laskutaito, taito antaa opetusta tukevia näyttöjä, tarkoituksenmukaisten harjoitteiden käyttö, opettettavan lajin ydinkohtien ymmärtäminen, lajikkulttuurin tuntemus.

Kuvaus sopii itseeni

	Erittäin hyvin	Joiltain osin	Erittäin huonosti	En ymmärrä kysymystä		
1. Hallitsen opettamisen kannalta riittävän lajitekniikan	5	4	3	2	1	0
2. Pystyn opettamaan taitotasoltaan erilaisia asiakkaita	5	4	3	2	1	0
3. Käytän opetuksen tukena monipuolisia ja aiheeseen sopivia harjoitteita	5	4	3	2	1	0
4. Pystyn näytöilläni havainnollistamaan opettettavan asian	5	4	3	2	1	0
5. Pystyn havainnoimaan asiakkaan suorituksista lajitekniikan kannalta olennaisia asioita	5	4	3	2	1	0
6. Minulla on ymmärrys suorituksen syy-seuraus-suhteesta	5	4	3	2	1	0
7. Hallitsen opetuksessa käytettävän lajisanaston	5	4	3	2	1	0
8. Tunnen opettavan lajin lajikkulttuurin	5	4	3	2	1	0

Palautteenantoni on pääosin *

Valitse enintään kaksi

- korjaavaa esim. "älä vie polvia yhteen"
- ohjaavaa esim. "käännä ylävartaloa enemmän"
- kannustavaa esim. "seuraavalla kerralla hissinousu onnistuu!"
- virhesuorituksiin kohdistuvaa esim. "sauvamerkki tuli väärän kohtaan käännöstä"
- toteavaa esim. "hyvä!" "pääsit ylös!"
- kyselevää esim. "miten mielestäsi onnistuit?"
- ei ole mitään edellä mainituista

Vapaa sana lajitaitoihin liittyen

Turvallisuusosaaminen *

Turvallisuusosaaminen sisältää fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön hallinnan sekä niissä ilmenevien riskitekijöiden ehkäisemisen tai poistamisen. Esimerkkeinä rinneturvallisuussäännöt, taito- ja vireystason arviointi, puuttuminen epäasialliseen käytökseen (kiusaaminen, syrjintä), pelkotilojen kanssa toimiminen.

Kuvaus sopii itseeni

	Erittäin hyvin	Joiltain osin	Erittäin huonosti	En ymmärrä kysymystä		
1. Arvioin ja todennan asiakkaan taitotason jokaisen tunnin alussa	5	4	3	2	1	0
2. Minun on helppoa arvioida asiakkaan taitotaso ja valita sopiva suorituspaikka sen mukaan	5	4	3	2	1	0
3. Kartoitan tunnin alussa asiakkaan liikunnallista taustaa	5	4	3	2	1	0
4. Minulle on selvää, millaisia turvallisuussääntöjä hiihtokoulu on asettanut opetustoiminnalle	5	4	3	2	1	0
5. Ennakoin riskitilanteita huomioimalla ryhmän sijoittelun rinnealueella	5	4	3	2	1	0
6. Opetan ja kertaan asiakkaille turvallista hissin käyttöä tarpeen mukaan	5	4	3	2	1	0
7. Opetan asiakkaille rinneturvallisuutta edistäviä sääntöjä	5	4	3	2	1	0
8. Annan tunnin päätteeksi asiakkaalle ohjeita taitotasolle sopivista suorituspaikoista	5	4	3	2	1	0
9. Annan tunnin päätteeksi asiakkaalle suosituksia, mitä voisi harjoitella omatoimisesti	5	4	3	2	1	0
10. Huomioin kaikki asiakkaat tasapuolisesti eri opetustilanteissa	5	4	3	2	1	0
11. Minulla on työkaluja/toimintamalleja, joilla pystyn lieventämään asiakkaan mahdollisia pelkotiloja	5	4	3	2	1	0
12. Puutun kiusaamiseen tai syrjivään toimintaan, jos havaitsen sellaista	5	4	3	2	1	0
13. Omalla esimerkillä pyrin vaikuttamaan turvallisuutta (fyysisistä, psyykkistä, sosiaalista) edistäviin tekijöihin	5	4	3	2	1	0
14. Minulla ei ole kansallisuuksiin liittyviä ennakoosenteita ulkomaalaisasiakkaita kohtaan	5	4	3	2	1	0

Liite 4 8 (10)

Vapaa sana itsensä kehittämisen taitoihin liittyen

Toimintaympäristöosaaminen *

Toimintaympäristöllä tarkoitetaan kaikkia niitä sisäisiä ja ulkoisia tekijöitä, jotka vaikuttavat organisaation (RHK:n) toimintaan.

Sisäistä toimintaympäristöä kuvaavat mm.

RHK:n hallintotapa, organisaatiorakenne, roolit ja vastuut, toimintaperiaatteet, tavoitteet ja niiden saavuttamiseen tarvittavat strategiat, organisaation kulttuuri.

Ulkoinen toimintaympäristö koostuu mm.

suhteista yhteistyökumppaneihin (Rukakeskus, Ruka-Kuusamon matkailualue, SHOry, SBSSV) asiakkaisiin, rekrytoitavaan henkilöstöön ja kilpaileviin työnantajiin sekä muihin ulkoisiin sidosryhmiin.

	Kuvaus sopii itseeni					
	Erittäin hyvin	Joiltain osin	Erittäin huonosti	En ymmärrä kysymystä		
	5	4	3	2	1	0
1. Minulla on selkeä kuva RHK:n ja Rukan hiihtokoulun (Rukakeskus) erilaisista rooleista	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Tiedän mahdollisuuteni kouluttautua SHOryn koulutusjärjestelmässä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Tiedän mahdollisuuteni kouluttautua SBSSV:n koulutusjärjestelmässä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Ymmärrän RHK:n koordinaatioiden roolin osaamisen kehittämisessä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Minulle on selvää, millaisiin etuihin on oikeus erilaisilla TVP-kertymillä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Koen yhdistystoiminnan tärkeäksi (RHK)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Haluan olla mukana kehittämässä yhdistystoimintaa ja päättämässä tärkeistä asioista (RHK)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Ymmärrän roolini hiihtokoulun "kävelevänä mainoksena" niin työ- kuin vapaa-ajallakin ollessani hiihdonopettajana Rukalla	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Työpanokseni Rukan hiihtokoulussa edistää asiakastytyväisyyttä ja Ruka-Kuusamon matkailua	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Voin suositella RHK:n jäsenyyttä ja Rukan hiihtokoulua työpaikkana	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vapaa sana toimintaympäristöosaamiseen liittyen

Liite 4 10 (10)

Opetuksen organisointi**Kehitystarpeeni turvallisuuteen liittyvien asioiden osalta ***

	5	4	3	2	1	
Ei suuria kehitystarpeita	☐	☐	☐	☐	☐	Paljon kehitystarpeita

Kehitystarpeeni ryhmänhallinnan osalta *

	5	4	3	2	1	
Ei suuria kehitystarpeita	☐	☐	☐	☐	☐	Paljon kehitystarpeita

Kehitystarpeeni tunnilla puhumisen ja tekemisen suhteen osalta *

	5	4	3	2	1	
Ei suuria kehitystarpeita	☐	☐	☐	☐	☐	Paljon kehitystarpeita

Vuorovaikutustaidot**Kehitystarpeeni erilaisten asiakasryhmien kohtaamisen osalta ***

	5	4	3	2	1	
Ei suuria kehitystarpeita	☐	☐	☐	☐	☐	Paljon kehitystarpeita

Kehitystarpeeni asiakaspalvelutaitojen osalta *

	5	4	3	2	1	
Ei suuria kehitystarpeita	☐	☐	☐	☐	☐	Paljon kehitystarpeita

Kehitystarpeeni selkeän, suullisen viestinnän osalta *

	5	4	3	2	1	
Ei suuria kehitystarpeita	☐	☐	☐	☐	☐	Paljon kehitystarpeita

Kehitystarpeeni vieraskielisen viestinnän ja kulttuuriosaamisen osalta *

	5	4	3	2	1	
Ei suuria kehitystarpeita	☐	☐	☐	☐	☐	Paljon kehitystarpeita

Jos vastasit edelliseen kysymykseen **paljon kehitystarpeita**, minkä kielen ja kulttuurin osalta erityisesti?

100 merkkiä jäljellä

Haluun osallistua Hanki Baarin lahjakortin (50€) arvontaan!

Voit halutessasi osallistua myös arvontaan, osallistuminen ei ole pakollista.

Lahjakortti (1kpl) arvotaan heinäkuun aikana kaikkien arvontaan osallistuneiden kesken. Arvonnan voittajalle ilmoitetaan henkilökohtaisesti sekä RHK:n Facebook-sivulla.

Nimesi ja yhteystietosi näkyvät ainoastaan kyselyn laatijalle (Kaisa Pyykkönen), eikä niiden perusteella voida identifioida antamiasi vastauksia.

Etunimi

Sukunimi

Matkapuhelin

Sähköposti

Kiitos vastauksistasi!